

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας & Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Παιδαγωγική Σχολή – Τμήμα Νηπιαγωγών

Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Δημιουργική Γραφή και Εκπαίδευση»

«Η αναπαράσταση του ρόλου του κακού στα παραμύθια:

Ανάλυση και συγγραφή παραμυθιών»

Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία

Φοιτήτρια: Παναγιωτίδου Δήμητρα

(Α.Μ. 771

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Κλεονίκη Δρούγκα

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2024

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας & Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Παιδαγωγική Σχολή – Τμήμα Νηπιαγωγών

Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Δημιουργική Γραφή και Εκπαίδευση»

«Η αναπαράσταση του ρόλου του «κακού» στα παραμύθια:

Ανάλυση και συγγραφή παραμυθιών»

Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία

Φοιτήτρια: Παναγιωτίδου Δήμητρα

(Α.Μ. 7717)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Κλεονίκη Δρούγκα

Μέλη της τριμελούς επιτροπής:

Κλεονίκη Δρούγκα

Τριαντάφυλλος Η. Κωτόπουλος

Άννα Βακάλη

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2024

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, κυρία Κλεονίκη Δρούγκα για την επιστημονική και συμβουλευτική καθοδήγηση που μου πρόσφερε σ' όλα τα στάδια εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης, να ευχαριστήσω τον διευθυντή και επιστημονικό υπεύθυνο του μεταπτυχιακού προγράμματος, κύριο Τριαντάφυλλο Η. Κωτόπουλο και την καθηγήτρια κυρία Άννα Βακάλη για την συμβολή τους στην ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου εργασίας, ως μέλη της τριμελούς επιτροπής.

Περιεχόμενα

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	6
Περί δημιουργικότητας.....	6
1. Παραμύθι.....	7
1.1 Μία μορφή τέχνης.....	7
1.2 Σε σύγκριση με τον μύθο και τον θρύλο.....	8
1.3. Περί προέλευσης του παραμυθιού.....	11
1.4 Η μορφολογία του παραμυθιού.....	12
1.5 Κατηγορίες παραμυθιών.....	15
1.6 Τα χαρακτηριστικά των παραμυθιών.....	17
1.7 Η ψυχοπαιδαγωγική συμβολή του παραμυθιού.....	19
2. Η αναπαράσταση των ηρώων.....	22
2.1 Το ταξίδι του ήρωα.....	22
2.2. Οι απεικονίσεις του «καλού» και του «κακού».....	24
3. Αναλύοντας τους «κακούς» σε γνωστά παραμύθια.....	26
3.1. Η μάγισσα στο «Χάνσελ και Γκρέτελ».....	26
3.2. Ο λύκος στην «Κοκκινοσκουφίτσα».....	28
3.3. Ο Ρούνι Ρούνι στα «Τρία Μικρά Λυκάκια».....	29
B. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	32
1. Μεθοδολογία.....	32
1.1 Ο κόσμος των παραμυθιών.....	32
1.2. Ημερολόγιο συγγραφής.....	33
Συμπεράσματα.....	35
Βιβλιογραφία.....	37
Το ταξίδι του Αστήρη.....	44
Ο μυθικός γαργαλίας.....	56
Μία ξεχωριστή περιπέτεια.....	69

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Περί δημιουργικότητας

Η «δημιουργική γραφή» αποτελεί τη βάση και την έμπνευση για τη συγγραφή της παρούσας εργασίας. Αντί άλλης εισαγωγής, θα γίνει μικρή αναφορά σ' αυτήν αλλά και στον όρο της «δημιουργικότητας». Είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ο όρος «δημιουργική γραφή». Είναι επείσακτος και προβληματικός καθώς προσπαθεί να αποδώσει στα ελληνικά τον αγγλοσαξονικό όρο «Creative writing» και επίσης η μελέτη του προκαλεί σύγχυση και αμηχανία καθώς περικλείει πολλές σημασίες, χρήσεις και προεκτάσεις» (Βακάλη, Ζωγράφου-Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013:13). Είναι αναμφισβήτητα μία κατεξοχήν δημιουργική διαδικασία και εντάσσεται ως αντικείμενο στον χώρο τριών διαφορετικών επιστημών: της φιλολογίας, με τη συγγραφική και λογοτεχνική γραφή και με την ανάγνωση ως λογοτεχνική θεωρία, της παιδαγωγικής, με τη διδασκαλία στο πεδίο της λογοτεχνίας και της γλώσσας, αλλά και της ψυχολογίας, ως θεραπευτική μέθοδος ψυχικής εκτόνωσης και καλλιέργειας της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης του ατόμου.

Επιπρόσθετα , συνιστά επιστημονικό πεδίο από το 1939 με την ίδρυση του Iowa Writer's Workshop. Σήμερα συναντάται σε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα στο εξωτερικό. Στην Ελλάδα το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει από το 2008 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη δημιουργική γραφή με εμπνευστή τον ποιητή και πανεπιστημιακό Μίμη Σουλιώτη (1949-2012). Επιπλέον, έχουν ήδη γίνει τα πρώτα βήματα για να εισαχθεί η δημιουργική γραφή στα αναλυτικά προγράμματα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η έννοια της δημιουργικότητας στη Δημιουργική Γραφή αφορά τη γραφή καθαυτή και όχι απαραίτητα την παραγωγή λογοτεχνικού έργου (Dawson, 2004). Με τον όρο «δημιουργικότητα» αναφερόμαστε τόσο στην ικανότητα οι σκέψεις και οι ιδέες να μετατρέπονται σε λόγο και σε γραφή (Σουλιώτης, 1995), όσο και στο σύνολο των εκπαιδευτικών μεθόδων κατά των οποίων αποκτά και αναπτύσσει κανείς την ικανότητα παραγωγής του λόγου καθώς και της πνευματώδους εκφραστικής δυνατότητας (Καρακίτσιος, 1995). Αξίζει να σημειωθεί ότι, στη σημερινή εποχή, δημιουργικό δεν είναι το άτομο το οποίο εκφράζεται μέσω των τεχνών ή απλά «γεννά» ιδέες, αλλά εκείνο που διαθέτει και την ικανότητα να ανταποκρίνεται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες καταστάσεις, να βρίσκει λύσεις σε προβλήματα που το απασχολούν, να είναι αποτελεσματικό στις προκλήσεις που αναδύονται και να εξάγει θετικά αποτελέσματα (Cheung 2013, σ. 134). Η δημιουργικότητα είναι μια ικανότητα η οποία μπορεί να αναπτυχθεί και να διδαχθεί, κάτι που σημαίνει ότι με την κατάλληλη εκπαίδευση είναι εφικτό να καλλιεργηθεί. Παρόμοια, η «δημιουργική γραφή συνιστά ένα σώμα γνώσεων και ένα σύνολο επιστημονικών τεχνικών» (Βακάλη, Ζωγράφου-Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2012:33)

και αποτελεί μία επιστήμη και ως τέτοια μπορεί να διδαχθεί σε κάθε άτομο που ενδιαφέρεται ξεπερνώντας τη λογική του «ταλέντου» ως μοναδική μορφή συγγραφικής δημιουργίας.

Για την παρούσα εργασία η «δημιουργική γραφή», αποτέλεσε εφαλτήριο για τη δημιουργία χαρακτήρων και κόσμων που συνέθεσαν τα τρία παραμύθια του δημιουργικού μέρους.

1. Παραμύθι

1.1 Μία μορφή τέχνης

Τα παραμύθια ως είδος ανήκουν στην προφορική λαϊκή παράδοση με καταβολές απ' όλο τον κόσμο. Η ιστορία τους είναι πολύ παλιά και μας οδηγεί χιλιάδες χρόνια πίσω. Συνεχίζει όμως μέχρι σήμερα, αφού τα παραμύθια εξακολουθούν να είναι ζωντανά με διαφορετικούς και νέους τρόπους. Κάθε λαός και πολιτισμός έχει αναδείξει τα δικά του παραμύθια. «Είναι ένα πανανθρώπινο λογοτεχνικό είδος, που λόγω της ιδιαίτερης γλώσσας που χρησιμοποιεί (της τυποποίησης, των συμβόλων, αλλά και της αφηγηματικής του τέχνης), έχει αποκτήσει οικουμενικότητα. Μια οικουμενικότητα μέσα από την οποία λαοί εντελώς διαφορετικοί μπορούν να επικοινωνούν, να συνεννοούνται ή και να συμφωνούν» (Κανατσούλη 2018:81). Το γεγονός ότι τα παραμύθια υπάρχουν σε όλες τις χώρες και τους πολιτισμούς του κόσμου δείχνει ότι έχουν να διδάξουν τόσο στα παιδιά όσο και στους ενήλικες.

Αγαπημένα και γνωστά παραμύθια περιέχουν εικόνες και συμβολισμούς που είναι κοινά σ' όλους τους πολιτισμούς του κόσμου. Για παράδειγμα το παραμύθι της Σταχτοπούτας είναι ένα από τα πιο παλιά, γνωστά και διαδεδομένα παραμύθια σ' όλο τον κόσμο με αμέτρητες παραλλαγές που φτάνει μέχρι και την Κίνα τον 9ο αιώνα. Αυτή η συμβολική τους μορφή βοηθά τον άνθρωπο να κατανοήσει τον κόσμο με τις διαφορετικότητές του αλλά και τον ίδιο τον εαυτό του, την καλή και την κακή του πλευρά. Τα παραμύθια έχουν τις ρίζες τους βαθιά μέσα στην ανθρώπινη φύση, που από πάντα αναζητά τους λόγους ύπαρξης της.

Η ετυμολογική προέλευση της λέξης παραμύθι εντοπίζεται στην αρχαιοελληνική λέξη «παραμυθιών» («παρά + μύθος»), η οποία σημαίνει παρηγοριά, ανακούφιση, ακόμη και ενθάρρυνση¹. Πολύ αργότερα η λέξη έλαβε και τη σημασία της φανταστικής ιστορίας η οποία αποσκοπούσε στο ίδιο ακριβώς αποτέλεσμα (Μερακλής 1974, :62–74). Ο παραμυθολόγος S. Thompson χαρακτήρισε το παραμύθι ως «μια αφήγηση με κάποια έκταση, η οποία εμπεριέχει διαδοχή μοτίβων ή επεισοδίων. Κινείται σε έναν πλαστό, χιμαιρικό κόσμο, χωρίς συγκεκριμένη τοπογραφική αναφορά και χωρίς κάποια συγκεκριμένη αναφορά σε πρόσωπο». Οι Bolte και Polivka, σχολιαστές της συλλογής Grimm, αναφέρουν ότι με τη λέξη

1 Αθανασέκου Μ., Μερτζάνη Α., *Η τέχνη του παραμυθιού*, Ιστορία της Τέχνης. σ.79

«παραμύθι εννοούμε μια διήγηση δημιουργημένη με ποιητική φαντασία, παρμένη ιδιαίτερα από τον κόσμο του μαγικού, μίαν ιστορία του θαύματος που δεν εξαρτάται από τους όρους της πραγματικής ζωής, και την ακούμε με ευχαρίστηση μεγάλοι και μικροί, έστω και αν δεν τη θεωρούμε πιστευτή» (Αυδίκος 1997:33). Ενώ ο Δημήτριος Σ. Λουκάτος (1908-2003) αναφέρει ότι «το παραμύθι είναι η λαϊκή διήγηση, που μοιάζει με μεγάλο περιπετειακό μύθο» και πως έχει ιδιαίτερη σημασία για τη Λαογραφία: «ό,τι είναι στη λογοτεχνία το μυθιστόρημα, είναι στη Λαογραφία το παραμύθι». Υπάρχουν, λοιπόν, πολλοί ορισμοί για την έννοια του παραμυθιού, σ' αυτό όμως που καταλήγουν όλοι είναι ότι το περιεχόμενο του είναι μαγικό και υπερφυσικό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παραμύθια απευθύνονταν αρχικά σε ενήλικο κοινό, συνήθως κατά τη διάρκεια παραδοσιακών γιορτών, μετά τις αγροτικές δουλειές, σε μεγάλα ταξίδια κ.α. Με τα παραμύθια περνούσαν οι κρύες νύχτες του χειμώνα. Αργότερα προσαρμόστηκαν και για το παιδικό κοινό. Τα παραμύθια, λοιπόν, έγιναν το μέσο με το οποίο οι απλοί άνθρωποι είχαν την ευκαιρία να νιώσουν ανακούφιση και «παραμυθίαν» από τα ασήκωτα βάρη της βιοτικής μέριμνας, να διασκεδάσουν και να νιώσουν χαρά, καθώς επίσης και να «δραπετεύσουν» από τα όρια της στείρας καθημερινότητας της κοινωνίας στην οποία ζουν (Μαλαφάντης 2011:20). Με τα παραμύθια δίνεται η δυνατότητα στον άνθρωπο να αντιληφθεί την πραγματικότητα με απλό, κατανοητό, συνειδητό τρόπο, ανεξάρτητα από τις ιστορικές και κοινωνικές συνιστώσες.

Σημαντικό σταθμό για το παραμύθι αποτέλεσε το έργο των αδελφών Grimm τον 19ο αιώνα, οι οποίοι κατόρθωσαν να συγκεντρώσουν και να δημοσιεύσουν λαϊκά παραμύθια της χώρα τους σε δυο συλλογικούς τόμους. Με το έργο τους αυτό έθεσαν τις βάσεις για την επιστημονική μελέτη του παραμυθιού και του έδωσαν την αξία που του αναλογεί. Το κίνημα του ρομαντισμού που είχε αναπτυχθεί στην Ευρώπη, βοήθησε και καλλιέργησε το έδαφος για να αναπτυχθεί και εκτιμηθεί το μέχρι τότε υποτιμημένο είδος της λαϊκής λογοτεχνίας ως σημαντικό στοιχείο για τον χαρακτήρα λαών και πολιτισμών. Το παραμύθι έκτοτε αποτελεί το αντικείμενο μελέτης ποικίλων επιστημονικών πεδίων: της φιλολογίας, της λαογραφίας, της ανθρωπολογίας, της εθνολογίας, της κοινωνιολογίας, της αρχαιολογίας, της ψυχολογίας, της παιδαγωγικής.

1.2 Σε σύγκριση με τον μύθο και τον θρύλο

Η έννοια του παραμυθιού συχνά συγχέεται με τις έννοιες του μύθου και του θρύλου λόγω των κοινών τους χαρακτηριστικών. Τα παραμύθια, οι μύθοι και οι θρύλοι είναι μορφές συμβολικού λόγου που ανήκουν και οι τρεις στη λαϊκή παράδοση. Σύμφωνα με τον συγγραφέα J.C.Cooper το κοινό χαρακτηριστικό που συναντάται είναι η πρωτότυπη φύση τους (Cooper, 199). Ο διαχωρισμός, λοιπόν, ανάμεσα στο παραμύθι και τις άλλες μορφές συμβολικού λόγου είναι συχνά

δύσκολος και πολλές φορές χρησιμοποιούμε τους όρους αυτούς χωρίς την απαραίτητη διάκριση. Αν εξετάσουμε όμως καλύτερα το περιεχόμενο και τον σκοπό τους θα καταλήξουμε σε διακριτές διαφορές μεταξύ τους.

Ο μύθος διαδίδεται ως παράδοση ιστορικών ή μυθολογικών αφηγήσεων σχετικά με θεούς, ήρωες ή ανθρώπους με υπερφυσικές ικανότητες. Συναντάται σε διάφορους πολιτισμούς και αποτελεί βασικό θεμέλιό τους. Οι επικοί μύθοι του Ομήρου (ελληνική μυθολογία), η Ραμαγιάνα (ινδουιστική μυθολογία)², οι μύθοι των Βίκινγκς (νορβηγική μυθολογία) είναι μερικά παραδείγματα διάσημων μύθων που αντιπροσωπεύουν διάφορους πολιτισμούς και παραδόσεις. Η βάση των γεγονότων του μύθου είναι πραγματική και διαθέτει χρόνο και χώρο που είναι συγκεκριμένος. Οι μύθοι έχουν αρχή, μέση και τέλος που καταλήγει σ' ένα ηθικό δίδαγμα ή ένα μάθημα ζωής. Ο Γάλλος ανθρωπολόγος Claude Lévi-Strauss ερμηνεύει την αρχαία μυθολογία ως μια προσπάθεια των ανθρώπων να δώσουν νόημα στον κόσμο τους και να εξηγήσουν την ανθρώπινη ύπαρξη.³ Οι μύθοι, λοιπόν, προσπαθούν να ερμηνεύσουν τις σχέσεις των ανθρώπων με τους θεούς, τις ανθρώπινες συμπεριφορές, τη δημιουργία και τις αρχές που διέπουν τον κόσμο. Ο ψυχολόγος Bruno Bettelheim αναλύει τον μύθο ως μια αφήγηση που μεταφέρει μια σύνθετη αλήθεια μέσα από μια πνευματική σύγκρουση. Σημαντικό στοιχείο των μύθων είναι το θρησκευτικό τους περιεχόμενο, στοιχείο που τους χαρακτηρίζει και τους διαφοροποιεί.

Οι θρύλοι είναι αφηγήσεις που βασίζονται σε πραγματικά πρόσωπα και ενέργειες, που συχνά έχουν παραποιηθεί από τη λαϊκή φαντασία. Αναπτύχθηκαν με την προφορική παράδοση, σημαντικό στοιχείο που διαμόρφωσε τον χαρακτήρα τους. Ο θρύλος της γοργόνας- αδελφής του Μέγα Αλέξανδρου, ο θρύλος του Βασιλιά Αρθούρου είναι μερικά παραδείγματα όπου η πραγματική ιστορία αναμείχθηκε με τη φαντασία του κάθε λαού. Ο θρύλος μέσα από τις συχνές αναδιηγήσεις προσαρμόζεται ανάλογα με τον αφηγητή, την αφηγήτρια ή την κοινότητα που τον διατηρεί. Ο Ρώσος λαογράφος Vladimir Propp αναφέρει ότι οι θρύλοι είναι ιστορίες που περιλαμβάνουν στοιχεία που μπορεί να βασίζονται σε πραγματικά γεγονότα, αλλά με το πέρασμα του χρόνου έχουν διαμορφωθεί, διαστρεβλωθεί και «παριστάνουν» πως αποτελούν ιστορικά γεγονότα. Οι αδελφοί Grimm χαρακτήρισαν τον θρύλο «ιστορικό». Οι θρύλοι μπορεί να περιλαμβάνουν ηρωικές πράξεις, αλλά συχνά δεν υπάρχει η σαφής διάκριση μεταξύ πραγματικού και μυθοπλαστικού. Ο άνθρωπος βρίσκεται αντιμέτωπος με τα στοιχεία της φύσης ή με άλλους ανθρώπους. Εδώ δεν έχουμε αναγκαστικά την αφήγηση μιας ιστορίας με αρχή, μέση και τέλος αλλά την περιγραφή της ζωής των ανθρώπων, την κουλτούρα τους, τα πιστεύω και τις συνήθειές τους. Επίσης, στους θρύλους το τέλος είναι πολλές φορές τραγικό.

Το παραμύθι αν και προέρχεται από τον μύθο και τον θρύλο, παρουσιάζει αρχέτυπους συμβολισμούς με έναν πιο αποδεκτό τρόπο (Cooper, 2007). Το παραμύθι είναι ένα παραδοσιακό λογοτεχνικό είδος με ρίζες στον λαϊκό πολιτισμό. Η βάση του

2 Η Ραμαγιάνα είναι ένα από τα μεγαλύτερα έπη της ινδικής λογοτεχνίας. Οι ρίζες του ανάγονται τον 4ο αιώνα π.Χ. και συγγραφέας θεωρείται ο Βαλμίκι. Αφηγείται τις περιπέτειες ενός ήρωα, του Ράμα.

3 Lévi-Strauss, C. (1991). *Ανθρωπολογία και μύθος. 2ος Τόμος*. Αθήνα: Εκδόσεις Καρδαμίτσα

σε αντίθεση με τον μύθο ή τον θρύλο δεν είναι ιστορική αλλά παράλογη, καθώς συμβαίνει μόνο στον χώρο της φαντασίας και της μαγείας. Το παραμύθι είναι ελεύθερο από τα όρια του χρόνου. Ο Propp αναφέρει για το παραμύθι ότι είναι ένα από τα κύρια λαϊκά είδη λογοτεχνίας που περιέχει το φανταστικό και μαγικό ως βασικό στοιχείο. Οι αδελφοί Grimm έχουν χαρακτηρίσει το παραμύθι «ποιητικό». Τις περισσότερες φορές τα παραμύθια περιγράφουν τις περιπέτειες ή τις δοκιμασίες του ήρωα ή της ηρωίδας, που έρχονται αντιμέτωποι με τις υπερφυσικές δυνάμεις κάποιου ανώτερου όντος, το οποίο δεν μπορούν να ελέγξουν. Ακόμα και αν αυτή η δύναμη εκδηλώνεται μέσα από ένα συνηθισμένο καθημερινό γεγονός, η δύναμη της μαγείας είναι φανερή. Αλλά δεν είναι μόνο οι υπερφυσικές δυνάμεις που κάνουν το παραμύθι να ξεχωρίζει. Είναι η παρουσίαση μη ανθρώπινων δυνάμεων, που υπάρχουν σ' έναν διαφορετικό κόσμο απ' τον δικό μας. Επίσης, παρουσιάζει τα γεγονότα μέσα από τα μάτια καθημερινών ανθρώπων. Υπάρχουν βασιλιάδες, βασίλισσες, πρίγκιπες και πριγκίπισσες, ξυλοκόποι, στρατιώτες και χωρικοί αλλά λίγοι από αυτούς αναφέρονται με το όνομα τους, ακόμα και ένα όνομα όπως αυτό του Κοντορεβιθούλη είναι περιγραφικό και όχι προσωπικό.

Ο ήρωας ή ηρωίδα μπορεί να πεθάνει στον μύθο ή στον θρύλο αλλά αν πεθάνει στο παραμύθι είναι σίγουρο ότι θα επιστρέψει στη ζωή με τη δύναμη της μαγείας. Στο παραμύθι το πνεύμα της αισιοδοξίας και της επιτυχίας διαποτίζει το περιεχόμενο. Είναι γνωστό απ' την αρχή ότι το καλό θα νικήσει. Το ευτυχισμένο τέλος είναι απαραίτητο γνώρισμα των παραμυθιών. Θα παρουσιαστούν σίγουρα απειλητικές και επικίνδυνες δυνάμεις παράλληλα όμως υπάρχουν και οι δυνάμεις που μπορούν να βοηθήσουν. Για παράδειγμα οι νεράιδες εμφανίζονται για να βοηθήσουν όταν ο ήρωας ή η ηρωίδα έχουν ανάγκη. Από την άλλη τα ξωτικά προσπαθούν να δημιουργήσουν προβλήματα και απειλούν τον ήρωα ή την ηρωίδα. Η σύγκρουση αντίθετων δυνάμεων είναι αναπόφευκτη στα παραμύθια και η μαγεία χρησιμοποιείται και από τις δύο πλευρές. Μέσα από αυτές τις συγκρούσεις ο άνθρωπος αντιμετωπίζει προσωπικά αλλά και οικουμενικά προβλήματα. Αυτή είναι μία από τις βασικές αρχές του παραμυθιού και ένα στοιχείο που το διαφοροποιεί από τον μύθο και τον θρύλο. Το ότι επιτρέπει δηλαδή, στον αναγνώστη να ταυτιστεί με αρχέτυπες καταστάσεις και εμπειρίες. Η σύγκρουση καλού και κακού, η διαφορά ανάμεσα στο θάρρος και τη δειλία, η χρησιμοποίηση της εξυπνάδας σαν όπλο ενάντια στη δύναμη είναι μερικά παραδείγματα τέτοιων εμπειριών. Αυτή η ταύτιση δημιουργεί στον άνθρωπο το συναίσθημα ότι είναι τμήμα ενός μεγάλου συνόλου.

Υπάρχει σίγουρα μία πολυπλοκότητα στην προσπάθεια διαφοροποίησης ανάμεσα στον μύθο, στον θρύλο και το παραμύθι. Η διαφοροποίησή τους στηρίζεται κατά βάση στο περιεχόμενό τους. Ο μύθος αφορά ιστορίες θεών και ανθρώπων με έντονα το στοιχείο της θρησκευτικότητας, οι θρύλοι αναφέρονται σε ιστορίες με ιστορική βάση που μεταδίδονται μέσα στα χρόνια με αλλαγές και προσαρμογές. Το παραμύθι περιγράφει περιπέτειες με έντονο το μαγικό στοιχείο. Και τα τρία αποτελούν σημαντικά πολιτιστικά στοιχεία λαών και πολιτισμών. Είναι αντικείμενα

μελέτης της επιστήμης της λαογραφίας, που προσπαθεί να τα διακρίνει και να τα ξαναφέρει στην επιφάνεια.

1.3. Περί προέλευσης του παραμυθιού

Με τη μελέτη του παραμυθιού από διάφορους επιστημονικούς κλάδους προέκυψε το μεγάλο ερώτημα της γέννησής τους, ποια είναι, δηλαδή, η προέλευσή τους. Διατυπώθηκαν αρκετές θεωρίες γύρω από αυτό το μείζον θέμα, χωρίς όμως να μπορέσουν να καλύψουν πλήρως οι απαντήσεις, οι οποίες όλες αμφισβητήθηκαν αργότερα από κάποια νέα επιστημονική οπτική. Αναμφισβήτητα, όμως συνέβαλαν στην ανάπτυξη του παραμυθιού, ως ένα αξιόλογο λογοτεχνικό είδος.

Η πρώτη θεωρία για την προέλευση των παραμυθιών είναι η ινδοευρωπαϊκή. Σύμφωνα με αυτήν τα παραμύθια προήλθαν από τον ινδοευρωπαϊκό πολιτισμό και διαδόθηκαν με τη μετακίνηση των ινδοευρωπαϊκών φυλών. Η θεωρία αυτή υποστηρίχθηκε από τους αδελφούς Grimm (1819). Αργότερα, το 1856 ο Max Moller υποστήριξε ότι τα παραμύθια προήλθαν από ηλιακούς μύθους της ινδοευρωπαϊκής φυλής, των οποίων η κύρια θεματολογία ήταν ο Ήλιος, το Φεγγάρι, ο Ουρανός κ.α. και σκοπός τους ήταν να ερμηνεύσουν τα καιρικά φαινόμενα (Γιώτη 2017:10). Αυτή είναι η λεγόμενη μυθολογική θεωρία. Ο Theodor Benfey με την ινδική θεωρία υποστήριξε την ινδική προέλευση των παραμυθιών. Σύμφωνα με τον Γερμανό φιλόλογο και μελετητή της σανσκριτικής γλώσσας τα παραμύθια είναι παλιές αφηγήσεις των Ινδών που διαμορφώθηκαν γύρω από παλιά μυθικά μοτίβα και διαδόθηκαν στην Ασία και την Ευρώπη εξαιτίας τριών παραγόντων: της προφορικής παράδοσης από ταξιδιώτες και εμπόρους που ήρθαν σε επαφή με αυτά, της γραπτής παράδοσης και των κατακτήσεων.

Το 1873 ο λαογράφος Andrew Lang, επηρεασμένος από την εξελικτική θεωρία του Δαρβίνου, διατύπωσε την πολυγενετική θεωρία, σύμφωνα με την οποία μύθοι, παραμύθια και ιστορίες με παρόμοιο περιεχόμενο παρουσιάστηκαν σε διαφορετικούς λαούς με τοπική και χρονική απόσταση. Ο Lang προσπάθησε μέσα από τις μορφές των ιστοριών, των μύθων και των παραμυθιών να καταδείξει μία ενιαία πορεία εξέλιξης των λαών μέσα στον χρόνο. Οι Φινλανδοί Aarne και Krohn, εμπνευστές της φινλανδικής σχολής διατύπωσαν την μονογενετική θεωρία, σύμφωνα με την οποία ένα παραμύθι σε μία χώρα μεταδίδεται από γενιά σε γενιά σταθερά χωρίς σημαντικές αλλαγές. Όταν όμως μεταδίδεται σε άλλη χώρα, αλλάζει και προσαρμόζεται στο νέο πολιτιστικό του περιβάλλον.

Αξίζει να αναφερθεί και η συμβολιστική θεωρία, σύμφωνα με την οποία ο Γάλλος αποκρυφιστής Saint Yves μελέτησε τα παραμύθια του Perrault και διατύπωσε την άποψη ότι προέρχονταν από παλιές τελετουργίες. Επίσης και ο λαογράφος Gennep σύνδεσε το παραμύθι με τον τοτεμισμό και τις σχετικές τελετές. Οι θεωρίες αυτές των «συμβολιστών» έχουν συμβάλει στην κατανόηση των παραμυθιών αλλά δεν δίνουν απαντήσεις σχετικά με την προέλευσή του. Σημαντικός είναι ο ρόλος της ψυχολογικής-ψυχαναλυτικής θεωρίας. Αυτή προσέγγισε και ερμήνευσε το παραμύθι

με τρεις διαφορετικούς τρόπους. Ο πρώτος τρόπος είναι η κλινική προσέγγιση, όπου τα μαγικά παραμύθια χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση και την ψυχαναλυτική θεραπεία των ασθενών. Ο δεύτερος τρόπος είναι η θεωρητική προσέγγιση, που βασίζεται στη μελέτη του ανθρώπινου ψυχισμού. Και η τρίτη και τελευταία είναι η κειμενοαναλυτική προσέγγιση, που χρησιμοποιεί ψυχαναλυτικούς όρους για να μελετήσει και αναλύσει το παραμύθι. Η θεωρία αυτή δεν μπόρεσε να δώσει ικανοποιητική απάντηση όσον αφορά στην προέλευση του παραμυθιού αλλά σίγουρα προσέφερε νέα διάσταση στη μελέτη του.

Ο Ρώσος φορμαλιστής V. Propp υποστήριξε ότι πριν ασχοληθούμε με την καταγωγή των παραμυθιών θα πρέπει πρώτα να ορίσουμε τι είναι το παραμύθι. Ασχολήθηκε με τη μορφή και όχι με το περιεχόμενο του παραμυθιού. Με το έργο του «Μορφολογία του Παραμυθιού» προσπάθησε να δώσει μία εξήγηση στην ομοιότητα που συναντάμε μεταξύ των παραμυθιών διάφορων λαών. Στο παρακάτω κεφάλαιο θα γίνει μία εκτενέστερη αναφορά στο έργο του V. Propp και στην κριτική που δέχτηκε από τη δομική προσέγγιση του Levi -Strauss.

1.4 Η μορφολογία του παραμυθιού

Ο Ρώσος φορμαλιστής V. Propp ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς συντελεστές της ανάλυσης του λαϊκού παραμυθιού. Το έργο του «Μορφολογία του Παραμυθιού» βασίστηκε στη μελέτη μιας ιδιαίτερα πλούσιας συλλογής από ρωσικά λαϊκά παραμύθια. Συγκεκριμένα μελέτησε εκατό μαγικά ρωσικά παραμύθια από τη συλλογή παραμυθιών του Afanassiev⁴. Ο Ρώσος φιλόλογος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ιστορίες είχαν όλες τα ίδια επαναλαμβανόμενα μοτίβα. Οι λειτουργίες που εκτελούν τα πρόσωπα των παραμυθιών έχουν σταθερά και μόνιμα χαρακτηριστικά. Οι λειτουργίες είναι εξαιρετικά λίγες, ενώ τα πρόσωπα εξαιρετικά πολλά. Έτσι εξηγείται η διπλή ποιότητα του μαγικού παραμυθιού: από το ένα μέρος η καταπληκτική του πολυμορφία, η ποικιλομορφία και η γλαφυρότητα του, από το άλλο μέρος, η όχι λιγότερο εκπληκτική ομοιομορφία του, η επαναληπτικότητα του (Propp,1991). Οι λειτουργίες των δρώντων προσώπων αντιπροσωπεύουν τα θεμελιώδη μέρη του παραμυθιού και αυτά πριν απ' όλα πρέπει και να ξεχωρίσουμε. Λειτουργία για τον Propp είναι η «ενέργεια ενός δρώντος προσώπου, που ορίζεται από την άποψη της σημασίας της για την πορεία της δράσης»⁵. Οι λειτουργίες αυτές δεν αλλάζουν αλλά επαναλαμβάνονται και βρίσκουν εφαρμογή σε πλήθος

4 Ο Alexander Nikolayevich Afanasyev ήταν Ρώσος σλαβιστής και εθνογράφος που δημοσίευσε σχεδόν 600 ρωσικά παραμύθια και λαϊκά παραμύθια, μια από τις μεγαλύτερες συλλογές λαογραφίας στον κόσμο.

5 Propp, V. (1991) Μορφολογία του Παραμυθιού, μτφ. Αριστέα Παρίσι, Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα, σ. 27.

παραμυθιών. Συνδυάζονται κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο και σχηματίζουν ένα ξεχωριστό παραμύθι. Το παραμύθι συνήθως αρχίζει με κάποια αρχική κατάσταση. Μολονότι αυτή η κατάσταση δεν είναι λειτουργία, αντιπροσωπεύει ένα σπουδαίο μορφολογικό στοιχείο. Θα ορίσουμε αυτό το στοιχείο ως αρχική κατάσταση. Ύστερα από την αρχική κατάσταση ακολουθούν οι 31 λειτουργίες:

1. Ένα από τα μέλη της οικογένειας απουσιάζει από το σπίτι (λειτουργία: απουσία)
2. Στον ήρωα προβάλλεται μια απαγόρευση (απαγόρευση)
3. Η απαγόρευση παραβιάζεται (παράβαση)
4. Ο ανταγωνιστής επιχειρεί να κάνει ανίχνευση (διερεύνηση)
5. Στον ανταγωνιστή δίνονται πληροφορίες για το θύμα του (εκχώρηση)
6. Ο ανταγωνιστής επιχειρεί να γελάσει το θύμα του, για να γίνει κύριος αυτού ή των υπαρχόντων του (εξαπάτηση)
7. Το θύμα ενδίδει στην απάτη και έτσι παρά τη θέλησή του βοηθά τον εχθρό (συνενοχή)
8. Ο ανταγωνιστής προξενεί σε ένα από τα μέλη της οικογένειας φθορά ή ζημία (δολιοφθορά)
- 8.α. Κάτι δεν αρκεί σε κάποιο από τα μέλη της οικογένειας, ή αυτό επιθυμεί να αποκτήσει κάτι (έλλειψη)
9. Η δυστυχία ή η έλλειψη γνωστοποιείται, απευθύνουν στον ήρωα παράκληση ή εντολή, τον αποστέλλουν ή τον αφήνουν να φύγει (μεσολάβηση, συνδετική στιγμή)
10. Ο ήρωας –αναζητητής συμφωνεί ή αποφασίζει για την αντενέργεια (έναρξη της αντενέργειας)
11. Ο ήρωας εγκαταλείπει το σπίτι του (αναχώρηση)
12. Ο ήρωας δοκιμάζεται, ρωτιέται, δέχεται επίθεση κτλ., πράγματα που προετοιμάζουν τη λήψη εκ μέρους του ενός μαγικού μέσου ή βοηθού (πρώτη λειτουργία του δωρητή)
13. Ο ήρωας αντιδρά στις πράξεις του μελλοντικού δωρητή (αντίδραση του ήρωα)
14. Στη διάθεση του ήρωα τίθεται το μαγικό μέσο (εφοδιασμός, λήψη του μαγικού μέσου)
15. Ο ήρωας μεταφέρεται, παραδίδεται ή οδηγείται στον τόπο όπου βρίσκεται το αντικείμενο αναζήτησης (τοπική μετακίνηση μεταξύ των δύο βασιλείων, ταξίδι με οδηγό)
16. Ο ήρωας και ο ανταγωνιστής του συναντιούνται σε άμεση πάλη (πάλη)

17. Τον ήρωα τον σημαδεύουν (στιγμάτισμα, σημάδεμα)
18. Ο ανταγωνιστής νικιέται (νίκη)
19. Η αρχική δυστυχία ή έλλειψη εξαλείφεται (εξάλειψη της δυστυχίας ή της έλλειψης)
20. Ο ήρωας επιστρέφει (επιστροφή)
21. Ο ήρωας υφίσταται καταδίωξη (καταδίωξη, κυνηγητό)
22. Ο ήρωας σώζεται από την καταδίωξη (διάσωση)
23. Ο ήρωας, αγνώριστος, φτάνει στο σπίτι του ή σε άλλη χώρα (μη αναγνωρίσιμη άφιξη)
24. Ο ψεύτικος ήρωας προβάλλει αβάσιμες απαιτήσεις (αβάσιμες απαιτήσεις)
25. Στον ήρωα τίθεται ένα δύσκολο πρόβλημα (δύσκολο πρόβλημα)
26. Το πρόβλημα λύνεται (λύση)
27. Τον ήρωα τον αναγνωρίζουν (αναγνώριση)
28. Ο ψεύτικος ήρωας ή ο ανταγωνιστής, ο κακοποιός, ξεσκεπάζεται (ξεσκεπάσμα)
29. Στον ήρωα δίνεται μια νέα όψη (μεταμόρφωση)
30. Ο εχθρός τιμωρείται (τιμωρία)
31. Ο ήρωας παντρεύεται και ανεβαίνει στο θρόνο (γάμος)

Αυτή η μορφολογική ανάλυση του παραμυθιού από τον Propp είναι λογικό να συνοδεύεται από τη δομική προσέγγιση του παραμυθιού. Ο Γάλλος εθνολόγος Claude Levi-Strauss, ο οποίος έγραψε τη Δομική Ανθρωπολογία, θεωρεί πως το παραμύθι είναι ένα ανεξάρτητο και αυτόνομο στοιχείο του πολιτισμού και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι τόσο της κοινωνίας όσο και του φυσικού περιβάλλοντος που δημιουργήθηκε (Σταματοπούλου, 2022:10). Η δομική ανάλυση λαμβάνει υπόψη της τη μορφή, το περιεχόμενο και το εθνολογικό υπόβαθρο. Επίσης, θεωρεί ότι η ομοιότητα που παρουσιάζουν τα παραμύθια μεταξύ τους οφείλεται στη δομή του ανθρώπινου νου. Για να κατανοήσουμε τη σημασία ενός παραμυθιού, πρέπει να μελετήσουμε το βαθύ νόημά του. Ο Levi- Strauss, έχοντας αυτή τη βάση «κατηγόρησε» τον V. Propp ότι η μελέτη του έμεινε μόνο στους κανόνες διάταξης των λειτουργιών του παραμυθιού και δεν ασχολήθηκε με το σημασιολογικό του περιεχόμενο.

Παρά την κριτική, το έργο του Propp, η «Μορφολογία του Παραμυθιού», που δημοσιεύτηκε το 1928 βρήκε σημαντική απήχηση στον δυτικό κόσμο και αποτέλεσε έναν αξιόπιστο οδηγό για την ανάλυση των παραμυθιών και για την έρευνα των λαϊκών παραδόσεων.

1.5 Κατηγορίες παραμυθιών

Τα παραμύθια ως κομμάτι της λαϊκής παράδοσης παρουσιάζουν ποικιλομορφία στο περιεχόμενό τους και τη θεματολογία τους. Η ταξινόμησή τους είναι συνυφασμένη με τις θεωρίες που υπάρχουν για την προέλευσή τους. Οι μελετητές συμφωνούν πως το πρόβλημα που παρουσιάζει η ταξινόμηση του παραμυθιού επηρεάζει τον τρόπο προσέγγισης του παραμυθιακού είδους (Αυδίκος, 1997). Η ταξινόμηση ήταν ένα σημαντικό πρόβλημα που απασχόλησε τους παραμυθολόγους και καθόρισε την πορεία του παραμυθιού. «Από την ορθότητα της ταξινόμησης, εξαρτάται και η ορθότητα της μελέτης που ακολουθεί» (Propp, 2009:10). Παραμύθια με μαγικό περιεχόμενο, παραμύθια της καθημερινής ζωής-ηθικά παραμύθια, παραμύθια με ζώα ήταν η τριμερής ταξινόμηση που επικρατούσε. Στη συνέχεια διατυπώθηκαν κάποιες περισσότερο εμπλουτισμένες θεωρίες ταξινόμησης.

Ο Γερμανός ψυχολόγος W.Wundt (1832-1920), στην εργασία του η Ψυχολογία των λαών, πρότεινε την ταξινόμηση κατά τις εξής κατηγορίες:

1. Μυθολογικά παραμύθια-μύθοι
2. Καθαρά μαγικά παραμύθια
3. Βιολογικά παραμύθια και μύθοι
4. Καθαροί μύθοι για ζώα
5. Παραμύθια «για την προέλευση»
6. Αστεία παραμύθια και μύθοι
7. Ηθικοί μύθοι

Ένας ακόμα τρόπος ταξινόμησης με βάση τις υποθέσεις των παραμυθιών, διατυπώθηκε από τον Φινλανδό Antti Aarne, δημιουργό της Φινλανδικής σχολής. Η θεωρία συνεχίστηκε από τον Stith Thompson. Σύμφωνα λοιπόν, με τη φινλανδική σχολή το παραμύθι θεωρήθηκε «...μία ιστορία που μπορεί τόσο να τυποποιηθεί όσο και να κατηγοριοποιηθεί» (Μαλαφάντης, 2006:59). Οι ερευνητές της σχολής αυτής όρισαν ως υπόθεση ή τύπο (type) μια αυτοτελή αφήγηση, μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος. Ο συγκεκριμένος τρόπος ταξινόμησης κυριάρχησε σε διεθνές επίπεδο στον τομέα της παραμυθολογίας και την χρησιμοποιούν μέχρι και σήμερα οι λαογράφοι. Ο κατάλογος λοιπόν που συν-δημιούργησαν οι Aarne-Thompson, περιλαμβάνει 2.500 τύπους (υποθέσεις) παραμυθιών και συνεχώς εμπλουτίζεται. Οι κυριότεροι τύποι είναι:

1. μύθοι ζώων,

2. καθαρά παραμύθια,
3. ευτράπελες διηγήσεις,
4. τυπολογικά παραμύθια.

Σημαντικός σταθμός στον τρόπο ταξινόμησης είναι αναμφισβήτητα το έργο του V. Propp, ο οποίος πρότεινε την ταξινόμηση κατά ζεύγη. Κατά τη διάρκεια της μελέτης του, στη μορφολογική ανάλυση των παραμυθιών, προέκυψε το ερώτημα αν μπορεί να υπάρξει ταξινόμηση με γνωρίσματα που αποκλείουν το ένα το άλλο. Ο Propp εντόπισε στις λειτουργίες του, δυο τέτοια ζεύγη. Το πρώτο είναι η πάλη με τον ανταγωνιστή και η νίκη του ήρωα και το δεύτερο είναι ο ορισμός ενός δύσκολου προβλήματος και η λύση του. Μ' αυτόν τον τρόπο σχηματίζονται τέσσερις κατηγορίες (V. Propp, 1987), στις οποίες αναπτύσσεται το θέμα του παραμυθιού:

1. με τη χρήση του πρώτου ζεύγους (πάλη-νίκη),
2. με τη χρήση του δεύτερου ζεύγους (πρόβλημα-λύση),
3. με τη χρήση και των δύο
4. χωρίς τη χρήση κανενός από τα δύο ζεύγη

Σήμερα, τα παραμύθια χωρίζονται σε δύο μεγάλες και διακριτές κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι τα «λαϊκά» παραμύθια, που είναι κομμάτι της λαϊκής προφορικής παράδοσης. Είναι έργο των λαογράφων, οι οποίοι κατέγραψαν παραμύθια από διάφορες χώρες και μετά τη συγκέντρωση και την ταξινόμησή τους παρουσιάστηκαν στο λογοτεχνικό κοινό. Η δεύτερη κατηγορία είναι τα παραμύθια που έχουν δημιουργηθεί από συγγραφείς ή παραμυθάδες, τα «λογοτεχνικά» παραμύθια.

Μία γενική τοποθέτηση σχετικά με τις δύο κατηγορίες είναι ότι το λαϊκό παραμύθι αναφέρεται στους προβληματισμούς μιας ολόκληρης κοινότητας ενώ το λογοτεχνικό περιλαμβάνει τον εσωτερικό κόσμο του συγγραφέα (Ακριτόπουλος 2013). Πέρα όμως απ' αυτό υπάρχουν και άλλες διαφορές ανάμεσα στο «λογοτεχνικό» και το «λαϊκό» παραμύθι. Στο λογοτεχνικό παραμύθι το μαγικό στοιχείο δεν είναι τόσο έντονο, αποφεύγεται η αγριότητα και η βία, αναφέρεται σε πιο σύγχρονα θέματα, έχει στραφεί προς τον κόσμο του διαστήματος, έχει μικρή έκταση, απλό ύφος και παιδικό τόνο, προορίζεται για ανάγνωση αντί της προφορικής αφήγησης και επίσης το σύγχρονο παραμύθι δεν μπορεί να αλλάξει και να διαμορφωθεί διαφορετικά όπως το λαϊκό παραμύθι που είναι ένα ζωντανό στοιχείο της λαϊκής παράδοσης. Το «λογοτεχνικό» παραμύθι διατηρεί το μυθικό στοιχείο και υιοθετεί αρκετά στοιχεία από τα «λαϊκά» παραμύθια. Επαναλαμβάνει τη λαογραφία, τα παραμύθια νεράιδων, τις ειδωλολατρικές τελετουργίες. Το περιεχόμενό του όμως είναι επηρεασμένο από την καθημερινότητα. Και στα δύο όμως ο ηθικός προσανατολισμός παραμένει ίδιος (Αναγνωστόπουλος, 1997). Θέλουν να προβληματίσουν αλλά παράλληλα και να ψυχαγωγήσουν το κοινό.

1.6 Τα χαρακτηριστικά των παραμυθιών

1.6.1 Ο χρόνος

Ο Tolkien αναφέρει για τα παραμύθια ότι «ανοίγουν την πόρτα σ' έναν άλλο χρόνο, και αν περάσουμε μέσα του έστω και για μια στιγμή, βρισκόμαστε έξω από τον δικό μας χρόνο, έξω ίσως από τον ίδιο τον χρόνο». Ένα από τα βασικά γνωρίσματα των παραμυθιών είναι ο χρόνος που εκτυλίσσονται τα γεγονότα της ιστορίας. «Το παραμύθι ανατρέπει την έννοια του χρόνου του πραγματικού μας κόσμου» (Weinrich, 1978:46-47). Οι αφηγήσεις των παραμυθιών χαρακτηρίζονται από τους μελετητές άχρονες. Τα παραμύθια ανήκουν σ' έναν απροσδιόριστο παρελθόν, είτε κοντινό είτε μακρινό. «Ο χρόνος του μύθου βρίσκεται μετέωρος σε κάποιο σημείο του παρελθόντος» (Χατζητάκη- Καψωμένου, 2002:109). Οι γνωστές φράσεις που αποτελούν την έναρξη και τη λήξη των παραμυθιών ποικίλουν ανάλογα με το είδος του παραμυθιού. Στην αρχή, με τη χρήση γνωστών φράσεων, όπως το «Μια φορά κι έναν καιρό...», το κοινό μεταφέρεται από το παρόν, τον χρόνο της αφήγησης, στον απροσδιόριστο χρόνο του παραμυθιού. Εκεί όπου ξετυλίγονται με χρονική διαδοχή τα γεγονότα και οι περιπέτειες των ιστοριών. Αντίστοιχα με τυπικές φράσεις, όπως το «Έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα», το κοινό επιστρέφει και ξαναβρίσκει τον πραγματικό χρόνο, τον χρόνο της αφήγησης. Με το τέλος του παραμυθιού αφήνει αυτόν τον απροσδιόριστο χρόνο των γεγονότων αλλά συνεχίζει να θυμάται τη μαγεία και τη γοητεία του παραμυθιού. Παράλληλα, μέσα από αυτόν τον απροσδιόριστο χρόνο αναδεικνύεται ένα ακόμα στοιχείο που διακρίνει τα παραμύθια, η διαχρονικότητα. Τα γεγονότα των παραμυθιών μπορεί να μην έχουν συγκεκριμένο χρόνο αλλά αναμφισβήτητα αφορούν το παρόν.

1.6.2 Ο χώρος

Ο χώρος όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα της αφήγησης είναι όπως ακριβώς και ο χρόνος, αόριστος, απροσδιόριστος και μακρινός. «Η όποια απόπειρα χωροθεσίας στα παραμύθια αφήνει πολλά κενά» (Χατζητάκη- Καψωμένου, 2002:111). Ο αφηγητής επικεντρώνεται στην πλοκή και την περιγραφή των γεγονότων. Για να περιγράψει τον τόπο χρησιμοποιεί στερεότυπες εκφράσεις όπως «ένα μακρινό βασίλειο, ένα μαγεμένο δάσος, ένα παλάτι, μία καλύβα...». Η περιγραφή ενός τόπου είναι απλή μόνο με τα απαραίτητα στοιχεία που θα βοηθήσουν στην εξέλιξη των γεγονότων. Ο Propp αναφέρει ότι «οι αοριστίες αυτές, είναι εκείνες που προσδίδουν στο παραμύθι τον μαγικό χαρακτήρα του» (2009:105). Ο αναγνώστης ή ακροατής ενεργοποιεί τη φαντασία του και σε συνδυασμό με τα γεγονότα της ιστορίας, μεταφέρεται στον κόσμο της μαγείας. (Χατζητάκη-Καψωμένου, 2002).

1.6.3 Τα πρόσωπα

Τα πρόσωπα των παραμυθιών είναι επίπεδοι χαρακτήρες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Η ιστορία των παραμυθιών εξελίσσεται σε ένα μυθικό μέρος με φανταστικούς ήρωες, οι οποίοι έχουν διάφορες ανθρώπινες και παρά φύση ιδιότητες (Jean, 1996: 30). Αυτό που κεντρίζει κάποιου το ενδιαφέρον στο παραμύθι δεν είναι τα ονόματα των ηρώων όσο οι ιδιότητές τους, μάγισσα, πριγκίπισσα, κόρη πεντάμορφη, Χιονάτη, Σταχτοπούτα (Παπαχριστοφόρου, 2002: 11). Οι Χατζητάκη-Καψωμένου σημειώνουν πως οι παραμυθολόγοι χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα των παραμυθιών «χάρτινες υπάρξεις, μαριονέτες» με «επίπεδη φυσιογνωμία». Ενεργούν χωρίς να εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους και συχνά «έχει κανείς την αίσθηση ότι αυτά τα απόμακρα πρόσωπα των παραμυθιών υπάρχουν μόνο για να στηθεί η πλοκή» (2002:116). Τα παραμύθια ενδιαφέρονται περισσότερο και επικεντρώνονται στις πράξεις των προσώπων και όχι στον συναισθηματικό τους κόσμο. Ακόμα και όταν οι ήρωες εξωτερικεύουν αυτά που νιώθουν, αυτό γίνεται για να δοθεί περισσότερη έμφαση στα ίδια τα γεγονότα της ιστορίας.

1.6.4 Η μαγεία

Το μαγικό στοιχείο αποτελεί ένα ακόμα βασικό χαρακτηριστικό των παραμυθιών. Είναι αυτό που τους παρέχει τη μυστική και πραγματική τους δύναμη, μία γλώσσα (Jean,1996:88). Στον φανταστικό κόσμο των παραμυθιών το ρεαλιστικά αδύνατο μπορεί να γίνει δυνατό και δεν εκπλήσσει ούτε ξαφνιάζει το κοινό. Σ' αυτόν τον κόσμο υπάρχουν νεράιδες και ξωτικά, ζώα που μιλούν και άνθρωποι που αλλάζουν μορφή, μάγισσες και μάγοι, αντικείμενα με μαγικές ιδιότητες κ.ο.κ. Η μαγεία στα παραμύθια παρουσιάζεται πολύ απλά, σαν κομμάτι της καθημερινής ζωής. Όλα συμβαίνουν στη φαντασία αυτού που ακούει ή διαβάζει το παραμύθι. Αυτή η φαντασία γονιμοποιείται με τη διαμεσολάβηση του υποσυνείδητου και με τους συμβολισμούς που διαποτίζουν το παραμύθι (Γιώτη, 2017:12). Το μαγικό στοιχείο των παραμυθιών επιδέχεται ένα πλήθος ερμηνειών. Η μαγεία είναι αυτή που ανησυχεί τον αναγνώστη ή ακροατή αλλά πάντα στο τέλος καθησυχάζει (Jean,1996:87). Το μαγικό στοιχείο αποτελεί το αλάτι στα παραμύθια, μ' αυτό ξεκινάει και μ' αυτό τελειώνει.

1.7 Η ψυχοπαιδαγωγική συμβολή του παραμυθιού

Το παραμύθι προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον στο παιδί και αποτελεί την πρώτη επαφή του με τη λογοτεχνία, «μια λογοτεχνία που μας συναρπάζει κατά τα πρώτα χρόνια μας και τροφοδοτεί τον πόθο μας για το θαυμαστό» (Danilewitz, 1991, σ. 87). Ο Einstein στην ερώτηση μίας μητέρας για το πώς μπορεί να προετοιμάσει το πεντάχρονο παιδί της για το σχολείο και τη ζωή απάντησε: «Αν θέλετε το παιδί σας να γίνει έξυπνο, διαβάστε του παραμύθια, αν θέλετε να γίνει πιο έξυπνο διαβάστε του περισσότερα παραμύθια». Οι μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί γύρω από τη σημασία του παραμυθιού αποδεικνύουν την αλήθεια στην άποψη αυτή.

Τα παραμύθια ως παιδαγωγικό μέσο μπορούν να προσφέρουν αμέτρητα οφέλη για την καλλιέργεια της γνώσης και της προσωπικότητας των παιδιών (Bettelheim, 1976). Η παιδαγωγική χρήση του παραμυθιού δεν έγκειται μόνο στην ψυχαγωγία και στη χαλάρωση των παιδιών. Στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, που ακολουθούν το «Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών» (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και μπήκαν σε εφαρμογή από το σχολικό έτος 2006-2007 και ισχύουν έως σήμερα, το παραμύθι μπορεί να αξιοποιηθεί σε ποικίλους τομείς από τους εκπαιδευτικούς. Είναι ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, την ανάπτυξη της γνωστικής και μεταγνωστικής ικανότητας, την αφηγηματική δεξιότητα, τη γραμματική και λεξιλογική δεξιότητα των παιδιών. Η διδασκαλία του παραμυθιού, ιδιαίτερα στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δίνει τη δυνατότητα για την υλοποίηση σχεδίων εργασίας (projects) σε όλα τα σχολικά μαθήματα. Αποτελεί, λοιπόν, μία διαφορετική, εναλλακτική και ελκυστική διδασκαλία. Έτσι το παιδί μπορεί να μαθαίνει ευχάριστα και εποικοδομητικά, μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένες δραστηριότητες (Μαλαφάντης & Ντούλια 2011. Ντούλια, 2010). Ακόμη, μέσα από το παραμύθι γίνεται η σύνδεση της λογοτεχνίας με το παιχνίδι. Μπορούν να συνδυαστούν με παιγνιώδεις δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας, τόσο στην τάξη, όσο και στον χώρο της βιβλιοθήκης, ή όπου αλλού προσφέρεται, με απώτερο σκοπό την ψυχαγωγία και την καλλιέργεια του συναισθήματος (Μαλαφάντης, 2011, σ. 150-165). Γενικά, τα παραμύθια διαθέτουν απεριόριστες παραστατικές δυνατότητες, τις οποίες μπορούν οι εκπαιδευτικοί να εκμεταλλευτούν σε παιχνίδια ρόλων, παραστάσεις παραμυθιών, εικαστικές αναπαραστάσεις (Zitzlsperger, 1999, Μαλαφάντης, 2011, σ. 254-269).

Όπως υποστηρίζει ο διεθνώς αναγνωρισμένος Ελβετός μελετητής Max Lüthi, «το παραμύθι είναι εν μέρει ψυχαγωγία, εν μέρει παιδαγωγία, στην ολότητά του όμως είναι ο καθρέφτης της ανθρώπινης ύπαρξης και των δυνατοτήτων του ανθρώπου» (Μερακλής, 1996, σ. 57). Για τα παιδιά, τα παραμύθια «αποτελούν από τα πιο σημαντικά πολιτισμικά και κοινωνικά γεγονότα της ζωής τους, λειτουργώντας ως μέσα κοινωνικοποίησης και εκπολιτισμού» (Ράπτης, 2008. Τ. Psyllidou, Batzios, Livas, Ouranos, & Cassimos, 2011, σ. 267). Τα παιδικά παραμύθια προσφέρουν στα παιδιά νέες εμπειρίες για διάφορα γεγονότα που μπορεί να συναντήσουν στην πραγματική ζωή, τους δίνουν νέες πληροφορίες, τους επεξηγούν θέματα που τους προκαλούν περιέργεια και εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα, που σχετίζονται με τα

ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους. Με άλλα λόγια, «τα βιβλία εισάγουν τους αναγνώστες τους στον κόσμο που ζουν» και «δρουν ως αγγελιαφόροι από τον έξω κόσμο» (Gonen & Guler, 2011, σ. 3634). Τα παραμύθια έχουν «τις ρίζες τους στην πραγματική ζωή και αντανακλούν την κουλτούρα από την οποία προέρχονται» (Danilewitz, 1991, σ. 88). Μ' αυτόν τον τρόπο βοηθούν το παιδί να αποκτήσει εναλλακτικές εμπειρίες και να αντιληφθεί τη ζωή μέσα από τα μάτια των άλλων (Beach, Appleman, Hynds, & Wilhelm, 2010) και το εισάγουν «στον κόσμο των αγνώστων» (Shokeid, 1982, σ. 223).

Ο Αυστριακός ψυχολόγος Bruno M. Bettelheim στο βιβλίο του «The uses of enchantment: The meaning and importance of fairy tales» (1976) υποστήριξε ότι τα παραμύθια, εκτός του ότι διεγείρουν το μυαλό του παιδιού και συντελούν στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, παράλληλα το προμηθεύουν με τρόπους αντιμετώπισης των εσωτερικών προβλημάτων του και των ανησυχιών του. Το παραμύθι βοηθά το παιδί να καταλάβει καλύτερα τον κόσμο στον οποίο υπάρχει και να έρθει σε επαφή με την εσωτερική του πραγματικότητα. Και με την εσωτερική του πραγματικότητα εννοούμε τις ψυχικές ανάγκες, τους φόβους και τις ανησυχίες του (Μαλαφάντης, 2011:173- 254). Υπάρχουν πάντα ζητήματα με τα οποία το παιδί δυσκολεύεται να έρθει σε επαφή ή η οποιαδήποτε επαφή μπορεί να προκαλέσει σύγχυση. Ακριβώς σ' αυτό το σημείο το παραμύθι επιδρά και βοηθά. Τα παιδιά μέσα από την ενσυναίσθηση, ταυτίζονται με τους ήρωες των παραμυθιών, στις δυσκολίες που αυτοί αντιμετωπίζουν βλέπουν τις δικές τους ανησυχίες και τα δικά τους προβλήματα. Όταν στο τέλος οι ήρωες καταφέρνουν να ξεπεράσουν τις δυσκολίες, τα παιδιά παίρνουν τις λύσεις που χρειάζονται και καταλαβαίνουν καλύτερα τον εαυτό τους, τα συναισθήματά τους και τις πράξεις τους. Το παραμύθι δημιουργεί έναν φανταστικό κόσμο όπου ικανοποιούνται πολλές από τις ψυχικές ανάγκες του παιδιού (Μαλαφάντης, 2011). Παράλληλα, τα παραμύθια περιέχουν πολλούς συμβολισμούς, που βοηθούν το παιδί, στην απόπειρα να ενώσει τον πραγματικό κόσμο και τον κόσμο του παραμυθιού, να δημιουργεί δικούς του συμβολισμούς (Παπαδοπούλου, 2022 :24) και μ' αυτόν τον τρόπο να κατανοεί και να αντιλαμβάνεται τον κόσμο στον οποίο μεγαλώνει. Τα παιδιά μέσα από τα παραμύθια γνωρίζουν τον κόσμο και εξοικειώνονται με τη στάση ότι τίποτα δεν είναι αδύνατο, καλλιεργώντας αγωνιστική στάση απέναντι στην πρόκληση και στη δυσκολία (Jean, 1996). Μετά το τέλος του παραμυθιού το παιδί νιώθει ευχαρίστηση και διαπνέεται από ένα αίσθημα ελπίδας. «Το σημαντικό δίδαγμα, δεν είναι ότι υπάρχουν βασιλιάδες και δράκοι, αλλά ότι αυτοί μπορούν να ηττηθούν».

Επιπλέον, τα παραμύθια, αναμειγνύοντας την πραγματικότητα με τη φαντασία, «ενισχύουν την πρωτοβουλία των παιδιών και την ικανότητά τους για αυτονομία με πιο αποτελεσματικό τρόπο από ότι οι καθημερινές εμπειρίες της ζωής από μόνες τους» (Tsitsani et al., 2011, σ. 267). Το σημαντικό στοιχείο που διέπει το παραμύθι, το στοιχείο της φαντασίας, επιτρέπει στον συγγραφέα του παραμυθιού «να εξερευνήσει πολλές όψεις του σύγχρονου κόσμου και των προβλημάτων του και συνεπώς να προσφέρει στους αναγνώστες του μια εμπειρία πνευματικής και

συναισθηματικής περιπέτειας» (Rustin & Rustin, 2003, σ. 93). Το παραμύθι μεταφέρει τα παιδιά σε έναν κόσμο θαυμαστό, «τα τέρπει και ταυτόχρονα τα διδάσκει, διεγείρει τη φαντασία τους, αναπτύσσει αβίαστα τη συναισθηματικότητά τους, αναπτύσσει την προσοχή και τη μνήμη τους. Ανοίγει νέους δρόμους στη σκέψη των παιδιών και συνάμα τα διδάσκει, χωρίς εμφανή διδακτισμό, ώστε να αποτελεί ένα από τα καλύτερα μέσα κοινωνικής αγωγής» (Μαλαφάντης, 2011, σ. 254). Η ευεργετική επίδραση των παραμυθιών στο άτομο, είναι ένα σύνολο από πολύτιμα εφόδια που συντροφεύουν ένα άτομο για ολόκληρη τη ζωή του και αναδύονται από τον ψυχισμό την κατάλληλη στιγμή για να τον βοηθήσουν να αντιμετωπίσει τις δύσκολες καταστάσεις της ζωής του, ταυτίζοντας τον εαυτό του με κάποιον από τους ήρωες των παραμυθιών με τέτοιο τρόπο που να τον δικαιώνει, να τον επιβραβεύει και στο τέλος να τον απαλλάσσει από τις δύσκολες στιγμές που βιώνει (Jean, 1996: 22-27).

Επιπλέον, τα παραμύθια αποτελούν την έμπνευση για να δημιουργήσουν τα ίδια τα παιδιά τις δικές τους ιστορίες. Αυτές οι ιστορίες μπορούν να δώσουν πολύτιμες πληροφορίες, «μπορούν να μας πουν πολλά πράγματα για το πώς τα παιδιά κατανοούν τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών σχέσεων τους» (Nicolopoulou, 2011, σ. 33). Τα παιδιά στις ιστορίες που αφηγούνται βάζουν μέσα στοιχεία από τις προσωπικές τους εμπειρίες, από παραμύθια και παιδικά βιβλία, από τηλεοπτικά προγράμματα, από παιχνίδια κ.α. Πολλές φορές δανείζονται τα θέματα, τους χαρακτήρες, τις πλοκές και άλλα στοιχεία από ιστορίες που έχουν ακούσει, διαβάσει και έχουν δει. Όμως, «δεν μιμούνται απλώς τις ιστορίες ούτε απλώς απορροφούσαν τα μηνύματα που στέλνονταν από τους ενήλικες ή την ευρύτερη κουλτούρα. Ήταν ξεκάθαρο ότι, ακόμη και σε αυτό το πρώιμο στάδιο, ήταν σε θέση να οικειοποιηθούν επιλεκτικά τα στοιχεία αυτά, να τα χρησιμοποιήσουν και να τα τροποποιήσουν κατάλληλα για τους σκοπούς τους» (Nicolopoulou, 2011, σ. 36). Τα παραμύθια δίνουν τη δυνατότητα στα παιδιά να καταλάβουν την πραγματικότητα και βάζουν τη βάση για να κατασκευάσουν τον κόσμο και τον εαυτό τους. Μ' αυτό τον τρόπο μπορεί να οδηγηθούν στη δημιουργία. Κανένα δημιουργικό άτομο δεν μπορεί να οδηγηθεί στη δημιουργία χωρίς να έχει προηγούμενη εμπειρία ή γνώση, «κανείς δεν μπορεί να δημιουργήσει μέσα στο κενό ή από το κενό» (Guilford, 1950, σ. 448). Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, ότι το παραμύθι είναι σημαντικός παράγοντας για το συναισθηματικό/ψυχολογικό αλλά και για το γνωστικό επίπεδο των παιδιών. Όπως αναφέρει πολύ σωστά και στοχευμένα ο Rodari στο βιβλίο του η «Γραμματικής της Φαντασίας», τα παραμύθια χρησιμεύουν στον ολοκληρωμένο άνθρωπο.⁶

---

6 Rodari G. (2001), *Γραμματική της Φαντασίας: Εισαγωγή στην τέχνη να επινοείς ιστορίες*. Μεταίχμο: Αθήνα, σ.203

2. Η αναπαράσταση των ηρώων

2.1 Το ταξίδι του ήρωα

Οι χαρακτήρες των παραμυθιών αποτελούν τον κεντρικό άξονα πάνω στον οποίο «κινείται» η πλοκή και η δράση της ιστορίας. Σε προηγούμενη ενότητα έχουμε αναφερθεί στα πρόσωπα των παραμυθιών, που έχουν χαρακτηριστεί ως επίπεδα χωρίς συναισθηματικό βάθος, ως άψυχες «μαριονέτες» (Χατζητάκη- Καψωμένου, 2002:116). Σ' αυτήν την ενότητα θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο «ήρωας», και συγκεκριμένα θα μελετήσουμε το «αρχέτυπο του ήρωα»⁷, όπως ακριβώς το επεξεργάστηκε ο Αμερικάνος μυθολόγος, συγγραφέας και καθηγητής Joseph Campbell στο βιβλίο του «Ο ήρωας με τα χίλια πρόσωπα» (1949).

Η λέξη ήρωας στα αρχαία σημαίνει πολεμιστής και από τα πρώτα χρόνια της άγραφης ιστορίας έχει έναν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη του πολιτισμού. Είναι ο πρωταγωνιστής σ' όλες τις μορφές συμβολικού λόγου, μύθους, θρύλους, παραμύθια. Παρουσιάζεται πάντα υπερβολικός με φανταστικές σωματικές, νοητικές και ψυχικές ικανότητες. Έχει τη δυνατότητα να επιτύχει σπουδαίους και εντυπωσιακούς άθλους με γενναιότητα για το κοινό καλό. Το ηρωικό πρότυπο μεγάλωσε γενιές επί γενεών σε κάθε γωνιά του κόσμου. Μερικά παραδείγματα ηρώων είναι ο Ηρακλής, ήρωας της ελληνικής μυθολογίας και ο Beowulf, ήρωας των σκανδιναβικών ιστοριών. Παραδείγματα τέτοιων ηρώων θα συναντήσουμε σε παραδόσεις διάφορων λαών σ' όλο τον κόσμο.

Ο Campbell στο βιβλίο του μελετά μια αρχετυπική δομή, η οποία είναι δυνητικά ανιχνεύσιμη σε κάθε ιστορία, ανεξαρτήτως του τόπου και του χρόνου δημιουργίας της. Πρόκειται για μία δημοφιλή δομή που προέρχεται από τον Αριστοτέλη και τη δομή του με αρχή, μέση και τέλος. Αυτή η δομική αρχή ονομάστηκε από τον ίδιο «μονόμυθος». Κατά τον Campbell, πίσω απ' όλες τις ιστορίες βρίσκεται πάντα το οργανωτικό σχήμα ενός ταξιδιού. Στο «ταξίδι του ήρωα» το κεντρικό πρόσωπο (ο ήρωας) ξεκινά την περιπέτεια μιας αναζήτησης, που θα τον απομακρύνει από τον οικείο κόσμο και, μέσα από εμπόδια και δύσκολες δοκιμασίες, θα τον οδηγήσει στον τελικό προορισμό, που είναι ακριβώς η σωτηρία του λαού του και μαζί η ωριμότητα και η κατάκτηση της δικής του αυτογνωσίας. Το σχήμα του ταξιδιού δεν περιορίζεται μόνο στις τυπικά ηρωικές αφηγήσεις αλλά διευρύνεται για να συμπεριλάβει την ίδια τη ζωή. Η ταύτιση, όπως έχει ήδη αναφερθεί, είναι σημαντικό στοιχείο στα παραμύθια. Το κοινό, παιδικό ή ενήλικο, ταυτίζεται με τον ήρωα και όταν αντιμετωπίζει τα εμπόδια και τα ξεπερνάει οδηγείται στην επίλυση των δικών του εσωτερικών συγκρούσεων. Για τον Campbell, το ταξίδι είναι

⁷ Σύμφωνα με τον ψυχολόγο Carl Jung (1875 – 1961), τα αρχέτυπα είναι απόλυτα εξελιγμένα και ανεπτυγμένα στοιχεία του συλλογικού ασυνείδητου. Η ύπαρξη αρχετύπων μπορεί να εντοπιστεί μόνο έμμεσα, μέσα από την παρατήρηση της ιστορίας, της Τέχνης, των μύθων, των θρησκευτών ή των ονείρων. Ο Carl Jung αναγνώριζε τα αρχέτυπα ως καθολικά, αρχαϊκά μοτίβα και εικόνες που προέρχονται από το συλλογικό ασυνείδητο.

συνώνυμο της ζωής. Δηλώνει την αναζήτηση –ουσιαστικά ατέρμονη– που ξεκινά κάθε άνθρωπος και την πορεία που διαγράφει, προκειμένου να κατανοήσει τον εαυτό του και να συλλάβει το νόημα της ίδιας του της ύπαρξης.⁸

Στη συνέχεια θα παραθέσουμε εν συντομία τα στάδια του ταξιδιού του ήρωα, σύμφωνα με τον Campbell πολλά από τα οποία συναντάμε και στα παραμύθια.

Σχηματική απεικόνιση των σταδίων του ταξιδιού

Αναχώρηση

1. Ο Φυσιολογικός Κόσμος: Ο ήρωας ζει μια συνηθισμένη καθημερινότητα σε έναν κόσμο κοινό, χωρίς τίποτα ξεχωριστό ή ενδιαφέρον. Συχνά θεωρείται αταίριαστος με τον κόσμο αυτό ή έχει κάποια χαρακτηριστικά που τον κάνουν να νιώθει εκτός τόπου και χρόνου.

2. Το κάλεσμα στην περιπέτεια: Ο ήρωας δέχεται ένα κάλεσμα που θα τον κάνει να απομακρυνθεί από τον συνηθισμένο κόσμο και το τυπικό περιβάλλον της οικογένειας ή της κοινότητας όπου γεννήθηκε.

3. Άρνηση του καλέσματος: Ο ήρωας συχνά είναι απρόθυμος να δεχτεί το κάλεσμα, να αφήσει το σπίτι, τους φίλους ή τη συνηθισμένη ζωή του και να ανοιχτεί ξανά στην περιπέτεια.

4. Υπερφυσική βοήθεια: Ο πρωταγωνιστής, έτοιμος για την περιπέτειά του, δέχεται κάποιου είδους βοήθεια από τον μέντορά του, ο οποίος τον προετοιμάζει για το ταξίδι στο άγνωστο.

5. Το πέρασμα του πρώτου κατωφλιού: Ο ήρωας περνά από την καθημερινότητά του σε έναν εντελώς καινούργιο κόσμο. Αρχίζει το ταξίδι στο άγνωστο.

Μύηση

1. Δοκιμασίες: Ο ήρωας προχωρά μέσα σε έναν άγνωστο κόσμο γεμάτο παράξενα πλάσματα και θανάσιμες απειλές περνώντας από δοκιμασίες και υπερβαίνοντας διαρκώς εμπόδια.

2. Σύμμαχοι-Εχθροί: Κάθε ήρωας χρειάζεται έναν βοηθό, έναν σύμμαχο. Χωρίς την βοήθεια των βοηθών και των συντρόφων οι περισσότεροι ήρωες θα αποτύγχαναν παταγωδώς. Παράλληλα, γνωρίζει και αντιμετωπίζει εχθρούς. Εδώ ο ήρωας πρέπει να μάθει ποιους μπορεί να εμπιστευτεί.

---

⁸ Γιούρης Η. (2017). *Το αρχέτυπο του ήρωα κατά τον Τζόζεφ Κάμπελ*.
<http://heroasproject.weebly.com/taomicron-alpha rhochiepsilontauupsilonpiomicron-taomicronupsilon-eta rhoomega alpha.html> (Ιούνιος 2017).

3. Είσοδος στην επικίνδυνη ζώνη: Οι ήρωες προχωρούν μέσα από μια σειρά δοκιμών, μια σειρά από εμπόδια που τους κάνουν πιο δυνατούς, προετοιμάζοντάς τους για την τελική τους αναμέτρηση. Αντιμετωπίζουν τις αμφιβολίες και τους φόβους τους.

4. Τελική δοκιμασία: Ο ήρωας έρχεται αντιμέτωπος με τον μεγαλύτερο φόβο - εχθρό του και καταφέρνει να τον νικήσει. Είναι το σημείο κορύφωσης της περιπέτειας.

5. Το έπαθλο - ανταμοιβή: Η ανταμοιβή που παίρνει ο ήρωας καθώς βγαίνει νικητής από την τελική αναμέτρηση. Η ανταμοιβή μπορεί να έρθει σε πολλές μορφές: ένα αντικείμενο μεγάλης σημασίας ή δύναμης, ένα μυστικό, μεγαλύτερη γνώση ή διορατικότητα ή ακόμα και συμφιλίωση με έναν αγαπημένο ή σύμμαχο. Όποιος κι αν είναι ο «θησαυρός», τον διευκολύνει στην επιστροφή του στον Φυσιολογικό Κόσμο. Ο ήρωας πρέπει να περάσει γρήγορα από τη χαρά της επίτευξης, στην προετοιμασία για το τελευταίο σκέλος του ταξιδιού του.

Επιστροφή

1. Ο δρόμος της επιστροφής: Έχοντας αποκτήσει τον «θησαυρό», ο ήρωας παίρνει τον δρόμο της επιστροφής. Παρόλο που έχει περάσει τη μεγάλη δοκιμασία, ο δρόμος της επιστροφής μπορεί να έχει διάφορους κινδύνους.

2. Κύριος των δύο κόσμων: Ο ήρωας έχει γίνει πιο σοφός από το ταξίδι του. Μπορεί να χρησιμοποιήσει όσα έμαθε καθώς και τον «θησαυρό» που απέκτησε για το καλό των γύρω του.

2.2. Οι απεικονίσεις του «καλού» και του «κακού».

Ο αναγνώστης, ενήλικας ή παιδί παρασύρεται από τις περιπέτειες των ηρώων και ταυτίζεται με τις «αρχέτυπες» καταστάσεις που παρουσιάζονται στα παραμύθια. Η σύγκρουση καλού-κακού είναι μία από τις πιο συνήθεις «αρχέτυπες» καταστάσεις. Στα περισσότερα παραμύθια συναντάμε τον «καλό» ήρωα, που είναι συνήθως άτομο νεαρής ηλικίας με έμφυτη ομορφιά και καλοσύνη να ξεκινάει ένα ταξίδι και να αντιμετωπίζει πολλά εμπόδια μέχρι την ολοκλήρωσή του. Είναι ένα ταξίδι εσωτερικής αναζήτησης και ωρίμανσης.

Στο ταξίδι αυτό σημαντικό ρόλο έχει ο αντίπαλος, ο «κακός», που τον συναντάμε ως μία επικίνδυνη και σκοτεινή μορφή, που συνήθως ζει απομονωμένα. Ο ρόλος του είναι να εμποδίσει τον «καλό» να ολοκληρώσει το ταξίδι του. Και αυτό μπορεί να το κάνει με τη χρήση της δύναμής του, της μαγείας, της εξαπάτησης και με κάθε άλλο μέσο που μπορεί να κατέχει λόγω του ρόλου του.

Σε γενικές γραμμές εντοπίζουμε την παρουσίαση των ηρώων στα παραμύθια υπερβολική τόσο όσον αφορά τις πνευματικές ικανότητές τους, όσο και ως προς τις σωματικές τους δυνάμεις. Η περιγραφή των χαρακτήρων δεν γνωρίζει τη μεσότητα. Πολλοί παρουσιάζονται ή πολύ μεγάλοι ή πολύ μικροί, ή πολύ όμορφοι ή πολύ άσχημοι, ή πολύ καλοί ή πολύ κακοί (Κανατσούλη, 2002). Υπάρχουν κάποια βασικά κοινά χαρακτηριστικά των χαρακτήρων που συναντάμε στα παιδικά παραμύθια και αφορούν τα εξής:

Ηθική: Ο καλός χαρακτήρας του παραμυθιού, ο ήρωας, χαρακτηρίζεται από έμφυτη καλοσύνη, αντιτίθεται στο κακό και το άδικο και πολλές φορές θυσιάζεται για να νικήσει το καλό. Από την άλλη μεριά έχουμε τον κακό χαρακτήρα που θέλει να εμποδίσει και να καταστρέψει το καλό, λόγω της φύσης του. Η κακία του είναι έμφυτη και δεν χρειάζεται απαραίτητα να εξηγηθεί.

Αποστολή και δέσμευση: Ο ήρωας που είναι και ο καλός χαρακτήρας του παραμυθιού, είναι επικεντρωμένος σε έναν και μόνο στόχο που είναι να καταστρέψει το κακό, να υπερνικήσει όλα τα εμπόδια και να επικρατήσει το καλό. Από την άλλη πλευρά, στόχος του κακού είναι να αποτρέψει τον ήρωα να ολοκληρώσει το ταξίδι του αφού μ' αυτόν τον τρόπο θα καταφέρει να επικρατήσει ενάντια του καλού.

Η αντοχή - θάρρος: Ο ήρωας του παραμυθιού, θα πρέπει να έχει την ψυχική δύναμη και το θάρρος να υπερνικήσει όλα τα εμπόδια και τις αντιξοότητες που θα παρουσιαστούν μπροστά του και να δείξει την ανάλογη αποφασιστικότητα για να επικρατήσει τελικά το καλό. Ο αντίπαλος δεν χαρακτηρίζεται από τέτοιου είδους στοιχεία. Οι δυνάμεις του είναι σκοτεινές. Καθοδηγούνται από την πονηριά, το μίσος και την μοχθηρία.

Ελαττώματα: Παρόλο που οι καλοί χαρακτήρες των παραμυθιών μπορεί να εμφανίζουν κάποια ελαττώματα, καθώς δεν είναι τέλειοι και μπορεί να τραυματιστούν ή να φοβούνται να τολμήσουν, τα παιδιά ταυτίζονται με την αδυναμία του καλού ήρωα και τις ατέλειές του και νιώθουν ότι μπορούν να τα καταφέρουν, όπως τελικά τα καταφέρνει και αυτός απέναντι στις όποιες δυσκολίες βρίσκει στον δρόμο του. Οι κακοί χαρακτήρες έχουν μόνο ελαττώματα, τα οποία όμως δεν δικαιολογούνται ποτέ. Τα ελαττώματά τους κατευθύνουν την «κακή» συμπεριφορά τους και τους οδηγούν στο τέλος, ως παραδειγματισμό, στον αφανισμό τους.

Χάρισμα: Όλοι οι καλοί ήρωες διαθέτουν ένα χάρισμα, μια δυνατότητα που τους επιτρέπει να πετύχουν τον στόχο τους και να νικήσουν το κακό (Cirlot, 1995: 30-36). Οι «κακοί» εμφανίζονται στην αρχή πιο ικανοί από τους ήρωες. Δεν εμφανίζονται με κάποιο χάρισμα άλλα με κάποια σκοτεινή δύναμη εις βάρος του ήρωα.

Συνήθως, λοιπόν, στα παραμύθια συναντούμε τους καλούς χαρακτήρες οι οποίοι, παρά τα πολλά και ποικίλα εμπόδια που συναντούν στη ζωή τους, μέσα από επιμονή και υπομονή, οδηγούνται στη δικαίωση και τους χαρακτήρες που εμφανίζονται ως κακοί, είναι επιρρεπείς στα ελαττώματά τους και λειτουργούν ως αντιπαράδειγμα για το παιδί (Λαμπρέλλη, 2011: 22-26). Η σχέση που αναπτύσσεται

ανάμεσα στο καλό και στο κακό δημιουργεί ερωτήματα για την ίδια την ανθρώπινη φύση. Η επικράτηση του καλού έναντι του κακού στο τέλος των παραμυθιών δίνει τις απαραίτητες απαντήσεις, αν και μπορεί να είναι απόλυτες. Η αναπαράσταση του κακού και η ανατροπή είναι ένα γεγονός που συμβαίνει στα παραμύθια σήμερα. Αυτό δημιουργεί καινούργια ερωτήματα και οι απαντήσεις έχουν να κάνουν με την ανθρώπινη ψυχοσύνθεση, που είναι σύνθετη. Τίποτα δεν είναι απόλυτο και όλα μπορούν να συζητηθούν.

3. Αναλύοντας τους «κακούς» σε γνωστά παραμύθια.

3.1. Η μάγισσα στο «Χάνσελ και Γκρέτελ»

Το παραμύθι «Χάνσελ και Γκρέτελ» είναι γερμανικής προέλευσης και δημοσιεύτηκε αρχικά από τους αδελφούς Grimm το 1812. Η υπόθεση με λίγα λόγια αφορά δύο αδέρφια, τον Χάνσελ και την Γκρέτελ, τα οποία μετά την εγκατάλειψή τους στο δάσος από τους γονείς τους, γίνονται αντικείμενο απαγωγής από μία μάγισσα κανίβαλο, που ζει σ' ένα σπίτι φτιαγμένο από κάθε είδους γλυκά. Στο τέλος τα δύο παιδιά καταφέρνουν να δραπετεύσουν, ρίχνοντας τη μάγισσα στον φούρνο και επιστρέφουν σπίτι μαζί με τους θησαυρούς της.

Βασικός άξονας του παραμυθιού είναι το φαγητό. Η πείνα είναι η αιτία που οδηγεί τους γονείς να εγκαταλείψουν τα παιδιά τους. Τα δύο αδέρφια πεινασμένα φτάνουν στο σπίτι από γλυκά και φυλακίζονται από τη μάγισσα που θέλει να τα φάει. Το παραμύθι ενδεχομένως προέρχεται από τη μεσαιωνική περίοδο του Μεγάλου Λιμού (1315-1321), όπου έντονες βροχοπτώσεις και πλημμύρες κατέστρεψαν τις καλλιέργειες με αποτέλεσμα τα τρόφιμα να είναι δυσεύρετα και πανάκριβα. Παράλληλα, εκείνη την περίοδο ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένο το «κυνήγι μαγισσών», καθώς υπήρχε η πεποίθηση ότι υπάρχουν μάγισσες και είναι πλάσματα του Σατανά. Παράλληλα, το παραμύθι αποτυπώνει το άγχος της ανεξαρτητοποίησης του μικρού παιδιού καθώς μεγαλώνει.

Στην εκδοχή των αδελφών Grimm τον ρόλο του «κακού» τον έχει μία μάγισσα. Μέσα στους αιώνες η μάγισσα καθιερώθηκε ως ένα γυναικείο τέρας. Το «κυνήγι των μαγισσών» κατά τον μεσαίωνα ενίσχυσε αυτήν την αντίληψη και πέρασε και στις ιστορίες και τα παραμύθια της εποχής. Το στερεότυπο της περιλαμβάνει σχεδόν πάντα μια άσχημη, ηλικιωμένη γυναίκα με μακριά μυτερή μύτη, αιχμηρά δάχτυλα και καμπούρα (Creed, 2012). Αυτό ακριβώς αποτυπώνεται και στη μάγισσα που αντιμετωπίζουν οι δύο ήρωες-παιδιά στο συγκεκριμένο παραμύθι. Η μάγισσα είναι απεχθής και ενσωματώνει τα σημαντικότερα εμπόδια κατά το πέρασμα από την παιδικότητα στην ενηλικίωση των ηρώων (Rowe, 1979). Ο βασικότερος στόχος των μαγισσών είναι να επινοήσουν στρατηγικές με σκοπό να επιβραδύνουν την πρόοδο των ηρώων του παραμυθιού.

Η μάγισσα στο «Χάνσελ και Γκρέτελ» ξεγελάει τα δύο παιδιά με το σπίτι της που είναι φτιαγμένο από γλυκά και τα φυλακίζει. Ο σκοπός της είναι να γίνουν τροφή για την ίδια. Ο κανιβαλισμός της μάγισσας είναι ένα στοιχείο με το οποίο διαφαίνεται ο χαρακτήρας ορισμένων μαγισσών - κανίβαλων, οι οποίες αποκρύπτουν το φαγητό αντί να λειτουργούν ως ανατροφείς -αντίθεση με τις μητέρες- ενώ απειλούν να μετατρέψουν τα παιδιά σε δική τους πηγή τροφής. Αυτές οι φιγούρες προσπαθούν αρχικά να αποκτήσουν την εμπιστοσύνη των θυμάτων τους με μεγαλόψυχες, μητρικές συμπεριφορές και τότε αποκαλύπτουν το πραγματικό τους πρόσωπο ως κανιβαλιστικά τέρατα (Tatar, 1987). Αυτή η κανιβαλιστική συμπεριφορά της μάγισσας που σκοτώνει και τρώει μικρά αθώα παιδιά, υποδηλώνει την αντίθεση του χαρακτήρα της με αυτόν της μητέρας αφού, αν και αρχικά επιδιώκει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των παιδιών με τις υποτιθέμενες μεγαλόψυχες και μητρικές συμπεριφορές της, στη συνέχεια αποκαλύπτει τα πραγματικά της κακά κίνητρα (Οικονομίδου, 1996: 31-37).

Οι ήρωες - παιδιά του παραμυθιού, επειδή έχουν εγκαταλειφθεί από τους γονείς τους, αναζητούν τον δρόμο της ανεξαρτητοποίησης που θα τους οδηγήσει στην ενηλικίωσή τους. Αυτός είναι ο απώτερος στόχος τους. Η φυλάκισή τους από τη μάγισσα αποτελεί εμπόδιο για την ολοκλήρωση του στόχου τους. Όταν καταφέρνουν να την αντιμετωπίσουν και να ελευθερωθούν, ολοκληρώνουν την μετάβαση τους από την παιδικότητα στην ενηλικίωση και το παραμύθι έχει αίσιο τέλος. Αξίζει να σημειωθεί ότι είναι η Γκρέτελ, η ηρωίδα, που ξεγελάει τη μάγισσα και την ρίχνει στον φούρνο να καεί. Δυο στοιχεία παίρνουμε απ' αυτό, πρώτον ότι η ηρωίδα αποδεικνύεται πιο έξυπνη από τον κακό του παραμυθιού και δεύτερον ότι ο τρόπος που εξουδετερώνει τη μάγισσα υιοθετείται από τον τρόπο εκτέλεσης των μαγισσών κατά την περίοδο του μεσαίωνα.

Στο παραμύθι μπορούμε να ανιχνεύσουμε και να εντοπίσουμε τις λειτουργίες του Propp, σύμφωνα με το έργο του «Μορφολογία του Παραμυθιού» όσον αφορά τη σχέση «καλού» και «κακού». Η λειτουργία της εξαπάτησης (η μάγισσα-ανταγωνιστής ξεγελάει τους ήρωες-παιδιά και τα αιχμαλωτίζει), η λειτουργία της νίκης (η μάγισσα-ανταγωνιστής νικιέται), η λειτουργία της τιμωρίας (η μάγισσα-ανταγωνιστής τιμωρείται με θάνατο).

Επίσης, το παραμύθι ακολουθεί σ' έναν βαθμό το «Ταξίδι του ήρωα» του Campbell. Τα παιδιά-ήρωες, όπως ήδη έχει αναφερθεί, ακολουθούν ένα ταξίδι ενηλικίωσης, με τη μάγισσα να είναι ο εχθρός τους και να αποτελεί το βασικό τους εμπόδιο. Αποδεικνύουν ότι είναι πιο ικανά και πιο έξυπνα απ' αυτήν και καταφέρνουν να την κερδίσουν και να ολοκληρώσουν το ταξίδι τους. Στο τέλος όταν επιστρέφουν στο σπίτι είναι πιο ώριμα και έχουν αποκτήσει και τον θησαυρό που τα κάνει πιο πλούσια απ' ότι ήταν στην αρχή της περιπέτειάς τους.

3.2. Ο λύκος στην «Κοκκίνοσκουφίτσα»

Η «Κοκκινοσκουφίτσα» είναι ένα από τα πιο γνωστά ευρωπαϊκά παραμύθια και υπάρχουν πολλές παραλλαγές της ιστορίας σ' όλο τον κόσμο. Η πρώτη εκδοχή της εκδόθηκε από τον Γάλλο συγγραφέα Charles Perrault το 1697 με τίτλο “Le Petit Chaperon Rouge” στη συλλογή «Tales of Mother Goose». Ενώ η πιο δημοφιλής είναι η εκδοχή των αδελφών Grimm με τίτλο “Rotkäppchen”, η οποία παρουσιάστηκε περισσότερο από εκατό χρόνια αργότερα, το 1857. Βασικό θέμα της ιστορίας είναι η Κοκκινοσκουφίτσα, ένα νεαρό κορίτσι που αναλαμβάνει να μεταφέρει ένα καλάθι με τρόφιμα στην άρρωστη γιαγιά της. Στο δάσος συναντάει έναν λύκο, ο οποίος με πονηριά μαθαίνει που μένει η γιαγιά. Ο λύκος φτάνει στο σπίτι της γιαγιάς πριν από την Κοκκινοσκουφίτσα και καταβροχθίζει τη γιαγιά. Η Κοκκινοσκουφίτσα βρίσκει τον λύκο στο κρεβάτι μεταμφιεσμένο ως γιαγιά, και με τη σειρά της καταβροχθίζεται κι αυτή.

Η πρώτη εκδοχή του παραμυθιού του Perrault τελειώνει με τον λύκο νικητή και ανατρέπει ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά των λαϊκών παραμυθιών, που είναι το αίσιο τέλος. Μ' αυτό το τέλος το παραμύθι δίνει ένα φανερά ηθικό δίδαγμα, που είναι ότι τα μικρά κορίτσια θα πρέπει να προσέχουν τους αγνώστους, διαφορετικά μπορεί να τιμωρηθούν. Η δημοφιλής εκδοχή των αδελφών Grimm δίνει ένα διαφορετικό τέλος με τη σωτήρια παρέμβαση του κυνηγού. Αξίζει να σημειώσουμε εδώ την κριτική στο «κακό» τέλος στην εκδοχή του Perrault. Σύμφωνα με τον Bruno Bettelheim, «η αξία του παραμυθιού καταστρέφεται όταν επεξηγείται διδακτικά, όταν δηλαδή εκπίπτει σε ηθικοπλαστική ιστορία. Το παραμύθι αποκτά την πλήρη σημασία του μόνο όταν το παιδί -και ο ενήλικος- ανακαλύπτει διαισθητικά τα κρυμμένα νοήματά του, όταν δηλαδή ο εκάστοτε ακροατής ή αναγνώστης του το αναδημιουργεί ανάλογα με τις δικές του ανάγκες». Αν οι αδελφοί Grimm, δεν είχαν αλλάξει το τέλος της εκδοχής της Κοκκινοσκουφίτσας του Perrault, όπου ο κακός λύκος καταβροχθίζει την Κοκκινοσκουφίτσα και δεν είχαν επινοήσει τη σωτήρια παρέμβαση του κυνηγού, τότε η ιστορία της θα είχε ξεχαστεί (Lang στο Bettelheim, 1995: 236).

Η ιστορία της Κοκκινοσκουφίτσας συνδέεται με το πέρασμα από την παιδική στην εφηβική ηλικία. Οι αποφάσεις της και ο τρόπος αντιμετώπισής τους, δείχνει ακόμη ότι βρίσκεται σε ένα στάδιο ανωριμότητας. Από τη μία μεριά αποφασίζει να μην υπακούσει στη συμβουλή της μητέρας της γιατί νιώθει ότι είναι αρκετά μεγάλη για να στηριχτεί στις δικές της αποφάσεις αλλά από την άλλη δείχνει την αθωότητα και την αφέλεια που την διακρίνει, όταν ξεγελιέται από τον λύκο.

Η παρουσία του λύκου ως χαρακτήρα εμφανίζεται από τον 6ο αιώνα στους μύθους του Αισώπου. Γενικά είναι αρκετά σύνηθες να υπάρχουν μέσα στα παραμύθια ζώα με ανθρώπινες συμπεριφορές. Ο λύκος έγινε ο πιο γνωστός κακός χαρακτήρας σε πολλά παραμύθια με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που έχουν να κάνουν με την ιδιότητά του ως αρπακτικό. Περιγράφεται ως πονηρός, άπληστος και λαίμαργος. Συνήθως, μπερδεύει τους ήρωες και τους στήνει παγίδα. Στο παραμύθι της «Κοκκινοσκουφίτσας» ο λύκος έχει τον ρόλο του «κακού» που υποκρίνεται ενδιαφέρον για τη γιαγιά και την Κοκκινοσκουφίτσα και δεν αποκαλύπτει τα κίνητρό του εξ αρχής. Μ' αυτόν τον τρόπο ξεγελάει το θύμα του και καταφέρνει να την

καταβροχθίσει. Ο «κακός» υιοθετεί ευγενικούς τρόπους και στη συνέχεια αποκαλύπτεται το πραγματικό του πρόσωπο. Οι μελετητές των παραμυθιών υποστηρίζουν ότι ο λύκος συμβολίζει τα ζώδια ένστικτα εντός μας αλλά και τον πειρασμό που μας παρασύρει και μας κάνει να υποκύπτουμε. Είναι το ανθρωπόμορφο τέρας που έχει υποκύψει στα ζώδια ένστικτα, που υπάρχουν μέσα σε κάθε άνθρωπο. Ο λύκος ως αρπακτικό, όπως αναφέραμε και παραπάνω, συνδέεται με τον κίνδυνο και την καταστροφή.

Και στο παραμύθι της «Κοκκινোসκουφίτσας» διακρίνουμε σχεδόν τις ίδιες λειτουργίες του Propp όσον αφορά στη σχέση Κοκκινোসκουφίτσας - Λύκου, δηλαδή «καλού» - «κακού». Η λειτουργία της εξαπάτησης μαζί με τη λειτουργία της εκχώρησης (ο λύκος ξεγελάει την Κοκκινোসκουφίτσα και είναι η ίδια που του δίνει τις πληροφορίες που χρειάζεται για να εξυπηρετήσει τον σκοπό του). Η λειτουργία της νίκης και της τιμωρίας (όπου ο λύκος-ανταγωνιστής νικιέται και τιμωρείται) και η λειτουργία της διάσωσης (καθώς η ηρωίδα σώζεται απ' τον δωρητή- φίλο, τον κυνηγό).

Η περιπέτεια της Κοκκινোসκουφίτσας θα μπορούσαμε να πούμε ότι αντιστοιχεί και στα στάδια του Campbell, στο «Ταξίδι του Ήρωα». Η ηρωίδα και σ' αυτό το παραμύθι ακολουθεί ένα ταξίδι από την αθωότητα που την διακρίνει ως παιδί προς την ωρίμανση μιας έφηβης. Ο Λύκος, ως εχθρός την ξεγελάει αποδεικνύοντας ότι η ηρωίδα μας είναι αφελής και ανώριμη. Με τη βοήθεια του κυνηγού-συμμάχου, καταφέρνει να βγει από την κοιλιά του Λύκου. Μ' αυτόν τον τρόπο, όπως σχολιάζουν αρκετοί μελετητές του παραμυθιού, είναι σαν να ξαναγεννιέται. Η αφέλεια της προηγούμενης περιόδου έχει αντικατασταθεί από τη σοφία. Στο τέλος του «ταξιδιού» της αντιλαμβάνεται την ανωριμότητά της και είναι σε θέση να αναγνωρίζει τους κινδύνους που ελλοχεύουν.

3.3. Ο Ρούνι Ρούνι στα «Τρία Μικρά Λυκάκια»

Τα «Τρία Μικρά Λυκάκια» είναι ένα σύγχρονο παραμύθι του γνωστού συγγραφέα Ευγένιου Τριβιζά, που κυκλοφόρησε το 1993. Είναι ένα ανατρεπτικό παραμύθι με έντονο το στοιχείο της διακειμενικότητας. Είναι μία παραλλαγή του κλασικού παραμυθιού «Τα τρία μικρά γουρουνάκια», όπου ο ρόλος του καλού και του κακού αντιστρέφονται.

Στην εκδοχή του Τριβιζά παρουσιάζονται τρία λυκάκια, τα οποία είναι πλέον στην κατάλληλη ηλικία για να φύγουν από το σπίτι της μητέρας τους και να προσπαθήσουν να χτίσουν το δικό τους. Αντίπαλος τους, ο Ρούνι-Ρούνι το ύπουλο, κακό γουρούνι. Τα τρία λυκάκια προσπαθούν να χτίσουν το σπίτι τους πιο γερό με διαφορετικό υλικό κάθε φορά ώστε να εμποδίσουν το Ρούνι-Ρούνι να το γκρεμίσει. Στο τέλος, το ύπουλο, κακό γουρούνι αφού «μαγευτεί» από το άρωμα των

λουλουδιών, που διακοσμεί το καινούριο σπίτι των λύκων, γίνεται διαφορετικό, αλλάζει συμπεριφορά και γίνεται φίλος με τα τρία μικρά λυκάκια.

Ο συγγραφέας Ευγένιος Τριβιζάς προσπάθησε να περιορίσει τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που έχουν δημιουργήσει τα κλασικά παραμύθια προς το χαρακτήρα του Λύκου. Το παραμύθι «Τα τρία μικρά λυκάκια» δίνει μια διαφορετική οπτική γωνία της ιστορίας. Αυτή τη φορά, ο λύκος δεν παρουσιάζεται ως κακός, λαίμαργος και πονηρός. Οι ήρωες του παραμυθιού, τα τρία μικρά λυκάκια είναι καλοσυνάτα, χαρούμενα και προσπαθούν να φτιάξουν τη νέα τους ζωή. Τα τρία λυκάκια παρουσιάζονται με όμορφα εξωτερικά και εσωτερικά χαρακτηριστικά. Ο λύκος, στο σύγχρονο αυτό παραμύθι χαρακτηρίζεται από ομαδικότητα και συνεργασία. Ένα στοιχείο που στα κλασικά παραμύθια δεν υπάρχει, καθώς ο λύκος θα είναι πάντα μοναχικός και εκδικητικός. Από την άλλη μεριά το γουρούνι είναι ο «κακός» στην ιστορία μας. Ο Ρούνι-Ρούνι έχει δύο λέξεις που τον χαρακτηρίζουν το «κακό» και το «ύπουλο». Το γουρούνι σ' αυτήν την ιστορία παίρνει τα χαρακτηριστικά του κακού λύκου. Είναι μοναχικό και εκδικητικό. Κάθε φορά προσπαθεί να γκρεμίσει το σπίτι, που έχουν χτίσει τα τρία μικρά λυκάκια για να τα κυνηγήσει. Το κακό γουρούνι δεν έχει κανένα προφανή λόγο να κυνηγήσει τα μικρά λυκάκια και να γκρεμίσει τα σπίτια τους, ωθείται από μια κακή και ύπουλη διάθεση χωρίς προφανή αιτία. Αυτό, μαζί με το αίσιο τέλος, όπου αλλάζει και γίνεται φίλος τους, υποδηλώνει τη συνύπαρξη του καλού και του κακού μέσα μας και πώς οι συνθήκες και οι επιρροές τα φέρνουν στην επιφάνεια.

Σημαντικό στοιχείο, που οδηγεί στο αίσιο τέλος είναι τα λουλούδια. Συμβολίζουν τη νεότητα, την ομορφιά, τη ζωτικότητα και τη χαρά. Είναι το κατεξοχήν σύμβολο της άνοιξης και είναι δώρο της φύσης προς τον άνθρωπο. Η μυρωδιά τους μαλάκωσε την καρδιά του Ρούνι- Ρούνι, ο οποίος έγινε φίλος με τα λυκάκια και δεν ήθελε πλέον να βλάψει κανέναν. Το «μαγικό» στοιχείο της φύσης έχει εισέλθει στην καρδιά του κακού γουρουνιού και το έκανε να αλλάξει. Οι ήρωές μας, τα μικρά λυκάκια, είναι αθώα παιδιά τα οποία προσπαθούν να βρουν τον εαυτό τους και να φτάσουν στην ενηλικίωση. Προσπαθούν να χτίσουν γερές βάσεις με διάφορα σκληρά υλικά, αλλά δεν τα καταφέρνουν. Μονάχα με τη βοήθεια της φύσης καταφέρνουν να νικήσουν το κακό που υπάρχει μέσα στο γουρούνι.

Η σύγκρουση «καλού»-«κακού» υπάρχει και εδώ, παρόλο που αντιστρέφονται οι ρόλοι. Μέσα από αυτήν τη σύγκρουση εντοπίζουμε και τις λειτουργίες του Προpp, τη λειτουργία της πάλης και της καταδίωξης. Η αλλαγή του κακού είναι αυτό που αλλάζει στο τέλος, καθώς ο Ρούνι-Ρούνι δεν νικιέται με θάνατο ή τιμωρία αλλά αλλάζει η συμπεριφορά του με τη χρήση του μαγικού στοιχείου, τα λουλούδια, και από «ύπουλο, κακό γουρούνι» γίνεται «θαυμάσιο, καλό γουρούνι». Το παραμύθι του Τριβιζά, πατάει και στα στάδια από το «Ταξίδι του ήρωα» του Campbell, καθώς οι ήρωές μας ξεκινούν το ταξίδι της ενηλικίωσης με την προσπάθειά τους να χτίσουν το δικό τους σπίτι. Βασικός αντίπαλός τους είναι ο Ρούνι-Ρούνι, που γκρεμίζει οποιοδήποτε σπίτι και αν χτίζουν. Τα μικρά λυκάκια με την τελική επιλογή τους, να χτίσουν ένα σπίτι από λουλούδια, καταφέρνουν να

ολοκληρώσουν το ταξίδι τους και παράλληλα κερδίζουν έναν φίλο, το Ρούνι-Ρούνι που ήταν ο βασικός εχθρός τους στο ταξίδι ενηλικίωσής τους.

B. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Μεθοδολογία

1.1 Ο κόσμος των παραμυθιών.

Η αφήγηση ιστοριών, το storytelling αποτελεί ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό του ανθρώπινου πολιτισμού, που κατά τη διάρκεια των χρόνων έχει πάρει διάφορες μορφές μέσα από τους θρύλους, τους μύθους, τα παραμύθια και έχει φτάσει μέχρι τον κινηματογράφο και το θέατρο. Υπάρχει μία αρχέγονη γοητεία στο να πλάθει κανείς κόσμους, πρόσωπα και καταστάσεις, που μπορεί να μοιάζουν τόσο διαφορετικά απ' την πραγματικότητά μας, αλλά στην ουσία είναι ακριβώς η αντανάκλασή της. Το storytelling, μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιαδήποτε μορφή και αν πάρει, ως ένα μέσο κατανόησης του κόσμου μας αλλά και του ίδιου του εαυτού μας. Αυτός ήταν και ο λόγος που με οδήγησε στη συγγραφή τριών παραμυθιών ως βασικό κομμάτι της παρούσας διπλωματικής.

Στα τρία παραμύθια, που παρατίθενται παρακάτω, δημιούργησα φανταστικούς κόσμους. Τίποτα απ' αυτά που διαδραματίζονται δεν μπορεί να είναι ρεαλιστικό. Μαγικά πλάσματα, παράξενοι τόποι, ζώα που μιλάνε και άλλα στοιχεία μαγείας και φαντασίας συνθέτουν τα παραμύθια. Παράλληλα, όμως μ' αυτόν τον τρόπο προσπάθησα να εξερευνήσω την ανθρώπινη φύση. Το «καλό» και το «κακό», που υπάρχει σ' αυτήν, όχι μ' έναν απόλυτο τρόπο αλλά μ' έναν πιο σύνθετο. Οι ήρωες στα παραμύθια, μέσα από τις καταστάσεις που αντιμετωπίζουν αλλά περισσότερο μέσα από τα άλλα πρόσωπα που συναντούν, ανατρέπουν τον ρόλο τους και αποδεικνύουν την πολυδιάστατη φύση του ανθρώπου.

Στο πρώτο παραμύθι, το «Ταξίδι του Αστέρη» ακολουθούμε τον βασικό ήρωα μας, ένα μικρό αγόρι σ' ένα ταξίδι αναζήτησης. Ένα ταξίδι σε μία χώρα, όπου ό,τι συμβαίνει είναι πέρα από κάθε φαντασία, εξ'ού και το όνομά της, «Φανταστική». Το μικρό αγόρι έχει απ' την αρχή τα χαρακτηριστικά ενός «καλού» ήρωα. Είναι νέο, γεμάτο ζωντάνια και όρεξη για καινούργια πράγματα. Όταν του παρουσιάζεται το απρόοπτο γεγονός που τον βγάζει από την αρχική του κατάσταση, είναι έτοιμος να ξεκινήσει την περιπέτεια του με κίνητρο να βοηθήσει αλλά και για τους δικούς του προσωπικούς και εγωιστικούς λόγους. Παράλληλα, υπάρχει και ο «κακός» στο παραμύθι, ένας δράκος που προκαλεί φόβο και δέος. Το απόλυτο κακό. Όταν οι δυο αντίθετοι ήρωες θα συναντηθούν θα γνωρίσουμε την πλευρά μιας άλλης ιστορίας, που δεν συνηθίζεται να αποκαλύπτεται στα παραμύθια. Οι ρόλοι θα ανατραπούν και θα αποκαλυφθεί η πολυπλοκότητα των χαρακτήρων τους.

Στο δεύτερο παραμύθι, «Ο μυθικός γαργαλίας», ο ήρωας μας είναι ο «κακός». Ο μυθικός γαργαλίας, είναι ένα είδος καρχαρία και αυτό από μόνο του αρκεί για να

συγκεντρώσει όλα τα χαρακτηριστικά ενός «κακού». Το ταξίδι αναζήτησης ξεκινάει για ξεκάθαρα εγωιστικούς λόγους. Εδώ, ο κόσμος είναι ο βυθός, όπου οι χαρακτήρες διατηρούν τα χαρακτηριστικά των θαλάσσιων πλασμάτων, τα οποία όμως μπορούν να γίνουν εξωπραγματικά στα μάτια των ανθρώπων. Γνωρίζουμε την αρχική ιστορία (origin story) του γαργαλία και αποκαλύπτεται ότι δεν είναι τόσο πανίσχυρος όσο πιστεύουν οι άλλοι αλλά και ο ίδιος του ο εαυτός. Οι αδυναμίες του και οι φόβοι του εμφανίζονται στην ιστορία και τα χαρακτηριστικά του «κακού» ήρωα ανατρέπονται.

Στο τρίτο παραμύθι, «Μια ξεχωριστή περιπέτεια» ακολουθούμε έναν σκύλο, τον Γερομικρούλη. Εδώ ο κόσμος είναι απόλυτα ρεαλιστικός, το στοιχείο φαντασίας είναι ότι τα σκυλιά μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους, όπως ακριβώς οι άνθρωποι. Σ' αυτό το παραμύθι η περιπέτεια του ήρωα αφορά την εσωτερική του αναζήτηση. Ο ήρωας μας εναλλάσσεται σε «καλό» και «κακό» ήρωα. Οι προκαταλήψεις που υπάρχουν σε μια κοινωνία οδηγούν στον φόβο. Ο φόβος με τον οποίο μεγαλώνουμε και διαμορφώνουμε την προσωπικότητα μας πολλές φορές μπορεί να μας οδηγήσει σε συμπεριφορές καθόλου αποδεκτές, σε «κακές» συμπεριφορές όπως θα ταίριαζε να πούμε στην παρούσα εργασία. Μέσα μας κρύβουμε το «καλό» και το «κακό». Όταν το αποδεχτούμε, χωρίς να το κατακρίνουμε μπορούμε να αντιληφθούμε καλύτερα τον ίδιο μας τον εαυτό. Αυτή είναι η περιπέτεια του Γερομικρούλη, ένα ταξίδι προσωπικής αναγνώρισης με τους χαρακτήρες που συναντάει να παίζουν σημαντικό ρόλο σ' αυτό.

Είναι τρία παραμύθια σε τρεις διαφορετικούς κόσμους και με διαφορετικούς χαρακτήρες. Και στα τρία όμως εξελίσσεται ένα ταξίδι, μία περιπέτεια όπου ο ρόλος του «κακού» παρουσιάζεται και ανατρέπεται.

1.2. Ημερολόγιο συγγραφής

Η συγγραφή των παραμυθιών, ήταν ένα προσωπικό ταξίδι. Η εμπειρία της συγγραφής ήταν πρωτόγνωρη αλλά σίγουρα ενδιαφέρουσα. Τα μαθήματα του μεταπτυχιακού και η επαφή μου με το γράψιμο μέσα απ' αυτά σίγουρα αποτέλεσε σημαντικό κλειδί.

Η αρχή έγινε με «Το ταξίδι του Αστέρη». Σ' αυτό το παραμύθι υπήρχε μία βάση, καθώς στα πλαίσια μιας εργασίας για το μεταπτυχιακό δημιούργησα μία μικρή ιστορία με σκοπό τα παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας να γνωρίσουν το «Βουνό της Πλοκής» και τα χαρακτηριστικά του. Η ιστορία είχε ενδιαφέρον γι' αυτό και αποφάσισα να την αναπτύξω περισσότερο και να γίνει κομμάτι του πρακτικού μέρους της παρούσας διπλωματικής. Η δημιουργία της «Φανταστικής» επηρεάστηκε από παραμύθια και βιβλία που είχα διαβάσει μικρή. «Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων» του Lewis Carroll και ο «Άρχοντας των Δαχτυλιδιών» του Tolkien ήταν αναγνώσματα που τα ξανάπιασα στα χέρια μου όταν ξεκίνησα να γράφω το πρώτο παραμύθι. Επίσης τον χειμώνα που αποφάσισα το θέμα της διπλωματικής μου είχα ολοκληρώσει την ανάγνωση κάποιων βιβλίων από τη σειρά

«Δισκόκοσμος» του Terry Pratchett. Η απόλυτη φαντασία χωρίς όρια αποτελούν βασικό γνώρισμα και των τριών αναφορών μου και με βάση αυτό έγραψα το πρώτο μου παραμύθι.

Το δεύτερο παραμύθι ακολούθησε σε σύντομο χρονικό διάστημα από το πρώτο και ήταν «Ο μυθικός γαργαλίας». Η ιδέα ενός μυθικού πλάσματος που έχει κοινά χαρακτηριστικά με τα ζώα που γνωρίζουμε αλλά ένα μόνο χαρακτηριστικό που το κάνει μυθικό και συνήθως ειρωνικό προς την ίδια του τη φύση, είναι ένα παιχνίδι μεταξύ φίλων στις διακοπές. Μέσα από αυτό το παιχνίδι δημιουργήθηκε και ο μυθικός γαργαλίας. Κατά τη διάρκεια της συγγραφής ξανάπιασα στα χέρια μου το βιβλίο «Τουρίστες στον πλανήτη Γη» του Douglas Adams, όπου με ξεκαρδιστικό τρόπο περιγράφει ζώα σε διάφορες περιοχές του πλανήτη. Επίσης, εκείνο το διάστημα είχα παρακολουθήσει το ντοκιμαντέρ «Ο Δάσκαλός μου, το Χαπόδι» των Pippa Ehrlich και James Reed, όπου δείχνει τη σχέση που αναπτύσσει ένας άνθρωπος μ' ένα άγριο χαπόδι στα θαλάσσια νερά της Νότιας Αφρικής. Στον κόσμο μας υπάρχουν εκατομμύρια είδη που είναι πολύ κοντά στον όρο «μυθικό», λόγω των εξωπραγματικών χαρακτηριστικών τους. Μ' αυτήν την σκέψη έγραψα τον κόσμο του μυθικού γαργαλίας. Η συγγραφή του τρίτου παραμυθιού, «Μια ξεχωριστή περιπέτεια» είχε απόσταση ενός μήνα από τα δύο προηγούμενα. Η σκέψη για ένα παραμύθι σχετικά με ένα εσωτερικό ταξίδι, μια εσωτερική αναζήτηση υπήρχε στο μυαλό μου από την αρχή που αποφάσισα το θέμα της διπλωματικής μου. Παρόλα αυτά, το παραμύθι αυτό ήταν για μένα το πιο δύσκολο να αναπτυχθεί. Ήμουν αναποφάσιστη στην επιλογή του ήρωα και χωρίς τον ήρωα δεν μπορούσα να αναπτύξω την πλοκή της ιστορίας. Ήταν για μένα ένα αδιέξοδο. Τον ήρωα μου τελικά τον γνώρισα σ' έναν καλοκαιρινό ταξίδι. Ο Γερομικρούλης είναι ένα πραγματικό σκυλί μέλος μιας παρέας πέντε ή έξι σκυλιών που ζούν στην αυλή ενός σπιτιού. Έχει ακριβώς τα ίδια χαρακτηριστικά με τον ήρωα μου, ένα μικρόσωμο σκυλί, απόλυτα φιλικό που όμως μερικές φορές εκπλήττει η επιθετικότητά του προς τους αγνώστους και ιδιαίτερα προς τις γάτες. Με προβλήματισε η συμπεριφορά του και τη συνέδεσα με την ανθρώπινη συμπεριφορά που πολλές φορές μπορεί να φτάσει στα άκρα. Μ' αυτόν τον τρόπο ξεκίνησε η συγγραφή και το τελευταίου παραμυθιού. Παράλληλα, με επηρέασε αρκετά και η ταινία κινουμένων σχεδίων «The Plague Dogs» του Martin Rosen. Οι πρωταγωνιστές είναι δύο σκυλιά που αντιμετωπίζουν τη σκληρή συμπεριφορά των ανθρώπων.

Το ταξίδι έχει φτάσει στο τέλος του με την ολοκλήρωση των τριών παραμυθιών. Σίγουρα όμως έχει αφήσει πίσω του μία όμορφη εμπειρία εξερεύνησης, ικανοποίησης αλλά και αμφισβήτησης. Στοιχεία για να συνεχίσω και να πάω ακόμα ένα βήμα πιο πέρα, από εκεί που ήμουν πριν ξεκινήσω τη διπλωματική.

Συμπεράσματα

Η παρούσα διπλωματική εργασία μελέτησε την αναπαράσταση του «κακού» στα παραμύθια μέσα από την ανάλυση γνωστών παραμυθιών και έπειτα μέσα από τη συγγραφή τριών παραμυθιών όπου επιδιώκεται η ανατροπή του ρόλου του.

Το παραμύθι αποτελεί σημαντικό στοιχείο του ανθρώπινου πολιτισμού. Είναι μία μορφή λαϊκής τέχνης που την συναντάμε σε κάθε λαό σ' όλον τον κόσμο. Πέρα από τις διαφορές που υπάρχουν, αυτό που προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον είναι τα κοινά στοιχεία που παρατηρούνται, τα οποία δηλώνουν ότι τα παραμύθια αποτυπώνουν τους κοινούς προβληματισμούς των ανθρώπων. Προβληματισμοί που έχουν σίγουρα να κάνουν όχι μόνο με τη φύση και τον κόσμο που τους περιβάλλει αλλά κυρίως με τον ίδιο τους τον εαυτό. Εδώ, λοιπόν έγκειται η γοητεία των παραμυθιών, που μέχρι και σήμερα προκαλεί το ενδιαφέρον όχι μόνο των παιδιών αλλά και των ενηλίκων. Σ' αυτό το σημείο υπήρξαν μελετητές και παραμυθολόγοι που αντιλήφθηκαν την ουσία αυτήν των παραμυθιών και ασχολήθηκαν με την προέλευση, την ταξινόμηση αλλά και με τα βασικά χαρακτηριστικά των παραμυθιών (χρόνος, τόπος, πρόσωπα). Η έρευνα και η μελέτη αυτή σίγουρα προσέφερε πολλά στην ανάπτυξη του παραμυθιού ως ένα αξιόλογο λογοτεχνικό είδος.

Η ψυχοπαιδαγωγική αξία του παραμυθιού είναι αναμφισβήτητα μια σημαντική πτυχή που προέκυψε από τη μελέτη των παραμυθιών και απασχόλησε αρκετούς ειδικούς ψυχαναλυτές. Μέσα στις ιστορίες που δημιουργούνται, υπάρχει ένα κομμάτι της ανθρώπινης ψυχής. Αυτό το κομμάτι μπορεί να έχει να κάνει με συναισθήματα, με προβληματισμούς, με μεγάλα ερωτήματα για τον κόσμο και για το ίδιο τον άνθρωπο. Μ' αυτό το κομμάτι ταυτιζόμαστε και προσπαθούμε να δώσουμε απαντήσεις και λύσεις. Τα παραμύθια λειτουργούν ακριβώς μ' αυτόν τον τρόπο και μπορούν να αξιοποιηθούν στην ψυχαναλυτική και παιδαγωγική διαδικασία.

Στα περισσότερα παραμύθια βασικό στοιχείο είναι η σύγκρουση καλού-κακού, μέσα από αυτήν τη σύγκρουση ο χαρακτήρας του «καλού», του οποίου ακολουθούμε την περιπέτεια και με τον οποίο ταυτιζόμαστε, ξεπερνάει τους φόβους του και τις αμφιβολίες του και φτάνει στην εσωτερική ωρίμανση. Ο ρόλος του «κακού» και ο τρόπος που στέκεται αντιπαραθετικά απέναντι στον «καλό» είναι στοιχεία που παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον σε κάθε παραμύθι. Η έμφυτη φύση των δύο ρόλων, η καλοσύνη από την μία μεριά και η κακία από την άλλη, είναι η βάση για τη σύγκρουση καλού-κακού.

Στα παραμύθια του δημιουργικού μέρους, ο κακός χαρακτήρας τοποθετήθηκε στο κέντρο της ιστορίας. Έγινε ο ήρωας του οποίου ακολουθούμε την περιπέτεια και με τον οποίο ταυτιζόμαστε. Η έμφυτη κακία δεν υπάρχει αλλά γίνεται μία προσπάθεια να επεξηγηθεί η συμπεριφορά και η στάση ενός «κακού» χαρακτήρα. Σε κάθε παραμύθι γνωρίζουμε τον «κακό» που, όπως όλοι οι χαρακτήρες, έχει μία ιστορία, ένα “origin story”. Και μέσα από αυτήν την ιστορία, αναγνωρίζουμε

ξεκάθαρα στους «κακούς» χαρακτήρες των τριών παραμυθιών χαρακτηριστικά της ανθρώπινης ψυχοσύνθεσης. Ο κόσμος που έχουν μεγαλώσει και ζούνε τους έχει διαμορφώσει. Αυτό είναι το επίκεντρο των τριών παραμυθιών. Το «καλό» και το «κακό» υπάρχει μέσα μας όχι έμφυτο αλλά ως μία βαθύτερη ψυχοσύνθεση που επηρεάζεται από τις συνθήκες και τους ανθρώπους καθώς μεγαλώνουμε.

Η συγγραφή των τριών παραμυθιών με αυτούς τους χαρακτήρες ήταν πολύ ενδιαφέρουσα. Ήταν ένα δημιουργικό ταξίδι αλλά παράλληλα και μία προσπάθεια κατανόησης της ανθρώπινης ψυχοσύνθεσης. Και σ' αυτό ακριβώς το κομμάτι αντιμετώπισα δυσκολίες και αμφιβολίες για τους χαρακτήρες και την πλοκή της ιστορίας. Σίγουρα όμως αναγνωρίζω την προσπάθεια που έγινε και τη διάθεση που δημιουργήθηκε για μία βαθύτερη ενδοσκόπηση.

Βιβλιογραφία

Αθανασέκου, Μ., Μερτζάνη, Α. (2017). *Η τέχνη του παραμυθιού*, Ιστορία της Τέχνης, (125) σ.79-87.

Αναγνωστόπουλος, Β. Δ. (1997). *Τέχνη και τεχνική του παραμυθιού*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Αυδίκος, Ευ. (1997). *Το λαϊκό παραμύθι: θεωρητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.

Beach, R., Appleman, D., Hynds, S., & Wilhelm, J. (2010). *Teaching literature to adolescents*. New Jersey: Routledge.

Bettelheim, B.M. (1995). *Η γοητεία των παραμυθιών. Μια ψυχαναλυτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Γλάρος.

Γιούρης Η. (2017). *Το αρχέτυπο του ήρωα κατά τον Τζόζεφ Κάμπελ*.
<http://heroasproject.weebly.com/taumicron-alpharhochiepsilontauupsilonpiomicron-taumicronupsilon-etarhoomegaalpha.html> (Ιούνιος 2017).

Γιώτη, Μ. (2017). *Η δημιουργικότητα μέσα από τα παραμύθια*. Πτυχιακή εργασία. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα. Ελλάδα.

Campbell, J. (1949). *Ο ήρωας με τα χίλια πρόσωπα. Ο Ρόλος του ήρωα στην Παγκόσμια Μυθολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις ΙΑΜΒΛΙΧΟΣ.

Cheung, R.H.P. (2013). *Exploring the use of the pedagogical framework for creative practice in preschool settings: A phenomenological approach*, *Thinking Skills and Creativity*, 10, 133–142.

Cirlot, J.E., (1995). *Το λεξικό των συμβόλων*. Αθήνα: Κονιδάρη.

Claydon, L. S., Chesterton, L. S., Barlas, P., & Sim, J. (2011). *Dose-specific effects of transcutaneous electrical nerve stimulation (TENS) on experimental pain: a systematic review*. *The Clinical journal of pain*, 27(7), 635-647.

Cooper, J.C. (1991). *Ο θαυμαστός κόσμος των παραμυθιών: αλληγορίες της εσωτερικής ζωής, πορεία προς την ωριμότητα: αρχετυπικά στοιχεία και συμβολισμοί στα κλασσικά παραμύθια*. Αθήνα: Εκδόσεις Θυμάρι.

Creed, B. (2012). *The Monstrous Feminine: Stereotyping against the grain*, *Contemporary Visual Art and Culture Broadsheet*, 41(1), 30-31.

Danilewitz, D. (1991). *Once upon a time..... The meaning and importance of fairy tales*. *Early Child Development and Care*, 75, 87-98.

Dawson, P. (2004). *Creative Writing and the new humanities*. London: Routledge

Ζαρπαλά, Α. (2019). *Σύγχρονα και κλασσικά παραμύθια. Η συγκριτική μελέτη στερεοτύπων*. Διπλωματική Εργασία. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα.

Gonen, M., & Guler, T. (2011). *The environment and its place in children's picture story books*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 3633-3639.

Grimm, J., Bolte, J., Polivka, J., (1963). *Anmerkungen zu den Kinder- u. Hausmarchen der Bruder Grimm*. Hildesheim: G. Olms.

Guilford, J. P. (1950). *Creativity*. *American Psychologist*, 5, 444-454.

Jean, J. (1996). *Η δύναμη των παραμυθιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Κανατσούλη, Δ. Μ. (2000). *Ιδεολογικές Διαστάσεις της Παιδικής Λογοτεχνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω- ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ.

Κανατσούλη, Δ. Μ. (2014). *Μυστικά, Ψέματα, Όνειρα και άλλα: Λογοτεχνία για αναγνώστες προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Κανατσούλη, Δ. Μ. (2018). *Εισαγωγή στη θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας σχολικής και προσχολικής ηλικίας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Λαμπρέλλη, Λ., (2011). *Ο Πολυροβιθάς–Το παραμύθι και η συμβολική του προσέγγιση*.

Αθήνα: Πατάκης.

Λουκάτος, Σ.Δ. (1992). *Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία*. Αθήνα: ΜΙΕΤ (Μορφωτικό ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης).

Levi-Strauss, C. (1991). *Ανθρωπολογία και μύθος*. (τόμ.2). Αθήνα: Εκδόσεις Καρδαμίτσα.

Μαλαφάντης, Κ. Δ. (1996). *Το παραμύθι στο Δημοτικό Σχολείο*. Διαβάζω, 363, 107-109.

Μαλαφάντης, Κ. Δ. (2006). *Παιδαγωγικές διαστάσεις της λογοτεχνίας*. Νέα Παιδεία, 119, 64-78.

Μαλαφάντης, Κ. Δ. (2011). *Το παραμύθι στην εκπαίδευση. Ψυχοπαιδαγωγική διάσταση και αξιοποίηση*. Αθήνα: Διάδραση.

Μερακλής, Μ.Γ. (1992). *Έντεχνος λαϊκός λόγος*. Αθήνα: Εκδόσεις Καρδαμίτσα.

Μερακλής, Μ.Γ. (1999). *Το λαϊκό παραμύθι. Κείμενα Παραμυθολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Μερακλής, Μ. Γ. (1996). *Ο Max Lüthi και το ευρωπαϊκό παραμύθι*. Στο Ε. Γ.

Αυδίκος (Επιμ.), *Από το παραμύθι στα κόμικς: Παράδοση και νεωτερικότητα*

(σσ. 5-24). Αθήνα: Οδυσσέας.

Ντούλια, Α.(2008). *Το παραμύθι της Σταχτοπούτας στις ελληνικές και ξένες παραλλαγές. Προεκτάσεις παιδαγωγικές, λαογραφικές-ανθρωπολογικές, ψυχαναλυτικές και άλλες*. Διδακτορική Διατριβή. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Αθήνα, Ελλάδα.

Ντούλια, Α. (2010). *Διδάσκοντας μέσα από τα παραμύθια: Δυνατότητες – όρια – Προοπτικές*. Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω», 7-9 Μαΐου 2010.

Οικονομίδου, Α.(1996). Ούτε ωραία κοιμωμένη, ούτε κακιά μάγισσα: το άλλοτε και το τώρα στις προσεγγίσεις γυναικείων απεικονίσεων στο ξένο παραμύθι. Στο Ε. Αυδίκος (Επιμ.), Μ.Γ. (εισαγωγή). Από το παραμύθι στα κόμικς. Αθήνα: Οδυσσέας, 338-346.

Παπαδοπούλου, Ε. (2022). *Παιδικό Παραμύθι και Προσωπική Ανάπτυξη. Αυτοβελτίωση μέσω της Δημιουργικής Γραφής*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα.

Ράπτης, Δ. Ελ. (2008). *Η παιδαγωγική και διδακτική σημασία των λαϊκών αφηγήσεων στη σύγχρονη μαθησιακή διαδικασία*. Παιδαγωγική – Θεωρία και Πράξη, 2, 133-152

Propp, V.(1968). *Morphology of the Folktale*. Texas: University of Texas Press Austin.

Propp, V. (1987). *Μορφολογία του Παραμυθιού: η διαμάχη του Κ. Λέβι Στρως με τον Β.Γ. Προπ και άλλα κείμενα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καρδαμίτσα.

Nicolopoulou, A. (2011). *Children's Storytelling: Toward an Interpretive and Sociocultural Approach*. Storyworlds: A Journal of Narrative Studies, 3, 25-48.

- Rodari G. (2001), *Γραμματική της Φαντασίας: Εισαγωγή στην τέχνη να επινοείς ιστορίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Ράπτης, Δ. Ελ. (2008). *Η παιδαγωγική και διδακτική σημασία των λαϊκών αφηγήσεων στη σύγχρονη μαθησιακή διαδικασία*. Παιδαγωγική – Θεωρία και Πράξη, 2, 133-152.
- Rowe, K. E. (1979). Feminism and fairy tales. *Women's Studies: An Interdisciplinary Journal*, 6(3), 237-257.
- Rustin, M. E., & Rustin, M. J. (2003). *Where is home? An essay on Phillip Pullman's Northern Lights (Volume 1 of His Dark Materials)*. *Journal of Child Psychotherapy*, 29, 93–105.
- Σταματοπούλου, Ελ. (2022). *Η αναπαράσταση του «Κακού» στα παραμύθια. Διδακτο-παιδαγωγική προσέγγιση(παραδείγματα)*. Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πάτρα, Ελλάδα.
- Shokeid, M. (1982). *Toward an anthropological perspective of fairy tales*. *The Sociological Review*, 30, 223-233.
- Τσατμαλή, Ι. (2002). *Φιλολογική προσέγγιση του παραμυθιού*. Πτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Βόλος, Ελλάδα.
- Tatar, M. (1987). *The hard facts of the Grimms Fairy Tales*. Princeton University Press: New Jersey.
- Tsitsani, P., Psyllidou, S., Batzios, S. P., Livas, S., Ouranos, M., & Cassimos, D. (2011). *Fairy tales: a compass for children's healthy development—a qualitative study in a Greek island*. *Child: Care, Health and Development*, 38(2), 266-272.

Χατζητάκη-Καψωμένου, Χ. (2002). *Το Νεοελληνικό λαϊκό παραμύθι*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Zitzlsperger, H. (1999). *Τα παιδιά παίζουν παραμύθια* (μετάφρ. Δ. Παπαδοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Το ταξίδι του Αστέρη

Η Φανταστική

Κάπου ανάμεσα σε κάτι πελώρια βουνά υπάρχει ένα μέρος λίγο διαφορετικό από αυτά που γνωρίζουμε. Δεν είναι χώρα με σύνορα ακριβώς και αν ρωτήσεις δεν θα μάθεις και πολλά. Μην το ψάξεις στους χάρτες γιατί δεν θα το βρεις. Με αεροπλάνο και με τρένο σίγουρα δεν μπορείς να πας εκεί αλλά ούτε και με αυτοκίνητο ή πλοίο. Πόσο περίεργο είναι αυτό, αλλά αν βρεθείς ποτέ εκεί σημαίνει ότι σίγουρα έχεις κάνει ένα απρόοπτο ταξίδι. Έχει όνομα θα αναρωτηθείς; Έχει και είναι η Φανταστική. Μην σε ξεγελάει το όνομα αυτό γιατί είναι πέρα για πέρα πραγματική η Φανταστική. Και ό,τι συμβαίνει εκεί δεν είναι καθόλου φανταστικό αλλά σίγουρα αληθινό.

Στη Φανταστική τα πελώρια βουνά είναι μία οικογένεια γιγάντων που σίγουρα θα συμπαθήσεις πολύ. Όταν βγαίνει ο ήλιος ξαπλώνουν, γίνονται πέτρα και μοιάζουν σαν βουνά. Το βράδυ όμως ξυπνάνε, ανάβουν πελώριες φωτιές και λένε ιστορίες για αυτά που πέρασαν και αυτά που θα έρθουν. Όταν θα βρεθείς στη Φανταστική πολλά περίεργα πράγματα θα συναντήσεις. Μην παραξενευτείς όταν ο ουρανός γίνει μωβ, του αρέσει πολύ το χρώμα αυτό και αν δεις τον ήλιο να κρατάει βεντάλια είναι γιατί ζεσταίνεται πολύ. Το βράδυ το φεγγάρι θα ακούσεις να τραγουδάει νανουρίσματα όλων των ειδών. Ροκ, τζαζ, ποπ ακόμα και σουίνγκ. Και τα αστέρια δεν θα σ' αφήσουν να κοιμηθείς γιατί μιλάνε πολύ. Αν με ύφος όμως αυστηρό φωνάζεις «Ησυχία, σας παρακαλώ!», τότε κοκκινίζουν από την ντροπή και σταματάνε έστω και για λίγα λεπτά. Τα σύννεφα σχηματίζουν όποια σχήματα μπορείς να φανταστείς, ακόμα και ένα διαστημόπλοιο να εκτοξεύεται στον απέραντο γαλαξία ενώ τα μεσημέρια γίνονται κόκκινα. Μην τους το πεις όμως γιατί νευριάζουν πολύ. Η θάλασσα της Φανταστικής είναι σίγουρα μοναδική, γίνεται κίτρινη κάθε Κυριακή γιατί το είχε όνειρο από μικρή.

Πολλά ακόμα έχει να δεις στη Φανταστική: πεταλούδες να κολυμπάνε και ψάρια να πετάνε, τα πουλιά να τραγουδάνε όπερα και οι σκίουροι να παίζουνε βιολί, παλαιστές γοργόνες και χορτοφάγους καρχαρίες να κάνουν μαζί ηλιοθεραπεία πάνω στα βράχια, ξωτικά να παίζουν σκάκι με τα δέντρα, τα λουλούδια να κάνουν κατακόρυφο. Φυσικά υπάρχουν και οι μουντρούχοι δράκοι που από πάνω σου θα πετούν και νεράιδες που στα μαλλιά σου θα μπλεχτούν, γι' αυτό ένα καπέλο να φοράς όποτε τις συναντάς. Αυτή είναι η Φανταστική, ένα μέρος πέρα για πέρα πραγματικό!

Το Μπρίκι

Στο μέρος αυτό, στη Φανταστική, θα ακολουθήσουμε ένα παιδί, ούτε πολύ μικρό ούτε πολύ μεγάλο. Είναι ένα παιδί αληθινό μ' ένα όνομα πραγματικό, ο Αστέρης. Ο

Αστέρης ζει σ' ένα μικρό χωριό. Σαν μια τόση δα κουκίδα, σαν μία τελεία, τόσο μικρό είναι το χωριό αυτό. Το όνομά του είναι Μπρίκι.

Το Μπρίκι βρίσκεται δίπλα σ' ένα ψηλό βουνό, σ' έναν από τους γίγαντες δηλαδή, που τον λένε Άρργγκ. Σαν βρυχηθμός είναι το όνομα αυτού του βουνού-γίγαντα και συχνά προκαλεί μπέρδεμα μεγάλο. Το Μπρίκι είναι ένα χωριό όπου τίποτα συνήθως δεν συμβαίνει. Επειδή είναι τόσο μα τόσο μικρό κανείς δεν πηγαίνει σ' αυτό αλλά και επειδή οι κάτοικοι είναι πολύ πολύ μεγάλοι κανείς δεν φεύγει από αυτό. Ο Αστέρης είναι το μοναδικό παιδί σε όλο το χωριό. Και σίγουρα θα αναρωτηθείς, αφού κανείς δεν φεύγει ούτε έρχεται, πώς ακριβώς βρέθηκε εκεί; Σ' αυτό απάντηση δεν θα βρεις γιατί οι κάτοικοι είναι τόσο μεγάλοι που δεν θυμούνται να σου πουν. Το μόνο σίγουρο είναι ότι ο Αστέρης είναι το μοναδικό παιδί σ' όλο το Μπρίκι.

Κάθε μέρα ο Αστέρης πηγαίνει στη μεγάλη βελανιδιά όπου κάθονται όλοι οι κάτοικοι του χωριού. Δεν είναι σίγουρα πολλοί, αφού το χωριό είναι μικρό. Θα λέγαμε ότι έχει δώδεκα κατοίκους όλους και όλους μαζί με τον Αστέρη, φυσικά. Κάθονται, λοιπόν, εκεί στα ξύλινα παγκάκια όλη μέρα μέχρι να έρθει το βράδυ. Δεν κάνουνε και πολλά μην φανταστείς, αλλά σίγουρα είναι ευχαριστημένοι πολύ. Σχεδόν δηλαδή, γιατί να... ο Αστέρης, σαν παιδί, θέλει να κάνει και άλλα πολλά πολλά. Μια μέρα είχε την ιδέα να παίξουνε κρυφτό. Οι κάτοικοι του χωριού όμως μάλλον δεν κατάλαβαν καλά και συνέχιζαν να κάθονται στα ξύλινα παγκάκια γύρω από τη βελανιδιά. Κανείς δεν βρήκε τον Αστέρη, αν και περίμενε μέχρι το βράδυ. Μια άλλη μέρα σκέφτηκε να παίξουν μπάλα αλλά όλοι συνέχιζαν να κάθονται στα παγκάκια και μια άλλη μέρα σκέφτηκε να πάνε για κολύμπι αλλά οι κάτοικοι του Μπρικιού συνέχιζαν και συνέχιζαν να κάθονται στα παγκάκια. Στη βελανιδιά όμως με τα παγκάκια όπου κάθονται όλη μέρα λένε πράγματα πολλά και διάφορα. Ο Αστέρης είχε μάθει τόσο πολλά για τα αρθριτικά, το ζάχαρο και την καρδιά αλλά το μυαλό του ταξίδευε συχνά εδώ και εκεί, πέρα και δώθε.

Το Καζάνι

Κάθε μέρα ο Αστέρης τριγυρνάει μόνος του στο χωριό. Πηγαίνει στη θάλασσα, εκτός από την Κυριακή, για να πιάσει μικρές πεταλούδες. Κάνει ηλιοθεραπεία με τις παλαιστές γοργόνες και τους χορτοφάγους καρχαρίες, που πάντα καμαρώνουν για τις ουρές τους όταν κοιτάζουν τον Αστέρη. Ζωγραφίζει τα σχήματα από τα σύννεφα μέχρι το μεσημέρι, μετά όμως φεύγει βιαστικά γιατί δεν θέλει να θυμώσουν. Τραγουδάει όπερα μαζί με τα πουλιά που κλείνουν τ' αυτιά τους, γιατί είναι παράφρονος πολύ. Παίζει σκάκι με τα δέντρα και ακούει τα χαχανητά των ζωτικών κάθε φορά που χάνει. Πηγαίνει στην άκρη του βουνού-γίγαντα Άρργγκ και βρυχάται δυνατά, ο γίγαντας όμως ποτέ δεν απαντάει γιατί είναι πέτρα και κοιμάται. Και αφού κάνει όλα αυτά, μόνος του εξερευνάει, ψάχνει και βρίσκει πράγματα. Είναι, όπως λέει ο ίδιος, σπουδαίος εξερευνητής αν και από το Μπρίκι ποτέ δεν έχει φύγει.

Μία συνηθισμένη μέρα, που ο ουρανός είχε γίνει μωβ, ο Αστέρης περπατούσε στο δάσος κοντά στο βουνό-γίγαντα Άρργγκ και είδε δίπλα σε μία βατομουριά να

λάμπει κάτι από μακριά. Πλησίασε και κατάλαβε ότι ήταν ένα κουτάλι. Ένα περίεργο κουτάλι φτιαγμένο από χρυσό και χαραγμένο πάνω του τ' όνομα «Καζάνι». Ο Αστέρης δεν ήξερε τι σημαίνει αυτό και κοίταξε τη βατομουριά με απορία. «Τι είναι άραγε το Καζάνι;» αναρωτήθηκε. Η βατομουριά σήκωσε με απορία τα κλαδιά της, δεν ήξερε και πολλά. «Μπορεί το Καζάνι να είναι ένα ξωτικό ή μάλλον μια νεράιδα μικρή, θα μπορούσε να είναι και ένας σκίουρος ή τώρα που το σκέφτομαι μία κουκουβάγια που δεν κοιμάται το πρωί», αναρωτιόταν ο Αστέρης.

Ένας πλάτανος λίγο πιο κάτω τ' ακούει όλα αυτά και φωνάζει στον Αστέρη. «Δεν είναι τίποτα απ' όλα αυτά το Καζάνι, έλα πιο κοντά να σου πω». Ο Αστέρης πλησίαζει το μεγάλο αγέρωχο δέντρο που φαίνεται να έχει πάνω του πολλά πολλά χρόνια ζωής.

- Το Καζάνι είναι μία μεγάλη πόλη, που βρίσκεται στην άλλη μεριά του Άργγκκ.

- Αυτή η πόλη έχει μικρά παιδιά σαν εμένα;

- Φυσικά και έχει, είναι μεγάλη πόλη με πολλούς κατοίκους. Ξακουστή για τις μαρμελάδες που φτιάχνουν.

Ο Αστέρης γλύφει τα χείλια του, του αρέσουν πολύ οι μαρμελάδες.

-Τι μαρμελάδες φτιάχνουν;

- Ό,τι μαρμελάδα μπορείς να φανταστείς. Φράουλα, ροδάκινο, βατόμουρο, βερίκοκο και αυτό που κρατάς, αυτό το κουτά.. .

-Και μαρμελάδα κεράσι, σταφύλι και πορτοκάλι;

-Ναι, όλα αυτά και άλλα πολλά. Αλλά το κουτά...

-Αν πάω το κουτάλι στο Καζάνι θα γνωρίσω τους κατοίκους, τα μικρά παιδιά σαν εμένα! Θα γίνουμε σίγουρα φίλοι! Και φυσικά θα δοκιμάσω και λίγο από τις μαρμελάδες τους!

Αποκρίθηκε με ενθουσιασμό και άρχισε να τρέχει.

-Περίμενε, μην βιάζεσαι πολύ, για το κουτάλι ακόμα δεν σου είπα. Δεν είναι ένα συνηθισμένο κουτάλι αλλά είναι μαγικό!

Φώναζε το δέντρο αλλά ο Αστέρης δεν άκουγε τίποτα καθώς είχε απομακρυνθεί αρκετά ενθουσιασμένος για τους φίλους που θα γνώριζε και για τις μαρμελάδες που θα δοκίμαζε όταν θα έφτανε στην πόλη Καζάνι.

Ο Αστέρης φτάνει τρέχοντας στη βελανιδιά με τα παγκάκια. Οι κάτοικοι του χωριού -όχι δεν θα εκπλαγείτε- κάθονταν φυσικά εκεί. Ο Αστέρης διηγείται αυτά που του είπε το γέρικο δέντρο για την πόλη Καζάνι, δηλαδή για τα παιδιά και τις μαρμελάδες, γιατί τίποτα άλλο δεν άκουσε πέρα απ' αυτό. «Θα πάω στο Καζάνι, το κουτάλι να επιστρέψω, φίλους να γνωρίσω και μαρμελάδες διάφορες να δοκιμάσω»

ανακοινώνει ο Αστέρης. Ο πιο μεγάλος απ' όλους τους μεγάλους κατοίκους του χωριού αποκρίθηκε αργά πολύ αργά «Πού θες να πας τώρα τόσο μακριά, τα κόκαλα σου δεν πονάνε; Έλα να καθίσουμε, να φτιάξουμε μανιταρόσουπα, να φάμε και αύριο μιλάμε για αυτό που είπες...αχ δεν θυμάμαι...». Ο Αστέρης κάθισε να φάει μανιταρόσουπα αλλά το είχε αποφασίσει πως αύριο πρωί πρωί θα ξεκινούσε για το Καζάνι.

Η περιπέτεια αρχίζει

Την επόμενη μέρα ο ήλιος βγαίνει στο Μπρίκι με μία βεντάλια κόκκινη στα χέρια και ο Αστέρης μ' ένα πολύ μικρό σακίδιο στην πλάτη ξεκινάει ν' ανεβαίνει το βουνό-γίγαντα Άρργγκ. Είναι πολύ ενθουσιασμένος για το ταξίδι αυτό, στην τσέπη του έχει το κουτάλι, δεν θέλει με τίποτα να το χάσει. Σκέφτεται τα παιχνίδια με τις φίλες που θα κάνει και τις μαρμελάδες φυσικά που θα γευτεί. Πρώτα φράουλα μετά ροδάκινο, κεράσι. Μάλλον καλύτερα πρώτα βερίκοκο, βατόμουρο, σταφύλι. Όλα αυτά σκέφτεται και βάζει τις γεύσεις μαρμελάδας με τη σειρά σαν ένα παιχνίδι.

Ο δρόμος του είναι ανηφορικός αλλά δεν τον πειράζει, σφυρίζει ρυθμικά και το περπάτημά του είναι ελαφρύ. Μπροστά του είναι ένα δάσος πολύ μικρό. Μερικά πολύχρωμα λουλούδια κάτω από μία καστανιά με περιέργεια τον κοιτάζουν και φωνάζουν «Πού πηγαίνεις εσύ; Πρώτη φορά βλέπουμε έναν άνθρωπο να φεύγει από το Μπρίκι». Ο Αστέρης λέει μ' ένα πλατύ χαμόγελο για το ταξίδι του στο Καζάνι. Μία κόκκινη παπαρούνα διστακτικά του λέει «Θα ανέβεις το βουνό;». Ο Αστέρης κουνάει το κεφάλι και απαντάει «Μα φυσικά, πως αλλιώς θα πάω στο Καζάνι» και συνεχίζει τον δρόμο του. Μία κίτρινη μαργαρίτα του φωνάζει «Πρόσεχε, πάνω στο βουνό είναι ένας τεράστιος ...». Αλλά ο Αστέρης δεν ακούει άλλο πια, είναι αρκετά μακριά. Συνεχίζει τον δρόμο του.

Μία παρέα σκίουρων είναι σ' ένα ξέφωτο λίγο πιο πάνω «Μα πού πηγαίνεις εσύ μικρό αγόρι;» τον ρωτάνε με περιέργεια Το αγόρι εξηγεί γρήγορα αυτή τη φορά και συνεχίζει να περπατά. Ένα σκίουρος, που φαινόταν να είναι ο πιο μεγάλος του φωνάζει. «Περίμενε να σου πω, εκεί πάνω ζει ο φοβερός...», αλλά ο Αστέρης δεν ακούει πια έχει φτάσει πολύ μακριά. Ανεβαίνει λίγο πιο πάνω στο ανηφορικό βουνό.

Ένα δάσος από καρυδιές διασχίζει και τα δέντρα τον ρωτάνε με απορία που πηγαίνει από εκεί. Στο Καζάνι απλά απαντάει, δεν θέλει να καθυστερεί καθόλου και τον δρόμο του συνεχίζει. Μία καρυδιά, αυτή με τα πιο πολλά καρύδια, του φωνάζει «Δεν ξέρεις τι σε περιμένει. Αν πας πιο πάνω είναι ο τρομερός...», αλλά ο Αστέρης δεν ακούει καθόλου τα λόγια αυτά και συνεχίζει τον δρόμο του.

Είχε ανέβει αρκετά ψηλά. Τα σύννεφα περιτριγυρίζουν τον Αστέρη και όσο προχωράει τόσο πιο πυκνά γίνονται. Μεσημέρι έχει φτάσει και -όπως σωστά το φανταστήκατε- τα σύννεφα κόκκινα έχουν γίνει. Μία κόκκινη ομίχλη τον καλύπτει και δεν μπορεί να δει τίποτα μπροστά του. Αποφασίζει να περιμένει λίγο, το μεσημέρι

να περάσει για να ξεκοκκινίσουν τα σύννεφα. Κάθεται κάτω από ένα δέντρο. Παίρνει μια βαθιά αναπνοή. Είναι η ώρα για να ξεκουραστεί λίγο. Ψάχνει την τσέπη του και βγάζει το κουτάλι. Κοιτάζει ξανά τα σκαλισμένα γράμματα που λένε «Καζάνι». Σκέφτεται τους φίλους και τις μαρμελάδες.

Ξαφνικά ακούει έναν περίεργο θόρυβο, σαν ένα σύρσιμο. Κοιτάει μπροστά του, τίποτα παρά μόνο κόκκινα σύννεφα. Νιώθει όμως τον αέρα παράξενο και λίγο καυτό. Κοιτάζει λίγο καλύτερα και τότε διακρίνει μία αλλόκοτη και απόκοσμη σκιά. Ένας βρυχηθμός ακούγεται. Ο Αστέρης βλέπει μπροστά του κάτι που δεν έχει ξαναδεί. Μέσα από τα κόκκινα σύννεφα εμφανίζεται ένας τεράστιος, φοβερός και τρομερός δράκος. Ο Αστέρης απλά στέκεται και κοιτάει το θέαμα που έχει μπροστά του.

Ο δράκος περπατάει με αργά αλλά βαριά βήματα. Κάθε βήμα που κάνει τραντάζει όλη την πλαγιά του βουνού. Είναι πραγματικά πελώριος μπροστά σ' ότι βρίσκεται μπροστά του. Το γαλαζοπράσινο σώμα του έχει ένα λαμπερό φως. Σου προκαλεί φόβο αλλά και σε εντυπωσιάζει. Η πράσινη ουρά σέρνεται στο έδαφος. Έχει πολλά μικρά αγκάθια πάνω του και μοιάζουν σαν μικρά λαμπερά φωτάκια. Σε κάθε βαριά ανάσα του βγαίνει από τα ρουθούνια του καπνός. Από το στόμα του φαίνονται τα αμέτρητα, κοφτερά δόντια του. Είναι σίγουρα πολύ τρομακτικός! Βαδίζει προς τον Αστέρη, φαίνεται αποφασιστικός και απειλητικός. Ο Αστέρης έχει μαρμαρώσει. Πλησιάζει αρκετά κοντά, βρυχάται δυνατά. Το αγόρι πέφτει κάτω. Το κουτάλι που είχε στα χέρια πέφτει και αυτό. Τα σμαραγδί μάτια του δράκου το κοιτάνε με αγωνία. Είναι πολύ όμορφα, σκέφτεται ο Αστέρης και βλέπει κάτι αξιοπερίεργο μέσα στα μάτια του δράκου. Εκείνη τη στιγμή ο δράκος αρπάζει το κουτάλι, ανοίγει τα φτερά του που λαμπυρίζουν και χάνεται στον ουρανό. Το αγόρι κοιτάζει τον δράκο, το κουτάλι έχει εξαφανιστεί μαζί του. Στέκεται αποσβολωμένος και ανήμπορος να κάνει κάτι.

Φεγγαρόλαμπος

Ο Αστέρης καταλαβαίνει ότι το κουτάλι έχει εξαφανιστεί μαζί με τον δράκο. Είναι πολύ απογοητευμένος αλλά και πολύ πάρα πολύ θυμωμένος. Αναρωτιέται τι μπορεί να κάνει τώρα. Θέλει πολύ να συνεχίσει το ταξίδι του και να φτάσει στην πόλη Καζάνι.

Ένας μικρός τρυποκάρυδος, που όλα τα είχε δει κρυμμένος μέσα σ' ένα δέντρο, λέει ψιθυριστά «Είσαι πολύ τυχερός, ο Φεγγαρόλαμπος δεν σε ακούμπησε καν». Ο Αστέρης γυρίζει με έκπληξη και κοιτάει τον τρυποκάρυδο που ακόμα τρέμει από τον φόβο του. «Φεγγαρόλαμπος;» ρωτάει με απορία. «Ναι, ο Φεγγαρόλαμπος. Ο τεράστιος, φοβερός και τρομερός δράκος. Μένει στην κορυφή του βουνού σε μία σκοτεινή σπηλιά. Σπάνια βγαίνει απ' αυτή. Μόνο αν κάτι τον ενοχλήσει», απαντάει ο τρυποκάρυδος και τα λόγια είναι σαν να κατηγορούν το μικρό αγόρι. «Εγώ δεν τον ενόχλησα καθόλου. Αυτός είναι κλέφτης, μου έκλεψε κάτι δικό μου», λέει θυμωμένα ο Αστέρης. Ο τρυποκάρυδος αποκρίνεται ότι δεν έχει και πολλή σημασία τώρα πια,

αφού γλυτώσανε από αυτόν τον τρομερό κίνδυνο. Ο Αστέρης όμως δεν απαντάει, σκέφτεται λίγο και μετά αποφασισμένος συνεχίζει ν'ανεβαίνει την πλαγιά. Ο τρυποκάρυδος του φωνάζει «Μα τι κάνεις εκεί; Είσαι τρελός;». Το αγόρι δεν απαντάει αλλά συνεχίζει τον δρόμο του. «Μόνο πρόσεχε όταν ανέβεις στην κορυφή, μην τον ενοχλήσεις πάλι», φωνάζει ξανά επικριτικά ο τρυποκάρυδος. Ο Αστέρης έχει φουντώσει από τον θυμό. Θα πάρει πίσω το κουτάλι είναι αποφασισμένος από τον κλέφτη δράκο.

Ανεβαίνει όλο και πιο ψηλά. Ο άνεμος και το κρύο γίνεται πιο τσουχτερό. Τα σύννεφα είναι πυκνά, αλλά δεν είναι μεσημέρι τώρα πια. Ο Αστέρης σκέφτεται μόνο το κουτάλι, να πάρει πίσω αυτό που του ανήκει.

Είναι πλέον στην κορυφή του βουνού, πίσω από τα σύννεφα διακρίνει κάτι πελώρια βράχια. Εδώ κάπου θα είναι η σπηλιά, συλλογίζεται. Αρχίζει και ψάχνει τριγύρω να βρει κάτι που να μαρτυρά πού είναι ο δράκος. Δεν βρίσκει τίποτα, ούτε ίχνος. Σαν να έχει εξαφανιστεί και σ' άλλη διάσταση να έχει πάει. Σαν να έχει γίνει φάντασμα και μέσα από τα βράχια να έχει περάσει. Σαν να έχει γίνει αόρατος και να κάθεται εκεί κοντά και να χαμογελάει. Κάθεται κάτω απογοητευμένος και πολύ πολύ κουρασμένος. Τότε ξαφνικά, πίσω από έναν ψηλό και απότομο βράχο, βλέπει κάτι να λαμπυρίζει μέσα από την σπηλιά. Πηγαίνει πιο κοντά, είναι μία μικρή πολύ μικρή τρύπα. «Άραγε χωράει;» σκέφτεται. Πολύ αθόρυβα προσπαθεί να μπει, είναι πολύ στενά αλλά τον βοηθάει το μέγεθός του. Είναι μικροκαμωμένος. Τα καταφέρνει τελικά, μπαίνει στη βαθιά σπηλιά.

Δεν βλέπει τίποτα μπροστά του. Μόνο το ίδιο λαμπερό φως. Προχωράει πολύ προσεκτικά προς αυτό. Πίσω από κάτι βράχια μυτερά βλέπει τον δράκο Φεγγαρόλαμπο. Αυτός λαμπυρίζει. Όλο του το σώμα έχει ένα φως που αλλάζει χρώματα πολλά. Γαλαζοπράσινο, κόκκινο, μπλε, βιολετί, κόκκινο, πορτοκαλί και άλλα τόσα χρώματα! Ο Αστέρης κάθεται για λίγο και τον κοιτάει πάνω από τα βράχια, έχει μαγευτεί. Είναι πολύ όμορφος και μεγαλοπρεπής. Στο μυαλό του όμως έρχεται το κουτάλι του, αυτό τον συνεφέρνει.

Κοιτάει προσεκτικά αλλά δεν το βλέπει πουθενά. Είναι αρκετά μακριά. Κατεβαίνει τα βράχια σιγά σιγά, δεν θέλει να ξυπνήσει τον δράκο. Στα νύχια των ποδιών του πλησιάζει τον δράκο και τότε το βλέπει. Κάτω από τα μπροστινά πόδια του δράκου, ανάμεσα στα μεγάλα νύχια του είναι το κουτάλι, σαν να βρίσκεται φυλακισμένο εκεί. Τα πράγματα είναι πιο δύσκολα για τον Αστέρη, αλλά πίσω δεν θέλει να κάνει. Αθόρυβα πολύ σέρνεται πλέον προς τα εκεί. Το μόνο που χρειάζεται τώρα είναι να απλώσει τα χέρια του και να πιάσει το κουτάλι. Παίρνει μία βαθιά αναπνοή και το κάνει χωρίς δεύτερη σκέψη. Ο δράκος κάτι καταλαβαίνει, ανοίγει τα μάτια του. Βλέπει το αγόρι να έχει πιάσει το κουτάλι. Σηκώνεται οργισμένος, ένας βρυχηθμός ταραάζει όλη την σπηλιά. Ο Αστέρης κλείνει τα μάτια. Όλα έχουν τελειώσει τώρα πια σκέφτεται.

Ο δράκος όμως στέκεται απλά εκεί και τον κοιτάζει. Τα μάτια του, τα γαλαζοπράσινα δείχνουν αυτό που είχε δει και πιο πριν ο Αστέρης, κάτι που ποτέ δεν

μπορούσε να το φανταστεί. «Είναι φόβος; Όχι αποκλείεται», σκέφτεται και τότε συνειδητοποιεί ότι ακόμα ακουμπάει το κουτάλι. Δίχως σκέψη το παίρνει στα χέρια του. Ο δράκος βγάζει έναν δειλό βρυχηθμό, έχει σταματήσει να λάμπει, στέκεται ακίνητος και κοιτάει το αγόρι με το ίδιο βλέμμα. «Κάτι φοβάται. Αποκλείεται να φοβάται εμένα, ένα μικρό αγόρι», συλλογιέται ο Αστέρης. Κάτι άλλο είναι. Ο δράκος κάτι άλλο κοιτάζει φοβισμένος. Το μικρό αγόρι κοιτάζει το κουτάλι που κρατάει. Μα φυσικά, το κουτάλι είναι που φοβάται αυτός ο τεράστιος, φοβερός και τρομερός δράκος.

Αναρωτιέται όμως γιατί. Διστακτικά και πολύ πολύ δειλά ρωτάει «Γιατί φοβάσαι τόσο πολύ αυτό το κουτάλι;». Ο δράκος δειλά αλλά περήφανα απαντάει «Το κουτάλι, αυτό με κρατάει φυλακισμένο, να υπακούω πιστά σ' αυτόν που το έχει». Ο Αστέρης δεν πιστεύει στα αυτιά του, το κουτάλι που είχε βρει στο χωριό του, το Μπρίκι, στο δάσος κάτω από μία βατομουριά, όταν πήγαινε βόλτα στην πλαγιά του βουνού-γίγαντα Άρργγκ, έχει μεγάλη δύναμη! Μπορεί να διατάξει τον Φεγγαρόλαμπο, τον τεράστιο, φοβερό και τρομερό δράκο του βουνού και αυτός να τον υπακούσει. Ένα τόσο μικρό παιδί με μία τόσο μεγάλη δύναμη! Κοιτάζει το κουτάλι και μετά τον δράκο. Τα μάτια του βγάζουν μία λάμψη και λέει αποφασιστικά «Πήγαινε με τώρα στην πόλη Καζάνι, εκεί θέλω να πάω και εσύ θα με υπακούς». Ο δράκος Φεγγαρόλαμπος κατεβάζει το κεφάλι και υπακούει. Ανεβάζει τον Αστέρη στην πλάτη του, ανοίγει τα χρυσά φτερά του, ανεβαίνει ψηλά και βγαίνει έξω από τη σπηλιά. Πετάει ψηλά στον ουρανό. Δεν λάμπει πλέον αλλά το θέαμα να τον βλέπεις να πετάει με τα φτερά του ανοιχτά είναι συναρπαστικό.

Ο Αστέρης έχει γίνει δρακοκαβαλάρης. Πρώτη φορά είναι πάνω σ' έναν δράκο και πετάει ψηλά στον ουρανό. Αγκαλιάζει τον λαιμό του δράκου σφιχτά, το δέρμα του είναι σκληρό σαν μία πέτρα. Νιώθει ότι είναι σ' ένα όνειρο. Ο αέρας χτυπάει το πρόσωπό του και δεν μπορεί ν' ανοίξει τα μάτια του καλά. Κοιτάζει κάτω και βλέπει το βουνό. Είναι ο πελώριος γίγαντας, ξαπλωμένος και κοιμάται. Φαίνεται τόσο καθαρά από τόσο ψηλά που πετάνε.

Ο Φεγγαρόλαμπος ανεβαίνει ακόμα πιο ψηλά. Τώρα περνάνε μέσα από τα σύννεφα. Είναι τόσο μαλακά σαν βαμβάκι. Το πέρασμά τους δημιουργεί νέα σχέδια. Ένα σιντριβάνι με πολλά πουλιά, ένα οικογενειακό δέντρο, μία έπαυλη με παράθυρα πολλά είναι μερικά από αυτά. Αν είχες δει μερικά απ' αυτά θα ήσουν πολύ τυχερή. Ανεβαίνουν ακόμα πιο ψηλά, τόσο που η κόκκινη βεντάλια του ήλιου ακουμπά ξυστά το μικρό πόδι του Αστέρη και χάνει το δεξί του παπούτσι. Οι ακτίνες του πέφτουν πάνω στο πρόσωπό του. Πόση ζέστη ξαφνικά! Γέρνει το κεφάλι του πάνω στον δράκο. Σύντομα θα φτάσει στο Καζάνι. Και μετά ποιος ξέρει που αλλού. Θέλει να ταξιδέψει παντού, σ' όλη τη Φανταστική και όχι μόνο. Να δει πράγματα, να γνωρίσει μέρη, να κάνει φίλες, πολλούς πολλούς φίλους.

Ο Αστέρης είναι σίγουρα ενθουσιασμένος. Κοιτάζει τον δράκο. Κοιτάζει τα λαμπερά σμαραγδί μάτια του. Θέλει να μάθει τόσα πολλά για αυτόν τον δράκο. Αμέτρητες ερωτήσεις του έρχονται στο μυαλό. Τα μάτια του κλείνουν, νιώθει τόσο

κουρασμένος. Ψιθυρίζει στον δράκο «Σταμάτα τώρα να πετάς, θέλω να ξεκουραστώ».

Το Φιλότερο Δάσος

Ο δράκος υπακούει ξανά και αρχίζει να πετάει πιο σιγά. Κάνει δύο τρεις στροφές και κατεβαίνει πιο χαμηλά. Φαίνεται σαν να χορεύει στον ουρανό με πιρουέτες που κόβουν την ανάσα. Ένας δράκος μπαλαρίνα, ποιος θα μπορούσε να το φανταστεί; Ακόμα δύο στροφές και προσγειώνεται σ' ένα δάσος, το μεγαλύτερο δάσος της Φανταστικής, το Φιλότερο δάσος.

Είναι ένα δάσος πολύ παλιό με αμέτρητα δέντρα. Είναι δέντρα τόσο μεγάλα σε ηλικία, που θυμούνται τον ήλιο πριν πάρει την κόκκινη του βεντάλια και το φεγγάρι που έβγαине σιωπηλό χωρίς ένα νανούρισμα. Είναι δέντρα παράξενα πολύ, μυρίζουν ναφθαλίνη και ευκάλυπτο αλλά σίγουρα έχουν μία αλλόκοτη ομορφιά, σαν τον παππού και τη γιαγιά. Δεν τους αρέσει να μιλάνε πολύ, κάποιες φορές μπορεί μόνο αν διαφωνούν να συζητήσουν. Μία συζήτηση που μπορεί να κρατήσει ακόμα και εβδομάδες. Όπως πριν τρία χρόνια, που ένας γέρος πλάτανος διαφωνούσε με μια γριά λεύκα για το πότε έγινε η ανακάλυψη της αλατοζαχαρένιας πόλης για τρεις μήνες ολόκληρους. Αυτά τα δέντρα του Φιλότερου Δάσους είναι επίσης και πολύ ψηλά. Είναι τόσο ψηλά που τον ήλιο και το φεγγάρι σπάνια τα βλέπεις γιατί ο ουρανός καλύπτεται από τα ψηλότερα κλαδιά που έχετε δει ποτέ σε δάσος.

Στο Φιλότερο Δάσος υπάρχουν, επίσης, όλα τα πλάσματα που μπορείς να φανταστείς. Πανέμορφα ζώα του δάσους, μικρά και μεγάλα, πολύχρωμα πουλιά, γέρικα ξωτικά, συνετές νεράιδες. Είναι μερικά από τα πλάσματα του μεγαλύτερου δάσους της Φανταστικής. Όλα έχουν μία ιδιαίτερη σοφία. Μπορούν να είναι φιλικά αλλά πολλές φορές είναι απόμακρα και δύσκολα τα πλησιάζεις.

Το δάσος τώρα είναι κρύο και σκοτεινό. Ο ήλιος φεύγει πίσω από το βουνό Άρργγκ και από το απέναντι βουνό Σρργγκ βγαίνει το φεγγάρι μ' ένα ροκ νανούρισμα. Ο Αστέρης κατεβαίνει από τον δράκο. «Ας ξεκουραστούμε εδώ και συνεχίζουμε αύριο το πρωί», λέει το μικρό αγόρι. Ο Φεγγαρόλαμπος δεν αποκρίνεται. «Μπορούμε ν' ανάψουμε και μία φωτιά για να ζεσταθούμε, δηλαδή εσύ αν...» το αγόρι διστάζει για λίγο. Ο Φεγγαρόλαμπος όμως έχει ήδη σηκωθεί. Πλησιάζει μερικά ξύλα, βγάζει ένα μικρό βρυχηθμό σαν φτέρνισμα μωρού. Από το στόμα του βγαίνει μία μικρή μπλε φλόγα, που γίνεται μία κανονική φωτιά για να ζεστάνει. Ο Αστέρης έχει μείνει με το στόμα ανοιχτό. Το Φιλότερο δάσος έχει γίνει φωτεινό και ζεστό πλέον.

Κάθονται γύρω από τη φωτιά, ο ένας απέναντι από τον άλλον. Ο Φεγγαρόλαμπος είναι ξαπλωμένος και έχει γυρίσει την πλάτη του, μάλλον κοιμάται. Ο Αστέρης όμως δεν μπορεί να ηρεμήσει, έχει απέναντί του έναν μεγαλοπρεπή δράκο και θέλει τόσα πολλά να ρωτήσει. «Το όνομα μου είναι Αστέρης. Εγώ γνωρίζω το

δικό σου. Είσαι ο... τρομερός ο... φοβερός και ο... δυνατός Φεγγαρόλαμπος». Ο δράκος ούτε τώρα δεν αποκρίθηκε. Το μικρό αγόρι όμως συνεχίζει. «Πες μου Φεγγαρόλαμπε, ποια είναι η ιστορία σου;». Ο δράκος χωρίς να γυρίσει απαντάει. «Δεν έχω κάποια σπουδαία ιστορία να σου πω». «Αποκλείεται» σκέφτεται ο Αστέρης, «είναι ο δυνατός, φοβερός και τρομερός δράκος, κυρίαρχος όλου του βουνού». «Θέλω να μάθω για σένα, να ακούσω τα φοβερά πράγματα που έχεις κάνει, σίγουρα έχεις πολλές περιπέτειες να μου πεις», συνεχίζει το μικρό αγόρι.

Ο Φεγγαρόλαμπος γυρίζει και κοιτάει στα μάτια τον Αστέρη, που περιμένει με τόση προσμονή. Έρχεται λίγο πιο κοντά ένα πικρό χαμόγελο διακρίνεται στο πρόσωπό του. «Περιπέτειες; Δεν θα έλεγα ότι έχω πολλές περιπέτειες. Όλη μου τη ζωή ήμουν στη σπηλιά. Έβγαινα μόνο τα βράδια, όταν έπεφτε ο ήλιος. Και από εκεί δεν έφευγα μακριά. Μου έμαθαν από πολύ μικρό να κρύβομαι καλά, να μην πλησιάζω κανέναν και αν κάποιος πλησίαζε στη σπηλιά πολύ κοντά να γινόμουν ένα τρομακτικό και απόκοσμο πλάσμα. Έπρεπε να τους κρατήσω όλους μακριά, ειδικά τους ανθρώπους, γιατί είχαν φτιάξει αυτό...», ο Φεγγαρόλαμπος δίστασε, «...το κουτάλι».

Το μικρό αγόρι ένιωσε λίγο περίεργα, ένα μικρό τσίμπημα, σαν κάτι να τον ενοχλούσε. «Δεν είχες φύγει δηλαδή ποτέ από το βουνό Άρργγκ;», ρώτησε γεμάτος έκπληξη τον δράκο. «Όχι, φυσικά. Δεν θα μπορούσα να πάω πουθενά. Έχω ακούσει πολύ τρομακτικές ιστορίες με ανθρώπους φοβερούς και τρομερούς», είπε ο Φεγγαρόλαμπος.

Ο Αστέρης έμεινε για λίγο σκεπτικός, τι παράξενα πράγματα που λέει ο δράκος αυτός. Τρομερός και φοβερός είναι αυτός, και πολύ δυνατός επίσης, όχι οι άνθρωποι. Σίγουρα ο ίδιος δεν είναι.

Κοίταξε τον δράκο, δεν έλαμπε πια, στα μάτια του φαινόταν μία θλίψη αλλά και κάτι ακόμα. Είναι σίγουρα όμως πολύ μεγαλοπρεπής και όμορφος δράκος. «Πες μου για αυτό το κουτάλι;» μίλησε ξανά το αγόρι. Ο Φεγγαρόλαμπος έκανε ένα βήμα πίσω και αποκρίθηκε. «Πριν πολλά χρόνια, μάγοι το έφτιαξαν για να μπορούν τη δύναμη των δράκων στα χέρια τους να έχουν. Δράκοι από παντού υπηρετούσαν τους μάγους. Κάποια στιγμή, όμως χάθηκε. Οι δράκοι ήταν ελεύθεροι πια, μα πάντα πρόσεχαν μήπως εμφανιζόταν ξανά αυτό...», ο Φεγγαρόλαμπος πάλι δίστασε, «...το κουτάλι».

Ο Αστέρης κοίταξε πάλι τον δράκο και τότε διέκρινε πάλι αυτό που γι' αυτόν ήταν αδύνατο. Ο μεγαλοπρεπής Φεγγαρόλαμπος νιώθει φόβο. Φοβάται το κουτάλι, φοβάται γιατί δεν είναι ελεύθερος πια αλλά πρέπει να υπηρετεί εμένα, συλλογίζεται το αγόρι. Πιάνει το κουτάλι στα χέρια του, το κοιτάει. Με μία απότομη κίνηση το ρίχνει στη φωτιά. Ο Φεγγαρόλαμπος κοιτάει με μεγάλη έκπληξη το κουτάλι που λιώνει στη φωτιά και γίνεται στάχτη. Τότε σηκώνεται ξαφνικά, ανοίγει τα φτερά του και βρυχάται. Το αγόρι πέφτει κάτω και προσπαθεί να καλυφθεί. Έχει μετανιώσει και τίποτα δεν τον γλυτώνει πια. Όμως ο δράκος εξαφανίζεται στον ουρανό τόσο αστραπιαία που σβήνει τη φωτιά.

Το Φιλότερο Δάσος είναι σκοτεινό και κρύο τώρα. Ο Αστέρης είναι μόνος του, κάνει το σώμα του ένα κουβάρι και προσπαθεί να προφυλαχθεί από τον αέρα. Το κρύο είναι τόσο τσουχτερό, τα γιγάντια δέντρα κρύβουν ακόμα και το φεγγάρι και το κάντρι νανούρισμα του ακούγεται σαν λέξεις από μάγια τρομερά. Οι σκιές από τα δέντρα μοιάζουν σαν τρομακτικά πλάσματα από τον κόσμο των κακών ονείρων. Ψίθυροι ακούγονται από πλάσματα που είναι κρυμμένα στο σκοτάδι.

Ο Αστέρης κλείνει τα μάτια του, σκέφτεται το ταξίδι που είχε κάνει από το Μπρίκι μέχρι εδώ. Σκέφτεται τις μαρμελάδες. Σκέφτεται τους πολλούς πολλούς φίλους. Αχ, τις μαρμελάδες. Κεράσι, φράουλα, βύσσινο. Τα βάζει στο μυαλό του με τη σειρά. Και τότε για πρώτη φορά, δάκρυα φαίνονται στα μάτια του μικρού αγοριού. Αρχίζει να κλαίει μέσα στο κρύο, σκοτεινό και τρομακτικό δάσος. Δεν θα φτάσει ποτέ στην πόλη Καζάνι, δεν θα ταξιδέψει σε όλη τη Φανταστική και όχι μόνο, δεν θα δει πράγματα καινούργια, δεν θα γνωρίσει νέα μέρη και το πιο σημαντικό δεν θα κάνει φίλες και πολλούς πολλούς φίλους. Θα μείνει για πάντα εκεί, ολομόναχος. Αυτά γυρίζουν στο μυαλό του και τα αναφιλητά του ξαφνιάζουν το δάσος, το μεγαλύτερο δάσος της Φανταστικής, το Φιλότερο Δάσος.

Ψηλά, πολύ ψηλά πάνω από το δάσος, ο Φεγγαρόλαμπος που λάμπει πλέον ξανά, κοντοστέκεται και κοιτάει προς τα κάτω. Δεν μπορεί να διακρίνει τίποτα, μόνο ένα αχανές λαβύρινθο από τα κλαδιά των δέντρων αλλά συνεχίζει και κοιτάει. Μπορεί τώρα να γυρίσει πίσω στη σπηλιά του, να γίνει ξανά ο δυνατός, ο φοβερός και ο τρομερός δράκος χωρίς να φοβάται. Είναι ελεύθερος! Το μικρό, ενοχλητικό αγόρι εκεί κάτω που ήθελε να μάθει γι' αυτόν κατέστρεψε αυτό το...κουτάλι. Όλα αυτά συλλογίζεται αλλά δεν φεύγει, κοντοστέκεται και κοιτάζει κάτω στο δάσος. «Αυτό το αγόρι, ενοχλητικό είναι σίγουρα και αρκετά ανυπόμονο αλλά.. », ψιθυρίζει στον εαυτό του. Κοντοστέκεται λίγο ακόμα. Και τότε παίρνει έναν αποφασιστικό αναστεναγμό και αρχίζει να κατεβαίνει προς το δάσος, το μεγαλύτερο δάσος της Φανταστικής, το Φιλότερο Δάσος.

Μετά από λίγο διακρίνει το μικρό αγόρι, εκεί ακριβώς που το είχε αφήσει. Προσγειώνεται στο έδαφος, ανάβει γρήγορα μία φωτιά και κάθεται γύρω από τον Αστέρη, που κοιτάζει αποσβολωμένος. Το σώμα του δράκου που έχει μία χρυσοκόκκινη λάμψη είναι τόσο ζεστό. Ο Αστέρης δεν έχει το κουράγιο να μιλήσει, μέσα στη ζέστη αποκοιμείται και βλέπει όνειρα τρελά για δράκους και μαρμελάδες.

...και άλλες περιπέτειες

Την επόμενη μέρα ο ήλιος βγαίνει στην Φανταστική μαζί με την κόκκινη βεντάλια του. Το Φιλότερο Δάσος φαίνεται τώρα τρομερά όμορφο. Τα δέντρα στέκονται μεγαλόπρεπα. Κυπαρίσσια, πλατάνια, καστανιές, κερασιές, καρυδιές, πεύκα και άλλα τόσα μα τόσα πολλά. Είναι σαν να έδωσαν ένα ραντεβού παντοτινό για να βρεθούν εδώ όλα μαζί. Λουλούδια πολύχρωμα βρίσκονται ανάμεσά τους. Οι μυρωδιές μπλέκονται μεταξύ τους και δημιουργούν το πιο όμορφο άρωμα που μπορείς να φανταστείς. Τα τραγούδια των πουλιών μαζί με τους ήχους απ' όλα τα πλάσματα του δάσους δημιουργούν το πιο πετυχημένο κομμάτι τζαζ που έχεις ακούσει. Το

Φιλότερο Δάσος, το μεγαλύτερο δάσος της Φανταστικής είναι τώρα το πρωί ένα παραμυθένιο μέρος.

Ο Αστέρης κοιμάται κάτω από μια μεγαλοπρεπή λεύκα. Δίπλα του είναι ο Φεγγαρόλαμπος με κλειστά μάτια και αυτός. Η λεύκα τους κοιτάζει και ψιθυρίζει με ύφος αριστοκρατικό στο διπλανό κυπαρίσσι, «Είναι σαν ένας πίνακας, που τον έχει ζωγραφίσει ένας ξακουστός ζωγράφος. Αχ, συγκινήθηκα. Είναι σαν να βλέπω ένα όνειρο». Αυτό μάλλον πιστεύει και ο Αστέρης όταν ανοίγει τα μάτια του και βλέπει τον Φεγγαρόλαμπο. Ανοιγοκλείνει τα μάτια άλλες δύο τρεις φορές και τσιμπάει και τον εαυτό του. Σίγουρα δεν είναι ένα όνειρο. Ο Φεγγαρόλαμπος ανοίγει τα μάτια του και αυτός. Κάθεται δίπλα στον Αστέρη για λίγη ώρα, δεν μιλάνε. Απολαμβάνουν την μουσική του δάσους, που από κομμάτι τζαζ έχει γίνει ένα πετυχημένο ροκαμπίλι.

Ο Φεγγαρόλαμπος σηκώνεται, απλώνει τα χέρια του σε μία καρδιά και μαζεύει λίγα καρύδια. Το ίδιο σχεδόν κάνει και ο Αστέρης, μαζεύει λίγα κεράσια αφού έχει ανέβει πρώτα στην κερασιά. Σε λίγο έχουν ένα πλούσιο πρωινό με κάθε λογής καρπούς και φρούτα. Συνεχίζουν να είναι σιωπηλοί και απολαμβάνουν το φαγητό τους. Τότε ο Αστέρης αποκρίθηκε «Θέλω να...ξέρεις..», το αγόρι σταμάτησε, φαινόταν ότι έψαχνε τις σωστές λέξεις. Ο Φεγγαρόλαμπος τον κοίταξε στα μάτια και είτε με τη βαριά φωνή του σοβαρά «Δεν χρειάζεται τίποτα παραπάνω». Ο Αστέρης δεν είπε τίποτα, τον πλησίασε και χάιδεψε την όμορφη ράχη που είχε γίνει τώρα λευκόχρυση. Ο Φεγγαρόλαμπος έκλεισε απλά τα μάτια του.

Τα σύννεφα πάνω στον ουρανό έγιναν κόκκινα και ο ήλιος κουνούσε γρήγορα την κόκκινη βεντάλια του, είναι πλέον μεσημέρι στη Φανταστική. «Μπορούμε να συνεχίσουμε τον δρόμο μας, το Καζάνι δεν είναι πολύ μακριά, μέχρι το απόγευμα θα έχουμε φτάσει», είπε ο Φεγγαρόλαμπος. «Δεν νομίζω ότι θέλω να πάω στο Καζάνι, έψαχνα περιπέτειες και να...», κοντοστάθηκε για λίγο, κοίταξε τον Φεγγαρόλαμπο, ένιωθε απέραντη χαρά «...νομίζω ότι βρήκα αυτό που έψαχνα. Αν και οι μαρμελάδες, ομολογώ, ότι ακόμα γυρίζουν στο κεφάλι μου, βερίκοκο, ροδάκινο, πορτοκάλι».

Ο Φεγγαρόλαμπος χαμογέλασε και είπε «Έλα ανέβα πάνω μου, έχουμε να πάμε στο διπλανό βουνό- γίγαντα Όρργγκ. Έχω ακούσει ότι βαθιά μέσα στις σπηλιές του, υπάρχει ένα ξέφωτο. Εκεί υπάρχουν δέντρα με κάθε λογής φρούτα. Και από κάθε δέντρο σχηματίζεται ένας καταρράκτης από μαρμελάδα. Φράουλα, κεράσι, βύσσινο και ότι άλλο μπορείς να φανταστείς». Ο Αστέρης αναρωτήθηκε « Πώς ξέρεις όμως αν είναι αλήθεια;». «Δεν το γνωρίζω. Μπορούμε όμως να μάθουμε. Θα είναι μία ωραία περιπέτεια. Έτσι δεν είναι;», αποκρίθηκε ο Φεγγαρόλαμπος μ' ένα χαμόγελο.

Ο Αστέρης δεν απάντησε, χωρίς δεύτερη σκέψη ανέβηκε γεμάτος ενθουσιασμό πάνω στον δράκο. Ο Φεγγαρόλαμπος άνοιξε τα φτερά του και άρχισε να πετάει προς τον ουρανό. Έκανε δυο τρεις στροφές ή μάλλον πιρουέτες σαν κανονική μπαλαρίνα και ανέβηκε ακόμα πιο ψηλά. Τώρα στα σύννεφα τα κόκκινα φαίνεται μόνο μία λάμψη σμαραγδί αυτή την φορά.

Ο Φεγγαρόλαμπος και ο Αστέρης ξεκίνησαν για μία περιπέτεια. Για μία μαρμελαδοπεριπέτεια συγκεκριμένα. Σίγουρα θα είναι η πρώτη από πολλές που θα ακολουθήσουν. Θα ακούσετε, λοιπόν, αρκετές ιστορίες γι' αυτούς τους δύο. Τον τρομερό δράκο Φεγγαρόλαμπο και το μικρό αγόρι Αστέρη. Και πιστέψτε το, είναι όλα πραγματικά. Αν βρεθείτε στη Φανταστική μπορεί και να τους συναντήσετε.

Στη Φανταστική που ο ουρανός εκτός από μωβ μπορεί να γίνει και πράσινος τις Τετάρτες, τα δέντρα παίζουν κρυφτό, οι νεράιδες είναι και πειρατές, τα ζωτικά πάνε για ψώνια, οι γοργόνες σηκώνουν βάρη, οι καρχαρίες κάνουν μπαλέτο και οι δυνατοί, φοβεροί, τρομεροί δράκοι γίνονται φίλοι με ανυπόμονα παιδιά. Αυτή είναι η Φανταστική, ένα μέρος πέρα για πέρα αληθινό.

ΤΕΛΟΣ

Ο μυθικός γαργαλίας

Όταν ένα όνομα είναι κάτι περισσότερο

Ο ωκεανός είναι ένας περίεργος κόσμος! Είναι τόσο διαφορετικός από τον κόσμο που ζούμε και αναπνέουμε. Βαθύς, πολύ βαθύς. Γεμάτος τόσα πολλά χρώματα. Αλλά και πολύ σκοτεινός. Είναι με μία λέξη, άβυσσος! Άνθρωποι απ' όλο τον κόσμο θέλησαν να τον εξερευνήσουν. Πόσα γνώρισαν αλλά και πόσα είναι ακόμα ανεξερεύνητα! Ένας κόσμος που δεν θα τον γνωρίσουμε ποτέ ολόκληρο. Στον βυθό του ζούνε αμέτρητα μαγικά πλάσματα που ο ανθρώπινος νους δεν μπορεί να φανταστεί. Κάποια απ' αυτά είναι γνωστά, κάποια υπάρχουν στις φωτογραφίες των εξερευνητών και κάποια άλλα μόνο στις ιστορίες και στα παραμύθια που κάνουν τον γύρο του κόσμου. Για πολλά απ' αυτά οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν και μάλλον ποτέ δεν θα μάθουν.

Εκεί, στα βαθιά νερά των ωκεανών, στον απέραντο βυθό των θαλασσών ζει ένα απ' αυτά τα μαγευτικά και αξιοπερίεργα πλάσματα. Έχει ένα σίγουρα περίεργο όνομα, Γαργαλίας λέγεται. Ναι, αυτό είναι το όνομά του, Γαργαλίας! Κανένα καράβι μικρό ή μεγάλο δεν τον έχει συναντήσει. Κανένας ναυτικός ή εξερευνητής δεν τον έχει δει. Καμία επιστημονική, ιστορική, αληθινή πληροφορία δεν υπάρχει σ' αυτόν ούτε στην πιο μεγάλη εγκυκλοπαίδεια του κόσμου. Καμία φωτογραφία ούτε στο πιο μεγάλο βιβλίο εξερεύνησης. Ο γαργαλίας έμεινε πολύ καλά κρυμμένος από τον κόσμο των ανθρώπων. Μόνο περίεργες ιστορίες ακούγονται από παλιούς ναυτικούς. Ποιός όμως μπορεί να πιστέψει τις ιστορίες των ναυτικών, που τα πολλά ταξίδια σε κόσμους μακρινούς και ξένους μπερδεύουν τα μυαλά τους; Ο γαργαλίας, λοιπόν, έγινε μύθος μαζί με άλλα πλάσματα της θάλασσας, όπως οι πανέμορφες γοργόνες και τα τρομακτικά κράκεν. Ένα πλάσμα που βρίσκεται μόνο στις ιστορίες που δημιουργεί ο νους. Ποιός μπορεί να γνωρίζει αν είναι αληθινός ή μία φαντασίωση ενός ονειροπαρμένου εξερευνητή;

Η ιστορία όμως για να ξεδιπλωθεί, πρέπει να αρχίσει από πολύ πολύ παλιά. Όταν ακόμα οι άνθρωποι δεν είχαν εξερευνήσει όλον τον κόσμο. Τα ταξίδια ήταν μεγάλα και ατέλειωτα. Οι θάλασσες ήταν τα πιο επικίνδυνα μέρη. Τότε, λοιπόν, εκείνες τις επικίνδυνες αλλά και τολμηρές εποχές, οι γαργαλίες ήταν οι πρωταγωνιστές στις θαλασσινές ιστορίες μικρών και μεγάλων. Σύμφωνα μ' αυτές ήταν ένα από τα πιο μεγαλοπρεπή πλάσματα του ωκεανού. Άνηκαν στο οικογενειακό

δέντρο των πιο γρήγορων, αιμοβόρων και άριστων κολυμβητών, στους γνωστούς καρχαρίες.

Οι γαργαλίες ήταν καρχαρίες και η φαντασία αυτών που λέγανε τις ιστορίες ήταν ατέλειωτη. Λέγανε ότι ήταν το μεγαλύτερο θαλάσσιο πλάσμα, που μόνο με τη σκανδαλιάρα φάλαινα θα μπορούσε να συγκριθεί. Κινούνταν πολύ γρήγορα, τόσο γρήγορα που μέχρι να ολοκληρωθεί αυτή η πρόταση είχαν πάει και είχαν γυρίσει. Είχαν απίστευτη καλή μυρωδιά. Μπορούσαν να μυρίσουν από χιλιόμετρα μακριά. Αν κάποιος γαργαλίας ήταν στον Ατλαντικό Ωκεανό μπορούσε να μυρίσει μία λιχουδιά που ήταν στον Ειρηνικό Ωκεανό. Αν και σίγουρα υπήρχαν ορισμένες εξαιρέσεις. Όλες μα όλες οι ιστορίες δεν ξεχνούσαν φυσικά τα δόντια του γαργαλία. Άπειρα σαν τους αριθμούς. Όλα κοφτερά και λευκά που έλαμπαν στο σκοτάδι. Το δέρμα τους ήταν τόσο σκληρό που ούτε το μεγαλύτερο τρυπάνι δεν μπορούσε να το τρυπήσει. Ήταν διαφανές και άλλαζε χρώματα. Πράσινο ανάμεσα στα φύκια, μωβ και ροζ ανάμεσα στους κοραλλιογενείς υφάλους, θαλασσί στα νερά της θάλασσας, ακόμα και μαύροι γίνονταν στα πιο βαθιά νερά του ωκεανού. Μέσα από το διαφανές σώμα τους αυτό που φαινόταν ό,τι χρώμα και αν είχε ήταν η καρδιά τους. Οι γαργαλίες είχαν μία μεγάλη και δυνατή καρδιά. Λέγανε ότι η καρδιά τους είναι τόσο γερή που θα μπορούσαν να ζουν αιώνια. Αυτοί ήταν οι τρομακτικοί, οι απόκοσμοι γαργαλίες, που ναυτικοί και ταξιδιώτες έτρεμαν μήπως τους συναντήσουν σε κάποιο από τα ταξίδια τους στους απέραντους ωκεανούς.

Η αγαπημένη λιχουδιά των γαργαλιών ήταν το μικρό χταποδάκι. Σπάνια καταδέχονταν για φαγητό κάποια άλλη λιχουδιά. Ήταν πολύ επιλεκτικοί με το φαγητό τους. Κάποια ήταν πολύ αλμυρά γι' αυτούς, άλλα είχαν πολλά αγκάθια. Το μικρό χταποδάκι ήταν η τέλεια λιχουδιά. Ήταν ευχή και κατάρα όμως για τους γαργαλίες. Κατάρα γιατί οι γαργαλίες είχαν ένα μικρό ελάττωμα. Μικρό ελάττωμα μόνο στο μέγεθος, γιατί κανονικά ήταν μεγάλο, πολύ μεγάλο ελάττωμα. Τα μικρά χταποδάκια άπλωναν τα οκτώ μικρά πλοκάμια με τις πολύ μικρές βεντούζες και γαργαλούσαν τους γαργαλίες. Σιγά το φοβερό, θα μπορούσε να πει κάποιος. Όμως οι γαργαλίες γαργαλιόντουσαν πολύ, πάρα πολύ. Να, λοιπόν, από πού πήραν και το όνομά τους. Γαργαλίες, όνομα και πράγμα. Τα μικρά χταποδάκια σίγουρα γλύτωναν να γίνουν μεζές άλλα οι γαργαλίες είχαν άσχημα ξεμπερδέματα. Κάποιοι είχαν γαργαληθεί τόσο πολύ που είχαν φουσκώσει από τα γέλια και είχαν γίνει μπαλόνια! Κάποιοι άλλοι ανέβασαν πίεση πολύ και είχαν γίνει κατακόκκινοι για πάντα! Ενώ

μερικοί είχαν αποκτήσει για πρώτη φορά προβλήματα με την καρδιά τους, την καρδιά τους που είναι τόσο γερή!

Όσο φοβεροί και τρομεροί ήταν οι γαργαλίες, τόσο μπροστά στο μικρό χταποδάκι έτρεμαν σαν...ψάρι! Τι να κάνουν όμως που ήταν μία θεσπέσια λιχουδιά γι' αυτούς; Στην αρχή δεν το έβαλαν κάτω, ήταν περήφανα ψάρια. Αυτοί οι καλύτεροι κυνηγοί του βυθού, αυτοί που προκαλούσαν τρόμο σ' όλα τα πλάσματα του βυθού, αυτοί που άνηκαν στην οικογένεια των καρχαριών, οι ατρόμητοι γαργαλίες δεν θα μπορούσαν να νικηθούν απ' ένα τόσο μικρό θαλάσσιο πλάσμα, που ήταν το μικρό χταποδάκι. Συνέχισαν να κυνηγάνε το μικρό χταποδάκι, συνέχισαν να γαργαλιούνται και συνέχισαν να έχουν άσχημα ξεμπερδέματα. Και να που έφτασε ο καιρός, που οι ιστορίες έλεγαν ότι οι γαργαλίες εξαφανίστηκαν απ' όλες τις γνωστές θάλασσες. Κάποιες λένε ότι είχαν γαργαληθεί τόσο που είχαν γίνει ασημόσκονη στον βυθό, κάποιες ότι είχαν κρυφτεί βαθιά πολύ βαθιά στον βυθό, εκεί που μόνο άβυσσος υπάρχει. Ναυτικοί, εξερευνητές και ταξιδιώτες ξέχασαν τους γαργαλίες. Οι ιστορίες τους έπαψαν να ακούγονται εδώ και καιρό. Και αν μία ιστορία δεν λέγεται, γρήγορα ξεχνιέται. Τι να απέγιναν άραγε οι περήφανοι γαργαλίες; Αυτό ήταν το τέλος τους; Να εξαφανιστούν στην άβυσσο του ωκεανού και μαζί τους όλες οι απόκοσμες ιστορίες τους;

Όταν το τέλος μάλλον δεν έχει έρθει

Πολλά χρόνια πέρασαν και άλλα τόσα. Ο κόσμος πλέον δεν ήταν τόσο άγνωστος. Καράβια και πλοία πηγαινοέρχονταν σ' όλους τους ωκεανούς και τις θάλασσες. Από τη Δύση μέχρι την Ανατολή και από τον Βορρά μέχρι τον Νότο. Τη χρονιά, λοιπόν, που η πατάτα είχε γίνει επίσημα το αγαπημένο φαγητό μικρών και μεγάλων! Εκείνη, λοιπόν τη σημαντική χρονιά, το εμπορικό καράβι με το όνομα «Κοσμοναύτης», επέστρεφε από τα λιμάνια της Ανατολής με πολύτιμο μετάξι, με θεραπευτικά βότανα, με μεθυστικά αρώματα αλλά και με μία ολόφρεσκη ιστορία για τον τελευταίο γαργαλία των απέραντων θαλασσών! Μία ιστορία που έγινε ξακουστή παντού! Οι ναυτικοί έλεγαν ότι την άκουσαν από κάποιους εμπόρους στη μεγαλύτερη πόλη με τα πολύτιμα μετάξια, που την είχαν ακούσει από κάτι ψαράδες στα βάθη της Ανατολής, που την είχαν ακούσει από κάποιους μοναχούς σ' ένα πολύ μικρό νησί στον Ειρηνικό Ωκεανό, που την είχαν ακούσει από ένα κοπάδι πολυλογάδων λούτσων. Ναι, ακριβώς ένα κοπάδι λούτσων! Αφού οι μοναχοί ύστερα από χρόνια υπομονής, συγκέντρωσης,

υπομονής, εξάσκησης και ξανά υπομονής είχαν αποκτήσει τη δυνατότητα να καταλαβαίνουν την γλώσσα των ψαριών. Ακούγεται απίστευτο, σίγουρα. Δεν έχει όμως και πολλή σημασία από που προήλθε η ιστορία αλλά αυτά που λέει.

Οι λούτσοι είπαν, λοιπόν, στους μοναχούς, οι μοναχοί στους ψαράδες, οι ψαράδες στους εμπόρους και οι έμποροι στους ναυτικούς ότι κάπου βαθιά μέσα στους ωκεανούς υπήρχε ένας τελευταίος γαργαλιάς και πως η ιστορία που τον ακολουθεί, είναι η ιστορία για το πώς κατάφερε να επιβιώσει. Αυτός, λοιπόν, ο γαργαλιάς ζούσε σε μία σπηλιά, μία πολύ βολική μεγάλη σπηλιά για γαργαλιές. Ήταν απομονωμένη και σκοτεινή. Ήταν ένας μοναχικός γαργαλιάς. Απέφευγε ακόμα και την παρέα των άλλων γαργαλιών. Αν κάποια φορά τον επισκέπτονταν, προσπαθούσε να βρει δικαιολογίες για να τους διώξει. Έλεγε ότι δεν έχει χρόνο γιατί έχει πολλές δουλειές, όπως να μαζεύει τα φύκια απ' τον κήπο, αν και δεν είχε κήπο, ή να γυαλίσει τα ασημένια πετράδια, αν και δεν είχε ασημένια πετράδια. Όταν, λοιπόν, οι επισκέψεις των άλλων γαργαλιών λιγόστεψαν, δεν πείραξε καθόλου τον γαργαλιά. Και όταν για πολύ καιρό δεν φάνηκε κανένας γαργαλιάς δεν του κακοφάνηκε καθόλου, ούτε αναρωτήθηκε τον λόγο. Προτιμούσε να είναι μόνος του. Είχε αποκτήσει τις συνήθειές του και δεν του άρεζε να του τις χαλάνε. Μία αγαπημένη συνήθεια ήταν να κάθεται στην είσοδο της σπηλιάς του και να χαζεύει τον βυθό, σαν σινεμά. Δεν συνέβαιναν πολλά έξω απ' τη σπηλιά του αλλά μια φορά μία μικρή πολύ μικρή πέτρα έπεσε και έκανε μπλουμ! Ο γαργαλιάς είχε ενθουσιαστεί. Επίσης, είχε μία συλλογή από μαργαριτάρια, που τα είχε βρει μέσα στη σπηλιά του. Μία φορά το μήνα τα έβγαζε απ' το κουτί για να τα δει, τα μετρούσε και τα ξαναέβαζε πάλι στο κουτί πολύ ευχαριστημένος. Ένα αγαπημένο του παιχνίδι ήταν να ρίχνει μικρές πέτρες με την ουρά του και να στοχεύει τον τοίχο. Επίσης έκανε κάθε μέρα γυμναστική, στην αρχή λίγα βάρη από βράχια και μετά λίγο μονόζυγο σ' ένα κατάρτι από ένα βυθισμένο πλοίο. Τον κρατούσαν σε φόρμα. Ναι, όλα αυτά τα είχαν πει οι λούτσοι στους μοναχούς και από τους μοναχούς έφτασαν στα αυτιά των ναυτικών. Αλήθεια ή ψέματα, ποιος μπορεί να ξέρει; Μία ακόμα αγαπημένη συνήθεια ήταν να επισκέπτεται κάθε μέρα τον πανέμορφο κοραλλιογενή ύφαλο, που βρισκόταν λίγα μέτρα πιο πάνω και πιο ανατολικά απ' τη σπηλιά του. Κολυμπούσε ανάμεσα στα μικρά και μεγάλα πλάσματα του υφάλου και διασκεδάζε να τα βλέπει να κολυμπούν τρομοκρατημένα για να κρυφτούν. Δεν τα κυνηγούσε, απλά περνούσε ανάμεσά τους. Λίγες φορές έβρισκε κάποια λιχουδιά, γιατί αν και υπήρχαν διάφορα μικρά και μεγάλα ψάρια, δεν υπήρχε η αγαπημένη του λιχουδιά, τα μικρά χταποδάκια. Αν και

δεν είχε δοκιμάσει ποτέ, είχε μάθει ότι αυτή είναι η υπέρτατη λιχουδιά για τους γαργαλίες. Ήταν ένας περήφανος και αρκετά πεισματάρης γαργαλίας, και δεν καταδεχόταν να μην έχει δοκιμάσει αυτή τη λιχουδιά. Αν και γνώριζε τι θα μπορούσαν να του κάνουν τα μικρά χταποδάκια. Να τον γαργαλήσουν!

Σίγουρα, είχε ακούσει όλες τις ιστορίες για τα γαργαλητά. Είχε ακούσει για γαργαλίες που είχαν γίνει μπαλόνια στα χέρια των μικρών παιδιών, για γαργαλίες που είχαν γίνει σκόνη στο βυθό. Και γνώριζε για τον προ-προπάππου του που είχε πάθει καρδιακό από το γαργαλητό, αν και είχε μία γερή καρδιά σαν πέτρα. Αυτές και άλλες πολλές ιστορίες είχε ακούσει. Έναν όμως ατρόμητο γαργαλία σαν αυτόν, που λέγεται ότι είχε καταγωγή από γενιά ναυάρχων και αρχιστράτηγων, όλα αυτά δεν τον φόβιζαν. Όσο όμως και αν αναζητούσε ένα μικρό χταποδάκι στις θάλασσες που έμενε, δεν μπορούσε να βρει. Ακόμα και η άψογη όσφρησή του δεν μπορούσε να τον βοηθήσει. Χταποδάκι δεν υπήρχε πουθενά και αυτό τον στεναχωρούσε πολύ. Κάποια στιγμή θα έπρεπε σαν γνήσιος γαργαλίας χωρίς φόβο να κυνηγήσει ένα μικρό χταποδάκι, τουλάχιστον ένα. Ήταν άλλωστε απόγονος σπουδαίων γαργαλιών, ναυάρχων και αρχιστράτηγων! Μ' αυτόν τον τρόπο θα έδειχνε σ' όλο το θαλάσσιο κόσμο τι αξίζει. Αυτές ήταν οι σκέψεις του γαργαλίας, αλλά για πολύ καιρό έμειναν σκέψεις και τίποτα άλλο.

Όταν ένα περίεργο ταξίδι ξεκινάει

Μία μέρα, αφού είχε κάνει την καθημερινή γυμναστική του με μονόζυγο και βάρη, πετούσε πέτρες με την ουρά του στον τοίχο της σπηλιάς του. Δεν πήγαιναν τα πράγματα όμως πολύ καλά, συνέχεια αστοχούσε. Αυτό τον νευρίασε πολύ πάρα πολύ. Γενικά, οι γαργαλίες νευριάζουν και πεισμώνουν όταν κάτι δεν τους αρέσει. Σ' αυτόν τον γαργαλία δεν άρεσε καθόλου που αστοχούσε ξανά και ξανά, πείσμωνσε και νευρίασε τόσο πολύ. Κλώτσησε και μία πέτρα με το πτερύγιο του και πόνεσε πολύ. Μέσα στον θυμό του επισκέφτηκε τον κοντινό του ύφαλο. Άρχισε ν' αναζητά μία ωραία λιχουδιά, τίποτα όμως δεν του άρεζε απ' όλα τα τρομοκρατημένα ψάρια που κολυμπούσαν γρήγορα για να του ξεφύγουν. Ήξερε τι ήθελε. Ήθελε ένα μικρό χταποδάκι! «Μα πού πήγαν όλα τα μικρά χταποδάκια;» φώναξε σ' όλο τον ύφαλο. Απάντηση όμως δεν πήρε από κανένα ψάρι, όλα είχαν μείνει κόκαλο και τον κοιτούσαν. Αυτό ήταν σκέφτηκε, δεν γίνεται αυτός ο γαργαλίας, που άνηκε στα πιο τρομερά πλάσματα της θάλασσας να κάθεται και να πετάει πέτρες μία ολόκληρη ζωή

και να κυνηγάει ψάρια που δεν του αρέσουν. Θα έπρεπε να κάνει κάτι γι' αυτό, σκεφτόταν καθώς επέστρεφε στη σπηλιά του. Ενώ τα ψάρια στον ύφαλο ένιωθαν ανακουφισμένα που για μία ακόμα μία φορά την γλύτωσαν.

Χαμένος στις σκέψεις του, δεν είδε, ούτε άκουσε, ούτε μύρισε ένα πλάσμα που κινούνταν στο σκοτάδι γύρω του, απ' την ώρα που έφυγε από τον ύφαλο. Μία αργόσυρτη φωνή ακούστηκε: «Εγώ ξέρω τι πρέπει να κάνεις». Ο γαργαλίας ξύπνησε από τις σκέψεις του. Ξαφνιασμένος κοίταξε τριγύρω, μύρισε μία βαριά μυρωδιά. «Θα πρέπει να πας εσύ να βρεις τα μικρά χταποδάκια και...». Ο γαργαλίας ήταν έτοιμος να ορμήσει σ' αυτό το περίεργο πλάσμα άλλα στα λόγια αυτά σταμάτησε. «...εγώ μπορώ να σε βοηθήσω». Το σκέφτηκε για λίγο. Ν' αναζητήσει αυτός ο ίδιος ένα μικρό χταποδάκι, τη μοναδική του λιχουδιά. «Για να γίνει όμως αυτό θα πρέπει να φύγω από τη σπηλιά μου», μουρμούρισε. Ακούστηκαν τότε κάτι αργόσυρτα χαχανητά. «Αν δεν μπορέσεις να φύγεις από την σπηλιά, ξέχνα την αγαπημένη σου λιχουδιά», ακούστηκε ξανά η ίδια φωνή. Ο γαργαλίας νευρίασε πολύ με τα λόγια αυτά και ακόμα πιο πολύ με τα χαχανητά. «Θα φύγω από τη σπηλιά, αφού πρώτα σε φάω», είπε οργισμένα. «Και τότε ποια θα σε βοηθήσει για να βρεις τα χταποδάκια;», συνέχισε ήρεμα, εκνευριστικά ήρεμα η φωνή. Αυτή η περίεργη, αργόσυρτη φωνή μαζί με τα χαχανητά είχαν βγάλει τον γαργαλίας έξω από τα ρούχα του. Αλλά είχε πειστώσει κιόλας. Αυτό το πλάσμα, ό,τι και να ήταν, γνώριζε για τα μικρά χταποδάκια. Θα τον βοηθούσε να τα βρει. Και μετά, μετά σκέφτηκε γιατί να μην γίνει μία ωραία λιχουδιά, μ' έναν πονηρό χαμόγελο, λοιπόν, είπε: «Εντάξει, δεν θα σε φάω αν με βοηθήσεις». «Ωραία, ακολουθήσε με, τρομερέ γαργαλία», αποκρίθηκε, σίγουρα πιο πονηρά από τον γαργαλίας, το περίεργο αυτό πλάσμα. Ο γαργαλίας κολυμπούσε ακολουθώντας αυτή τη βαριά μυρωδιά και απομακρυνόταν όλο και πιο πολύ από τη σπηλιά του. Σίγουρα δεν ήταν τόσο αποφασισμένος, όσο έδειχνε. Από τον θυμό του και το πείσμα του είχε αποφασίσει να ακολουθήσει ένα πλάσμα, που δεν το ήξερε. Δεν φοβόταν καθόλου, όχι αυτός ο ατρόμητος γαργαλίας! Αν και κάποιες φορές κοντοστεκόταν και κοιτούσε πίσω τη σπηλιά του.

Καθώς ανέβαιναν οι ακτίνες του ήλιου φώτιζαν τον βυθό, τότε ο γαργαλίας διέκρινε για πρώτη φορά το πλάσμα που ακολουθούσε. Ήταν ένα μικρό μωβ πλάσμα, που έμοιαζε σαν μια σφαίρα. Μπροστά στο κεφάλι του είχε κάτι μακριά πλοκάμια, που τον βοηθούσαν να κολυμπήσει. Καθώς κινούνταν στο νερό έμοιαζε να φοράει έναν διαφανή μανδύα. Τι ήταν αυτό το αλλόκοτο πλάσμα αναρωτήθηκε ο γαργαλίας. Ξαφνικά, το πλάσμα σταμάτησε να κολυμπάει και η αργόσυρτη φωνή του απάντησε

σαν να ήταν μάντισσα και να είχε διαβάσει τις σκέψεις. «Είμαι μία σουπιά αν αναρωτιέσαι, ανήκω στην αρχαία οικογένεια των πονηρών και πανούργων σουπιών». Τα μάτια της σουπιάς ήταν κατάμαυρα και κοιτούσαν επίμονα τον γαργαλία, γύρισε μπροστά και συνέχισε: «Φτάσαμε, κύριε τρομερέ γαργαλία». Ο γαργαλίας κοίταξε μπροστά του μία πολύ μικρή σπηλιά μέσα στην άμμο κρυμμένη, όμως πουθενά δεν υπήρχε κανένα μικρό χταποδάκι. Εκτός αν κρυβόταν και έβγαιναν ξαφνικά να τον γαργαλήσουν. Κοίταξε καχύποπτα τριγύρω προσπαθώντας να προστατέψει τα πτερύγια του από το γαργαλητό και αποκρίθηκε με μία φωνή γεμάτη αμφιβολία: «Πού είναι τα χταποδάκια; Πού είναι οι λιχουδιές μου;». Η σουπιά ατάραχα απάντησε: «Δεν θα σου πω εγώ, που είναι. Δεν το γνωρίζω. Εγώ σου είπα μόνο ότι μπορώ να σε βοηθήσω». Ο γαργαλίας φούντωσε απ' τον θυμό του. Αυτή η ύπουλη και πονηρή σουπιά τον είχε κοροϊδέψει, έτρεμε από τα νεύρα του. Πλησίασε κοντά στη σουπιά, άνοιξε το στόμα του για να δείξει όσο γίνεται τα κοφτερά του δόντια και γρύλισε: «Και για πες μου, δηλαδή, ποια είναι η βοήθειά σου ακριβώς;». Η σουπιά απάντησε με την ήρεμη και αργόσυρτη φωνής της που εκνεύριζε ακόμα πιο πολύ τον γαργαλία: «Άκου, τρομερέ γαργαλία, προσεκτικά. Σ' αυτήν τη σπηλιά από άμμο ζει ένα πλάσμα πολυταξιδεμένο. Έχει κάνει ταξίδια ακόμα και εκεί που έχει ελάχιστο νερό. Αυτό σίγουρα θα γνωρίζει που βρίσκονται τα μικρά χταποδάκια. Άντε πήγαινε, λοιπόν, τι με κοιτάς;». Η σουπιά άρχισε να απομακρύνεται σιγά σιγά με τον μανδύα ν' ανεμίζει πίσω της καθώς κολυμπούσε. Ο γαργαλίας σκέφτηκε ότι δεν θα μπορούσε ποτέ να φάει μία λιχουδιά μ' έναν μανδύα. Σκέφτηκε μόνο ένα μικρό χταποδάκι. Δεν ήθελε να χάσει χρόνο. Πείσμωνσε. Άρχισε να κολυμπάει προς τη σπηλιά για να συναντήσει αυτό το πολυταξιδεμένο πλάσμα.

Η σπηλιά ήταν περιέργη και δεν έμοιαζε καθόλου με τη σπηλιά του γαργαλία. Είχε παντού άμμο και το ελάχιστο φως του ήλιου την έκανε χρυσή. Έμοιαζε σαν να ήταν μέρος της ερήμου και όχι της θάλασσας. Είχε μικρές τρύπες παντού και ήταν μικρή, πολύ μικρή.

Ο γαργαλίας πλησίασε, ήταν αποφασισμένος να πάρει όλες τις πληροφορίες που χρειαζόταν. Δεν γνώριζε πως ήταν το πλάσμα αυτό, αλλά σίγουρα αν έκρινε από τη σπηλιά, σε μέγεθος το ξεπερνούσε. Θα του έδειχνε πόσο τρομερός και δυνατός ήταν σαν γαργαλίας και αν χρειαζόταν θα το απειλούσε. Μέσα στη σπηλιά κάτι άρχισε να κινείται σηκώνοντας ελάχιστη άμμο. Ο γαργαλίας δεν είδε κάτι, μύρισε όμως μία αλλόκοτη ξινή μυρωδιά. Κάτι πάλι κινήθηκε και αυτήν τη φορά σήκωσε αρκετή άμμο, που έκανε τον γαργαλία να φταρνιστεί. Δεν είχε καθόλου υπομονή γι'

όλη αυτήν την άμμο και τα φταρνίσματα. Φυσικά είχε νευριάσει μ' αυτό το πλάσμα που κινούνταν κάτω από την άμμο και φώναζε οργισμένα: «Σταμάτα αυτήν τη στιγμή αλλιώς θα γίνεις μια λιχουδιά για έναν τρομερό γαργαλία!». Το πλάσμα σταμάτησε να κινείται, μία βαθιά και βραχνή φωνή ακούστηκε κάτω από την άμμο: «Εγώ δεν είμαι μικρό χταποδάκι, γαργαλία, δεν θα με ευχαριστηθείς». Ο γαργαλίας πλησίασε πιο κοντά και είπε: « Εσύ όμως γνωρίζεις που μπορώ να βρω μικρά χταποδάκια. Πες μου τώρα αμέσως αλλιώς ξέρεις τι θα κάνω». Η φωνή απάντησε ήρεμα: «Ναι... για να θυμηθώ. Α, ναι σ' ένα από τα ταξίδια μου...Χμ, νομίζω ότι μπορώ να σε βοηθήσω να τα βρεις. Έλα ατρόμητε γαργαλία. Πάμε να σου δείξω».

Από την άμμο εμφανίστηκε ένα στρογγυλό κόκκινο πλάσμα, που έμοιαζε σαν μπάλα. Είχε αμέτρητα αγκάθια πάνω του, μάτια δεν υπήρχαν πουθενά. Για να κολυπήσει, κυλούσε πάνω στην άμμο ή χοροπηδούσε σαν να ήταν σε τραμπολίνο. Ο γαργαλίας κοίταξε γεμάτος απορία αυτό το περίεργο πλάσμα και μουρμούρισε μέσα από τα δόντια του: «Αποκλείεται αυτή η μικρή μπάλα που χοροπηδάει στην άμμο να είναι πολυταξιδεμένη». Το χοροπηδηχτό πλάσμα άκουσε τα λόγια και απάντησε: «Είμαι ένας αχινός, αν θες να μάθεις. Ανήκω σε μία σπάνια οικογένεια αχινών, περιέργων και πολυταξιδεμένων. Μην στέκεσαι όμως εκεί σαν χάνος. Άντε κουνήσου». Ο γαργαλίας χωρίς να έχει άλλη επιλογή, ακολούθησε τον αχινό, που κυλούσε σαν μπάλα εδώ και εκεί στην άμμο. Και κάποιες φορές μπορεί και να χοροπηδούσε. Για έναν καλό και γρήγορο κολυμβητή σαν τον γαργαλία, ο τρόπος που κολυμπούσε ο αχινός ήταν αργός πολύ αργός και σίγουρα εκνευριστικός. Συνέχισε όμως να ακολουθεί αυτόν τον πολυταξιδεμένο αχινό, που σίγουρα χρειάστηκε χρόνια πολλά χρόνια για να ταξιδέψει ακόμα και εκεί που είχε ελάχιστο νερό.

Κάποια στιγμή, έφτασαν σε μία ανοιχτή θάλασσα. Δεν είχε ούτε βράχια, ούτε ύφαλους. Μόνο το νερό της θάλασσας που έλαμπε απ' το φως του ήλιου. Ο αχινός είχε σταματήσει να κυλάει και είπε: «Λοιπόν, ατρόμητε φίλε. Εδώ θα βρεις τις απαντήσεις που θέλεις». Ο γαργαλίας κοίταξε ξανά το μέρος, δεν υπήρχε τίποτα. Πλησίασε απειλητικά τον αχινό και γρύλισε: «Αν νομίζεις ότι μπορείς να με κοροϊδέψεις, μικρέ αχινέ, είσαι γελασμένος. Εγώ ζήτησα να βρω ένα μικρό χταποδάκι και εσύ πού μ' έφερες;». Ο αχινός ήρεμα και χωρίς να βιάζεται απάντησε: «Ηρέμησε κύριε γαργαλία, κοίτα προσεκτικά, εδώ δεν υπάρχουν μικρά χταποδάκια, άλλα τα πιο σοφά πλάσματα του βυθού, που θα σε βοηθήσουν πραγματικά. Κοίτα!». Ο αχινός τέντωσε τα αγκάθια του στο σημείο που ήταν πιο φωτεινά και άρχισε να

απομακρύνεται. Ο γαργαλίας δεν έδωσε καμία σημασία στον αχινό, που είχε απομακρυνθεί αρκετά. Δεν ήθελε σε καμία περίπτωση μία τόσο κοφτερή λιχουδιά.

Ο γαργαλίας κοίταξε ξανά τριγύρω του προσεκτικά και τότε είναι που είδε ένα διάφανο πλάσμα να κινείται τόσο αρμονικά με το νερό, που έμοιαζε σαν να είναι ένα. Η μυρωδιά του δεν ξεχώριζε. Είχε ένα περίεργο σχήμα, που έμοιαζε σαν μία καμπάνα με διάφανα πλοκάμια. Πλησίασε πιο κοντά και τότε κατάλαβε ότι δεν ήταν μόνο ένα πλάσμα, αλλά πολλά σαν αυτό που κινούνταν αρμονικά με το νερό. Έμοιαζαν σαν ένα ζελέ από διάφορα φρούτα. Είχε ζαλιστεί απ' αυτό το θέαμα και ψιθύρισε: «Πώς μπορούν αυτά τα πλάσματα να ξέρουν για τα μικρά χταποδάκια;». Μία απαλή σαν ηχώ φωνή ακούστηκε: «Γνωρίζουμε πιο πολλά απ' ότι νομίζεις. Είμαστε μέδουσες, από την οικογένεια των παντογνωστών μεδουσών. Γνωρίζουμε που είναι τα μικρά χταποδάκια, γνωρίζουμε τι είσαι και ότι αν τα συναντήσεις το τέλος θα είναι κοντά». Ο γαργαλίας πείσμων με' αυτά τα λόγια και φώναξε τόσο δυνατά που ταρακούνησε όλες τις μέδουσες. «Εγώ είμαι ένας τρομερός γαργαλίας, τι μπορούν να μου κάνουν αυτά;». Η μέδουσα αποκρίθηκε χωρίς να έχει ταραχτεί απ' τις φωνές: «Μπορούν να σε γαργαλήσουν και αυτό φτάνει για να σε νικήσουν». Ο γαργαλίας σταμάτησε για λίγο, θα μπορούσαν να τον γαργαλήσουν σαν όλες τις ιστορίες που άκουγε. Ήθελε όμως τόσο πολύ να φάει την αγαπημένη του λιχουδιά. Τις σκέψεις του αυτές τις διέκοψε μία μέδουσα που είπε: « Εμείς μπορούμε να σου πούμε που ζούνε τα μικρά χταποδάκια. Θα πρέπει όμως να περιμένεις να γεμίσει το φεγγάρι, γιατί μόνο τότε μπορεί να φανεί ο δρόμος για τον πορτοκαλί ύφαλο που ζουν αυτά που ψάχνεις».

Ο γαργαλίας δεν είχε άλλα επιλογή από το να καθίσει και να περιμένει μ' αυτές τι μέδουσες. Δεν ήταν εύκολη γι' αυτόν η αναμονή. Ειδικά με τις μέδουσες που δεν έκαναν τίποτα, απλά κινούνταν μαζί με το νερό, χωρίς να πηγαίνουν κάπου. Έπρεπε όμως να περιμένει να γεμίσει το φεγγάρι και τότε θα μπορούσε επιτέλους να βρει ένα μικρό χταποδάκι, την αγαπημένη του λιχουδιά αλλά και τον θανάσιμο εχθρό του.

Όταν ο μύθος συνεχίζεται αιώνια

Πόσος καιρός πέρασε μαζί με τις μέδουσες ο γαργαλίας είναι άγνωστο. Ο ίδιος είχε χάσει το μέτρημα. Μπορεί να ήταν μερικές μέρες ή ακόμα και μερικές εβδομάδες. Κοιτούσε τις μέδουσες που λικνιζόταν πέρα δώθε σαν να χορεύουν χούλα χουπ και περίμενε, περίμενε και περίμενε. Ωσπου τελικά, μία μέρα μία λιλά μέδουσα τον πλησίασε και του είπε ότι είχε έρθει η στιγμή, εκείνο το βράδυ το φεγγάρι επιτέλους

θα γέμιζε. Ήταν έτοιμος να συνεχίσει το ταξίδι του. Το ίδιο βράδυ, λοιπόν, η ίδια μέδουσα του έδειξε τον δρόμο, που φωτιζόταν από το ασημένιο φως του φεγγαριού. Πριν ξεκινήσει, η μέδουσα του έδωσε μία συμβουλή: «Μπορεί να τα καταφέρεις να μην σε γαργαλήσει το χταποδάκι, υπάρχει τρόπος. Μην σκέφτεσαι μόνο σαν γαργαλίας!». Μ' αυτά τα λόγια απομακρύνθηκε μαζί μ' ένα θαλάσσιο ρεύμα. Θα μπορούσε να είχε γίνει μία λιχουδιά- φυσικά και το είχε σκεφτεί ο γαργαλίας όλο αυτόν καιρό που περίμενε- αλλά δεν ήθελε σίγουρα μία λιχουδιά που μοιάζει με ζελέ.

Ο δρόμος φαινόταν ολοκάθαρα μπροστά του. Θα έπρεπε να τον ακολουθήσει μέχρι να βγει το πρώτο φως της μέρας. Τότε θα έβρισκε τον πορτοκαλί ύφαλο, όπου ζούσαν τα μικρά χταποδάκια. Καθώς κολυμπούσε σκεφτόταν τα τελευταία λόγια της μέδουσας πριν φύγει. «Υπάρχει τρόπος να μην γαργαληθείς». Το μικρό χταποδάκι ήταν η αγαπημένη του λιχουδιά και το ήθελε τόσο πολύ, γι' αυτό ξεκίνησε και το ταξίδι του. Σίγουρα όμως σκεφτόταν και τα γαργαλητά. Μπορεί να φαινόταν σίγουρος για την υπεροχή του αλλά στο μυαλό του ερχόταν η σκέψη ότι τον γαργαλάνε και μετά η δυνατή του καρδιά σπάει και γίνεται σκόνη στην άμμο ή ακόμα και μπαλόνι μακριά από τους ωκεανούς. Αυτές τις σκέψεις προσπαθούσε να διώξει μακριά, όταν το φως του φεγγαριού είχε αρχίσει να χάνεται. Από μακριά είδε τον ύφαλο, που με το πρώτο φως του ήλιου έγινε πορτοκαλί. Επιτέλους είχε φτάσει! Ο ύφαλος είχε πολλές μικρές σπηλιές. Φαινόταν έρημο, δεν υπήρχε ούτε ένα μικρό χταποδάκι. Πλησίασε πολύ προσεκτικά. Από στιγμή σε στιγμή θα μπορούσε να πεταχτεί κάποιο χταποδάκι και να τον γαργαλήσει. Στη σκέψη ότι δεν θα ήταν μόνο ένα αλλά πολλά περισσότερα ο γαργαλίας πάγωσε. Κανένα όμως ίχνος ζωής δεν φαινόταν να υπάρχει στον πορτοκαλί ύφαλο. Άρχισε να σκέφτεται ότι μάλλον όλα αυτά τα περίεργα πλάσματα που είχε συναντήσει, τον είχαν κοροϊδέψει για μην γίνουν τα ίδια λιχουδιές. Η πονηρή σουπιά, ο πολυταξιδεμένος αστακός και φυσικά η σοφή μέδουσα δεν ήθελαν να τον βοηθήσουν πραγματικά αλλά να γλυτώσουν απ' αυτόν. Και ο ίδιος επειδή ήθελε τόσο πολύ την αγαπημένη του λιχουδιά, τους άφησε να γλυτώσουν. Αν και μάλλον δεν θα έτρωγε ποτέ μία λιχουδιά με μανδύα, με άπειρα αγκάθια και που μοιάζει σαν ζελέ. Όμως αυτό δεν έχει καμία σημασία. Θα έπρεπε να πληρώσουν που τον κοροΐδεψαν. Αυτόν, έναν γαργαλία!

Ξαφνικά ένα πλάσμα πετάχτηκε από μία σπηλιά και βρέθηκε μπροστά στον γαργαλία, που αιφνιδιάστηκε. Ήταν ένα κόκκινο μικρό πλάσμα με οκτώ μικρά πλοκάμια, που το καθένα είχε μικροσκοπικές βεντούζες. Τα μάτια του ήταν μικρά σαν κουμπιά αλλά σπινθηροβόλα. Κοιτούσε τον γαργαλία με περίσσιο θάρρος και

τέντωνε όσο μπορούσε τα πλοκάμια του με τις βεντούζες. Αυτό το πλάσμα ήταν... - φυσικά και ήταν- ... το μικρό χταποδάκι! Ο γαργαλίας κοιτούσε την αγαπημένη του λιχουδιά να βρίσκεται ακριβώς μπροστά του, λίγα μέτρα μακριά. Το βλέμμα του καρφώθηκε στα μικρά του πλοκάμια, που απλωνόταν απειλητικά προς αυτόν. Αυτά τα μικρά πλοκάμια με τις μικροσκοπικές βεντούζες ήταν σίγουρα αρκετά για να μπορέσουν να τον γαργαλήσουν παντού. Στη σκέψη όλων αυτών των γαργαλητών, τρομοκρατήθηκε. Δεν τολμούσε να κάνει ούτε ένα βήμα. Αλλά ούτε και το μικρό χταποδάκι είχε κουνηθεί. Απλωνε τα οκτώ του πλοκάμια, κοιτούσε απειλητικά τον γαργαλία αλλά δεν είχε κουνηθεί καθόλου. Απλά καθόντουσαν και κοιτούσαν ο ένας τον άλλον για ώρα, για πολύ ώρα. Ο γαργαλίας κοιτούσε τριγύρω μήπως υπάρχουν και άλλα χταποδάκια, κανένα άλλο όμως δεν εμφανίστηκε. Συμπέρανε ότι στον πορτοκαλί ύφαλο δεν υπήρχαν άλλα μικρά χταποδάκια. Ο αντιπαλός του ήταν μόνο ένας, θα μπορούσε να το νικήσει. Για κάποιο λόγο όμως συνέχιζε να μένει ακίνητος, μάλλον ήταν αυτά τα απειλητικά πλοκάμια που πήγαιναν πέρα δώθε, έτοιμα να τον γαργαλήσουν. Θα υπήρχε τρόπος να μην γαργαληθεί, το είχε πει και η μέδουσα, τι θα μπορούσε όμως να κάνει. Θα μπορούσε να κολυμπήσει τόσο γρήγορα και να το αιφνιδιάσει από πίσω, αλλά είχε και από πίσω πλοκάμια με αμέτρητες βεντούζες. Κάτι άλλο που θα μπορούσε να κάνει ήταν να ανοίξει το στόμα του με τα άπειρα δόντια για να το τρομάξει, αν όμως του γαργαλούσε την γλώσσα; Όποιο τρόπο σκεφτόταν για να μπορέσει να κερδίσει το μικρό χταποδάκι, σκεφτόταν και τα οκτώ πλοκάμια με τις βεντούζες να τον γαργαλάνε. Έπρεπε να το παραδεχτεί είχε έναν άξιο αντίπαλο μπροστά του.

Η ώρα όμως περνούσε και κανένας απ' τους δύο αντιπάλους δεν έκανε καμία κίνηση. Ήταν σαν να περιμένεις να ξεκινήσει ένας αγώνας και να έχει χαθεί η σφυρίχτρα. Τη σιωπή έσπασαν επιτέλους δύο αναστεναγμοί την ίδια στιγμή, ένας του γαργαλίας και ένας του μικρού χταποδιού. Κοίταξαν ο ένας τον άλλον. Είχαν σίγουρα κουραστεί να περιμένουν. Ο γαργαλίας συνέχιζε να σκέφτεται τα λόγια της μέδουσας και τότε είχε μία ιδέα. Θα έπρεπε να σταματήσει να σκέφτεται σαν γαργαλίας τώρα. Θα έπρεπε να σταματήσει να είναι τρομακτικός και απειλητικός για το μικρό χταποδάκι. Έτσι μάλλον θα μπορούσε να το ξεγελάσει. Θα μπορούσε να το απασχολήσει λιγάκι με λόγια και τη στιγμή που δεν το περιμένει να το αιφνιδιάσει. Μπορεί αυτός να ήταν ο τρόπος, που εννοούσε η μέδουσα, για να μην γαργαληθεί. Ξεκίνησε λοιπόν διστακτικά μία συζήτηση μεταξύ τους, πολύ περιεργή αλλά και διασκεδαστική.

- Έχεις ένα πολύ όμορφο ύφαλο για σπίτι. Μόνος σου μένεις; το μικρό χταποδάκι κοίταξε καχύποπτα τον γαργαλία, τέντωσε ακόμα πιο πολύ τα πλοκάμια του και απάντησε το ίδιο διστακτικά.
- Αν ψάχνεις και άλλα χταποδάκια δεν υπάρχουν, είμαι μόνος μου με τα οκτώ μου πλοκάμια!
- Ααα! Δύσκολα είναι να μένεις μόνο σου.
- Εμένα μου αρέσει να μένω μόνος, έχω την ησυχία μου. Τα μικρά χταποδάκια, για να ξέρεις, είναι πολύ πολυλογάδες.
- Το χειρότερο πράγμα είναι να έχεις γείτονες πολυλογάδες. Και εγώ μόνος μου μένω και αποφεύγω τους γαργαλίες, όπως το μικρό ψάρι το μεγάλο.
- Θα μπορούσε να πεις καλύτερα, το μεγάλο ψάρι το μικρό.

Ο γαργαλίας κοίταξε το μικρό χταποδάκι. Το μικρό χταποδάκι κοίταξε τον γαργαλία. Και τότε άρχισαν και οι δύο να γελάνε. Τα τελευταία λόγια τούς είχαν φανεί διασκεδαστικά. Οι δύο τους συνέχισαν τη συζήτηση και διστακτικά πλησίαζαν όλο και πιο κοντά ο ένας στον άλλον. Μιλούσαν για διάφορα πράγματα και στα πιο πολλά κατά έναν περιέργο τρόπο συμφωνούσαν! Ο γαργαλίας είπε για το ταξίδι του και το μικρό χταπόδι συμφώνησε μαζί του για το πόσο εκνευριστικό είναι το κολύμπι του αχινού. Το μικρό χταπόδι είπε για τα μικρά χταπόδια που έφυγαν για τις ζεστές θάλασσες και ο γαργαλίας συμφώνησε μαζί του ότι η ζέστη είναι ανυπόφορη. Μίλησαν και για τις ιστορίες που είχαν ακούσει ο καθένας για τους γαργαλίες και για τα μικρά χταποδάκια. Οι ιστορίες τους έμοιαζαν τόσο πολύ, με μία πολύ μικρή διαφορά, τα μικρά χταποδάκια ήταν θανάσιμα στις ιστορίες του γαργαλία και ο γαργαλίας ήταν θανατηφόρος στις ιστορίες του χταποδιού. Ξεκαρδίστηκαν να γελάνε μ' αυτήν τη μικρή διαφορά. Μίλησαν και για τις καρδιές τους. Το μικρό χταποδάκι σχολίασε πόσο δυνατή φαίνεται η καρδιά του γαργαλία και ο γαργαλίας έμαθε ότι το μικρό χταποδάκι έχει όχι μόνο μία αλλά τρεις καρδιές. Μοιράστηκαν και άλλες πολλές ιστορίες. Το μικρό χταποδάκι μοιράστηκε και την πίπα του για τα φύκια. Κάπνιζαν την πίπα, μιλούσαν και συνέχιζαν να μιλάνε για αρκετή ώρα. Μέχρι που βρέθηκαν να κάθονται σ' έναν βράχο ο ένας δίπλα στον άλλον. Ο γαργαλίας είχε ξεχάσει το σχέδιο αιφνιδιασμού. Συνέχιζε να σκέφτεται σαν να μην είναι γαργαλίας και αυτό του άρεζε πολύ. Είχε ευχαριστηθεί την κουβέντα τόσο πολύ. Ο θανάσιμος εχθρός του, το μικρό χταποδάκι ήταν μία ευχάριστη παρέα. Δεν σκεφτόταν σαν ένας γαργαλίας που θέλει την αγαπημένη του λιχουδιά Σκέφτηκε ξανά τα λόγια της μέδουσας και αποκρίθηκε στο μικρό χταποδάκι.

- Η μέδουσα μου είχε πει ότι υπάρχει τρόπος να μην γαργαληθώ και νομίζω ότι τον βρήκα. Αν δεν σε επιθετώ για να γίνεις λιχουδιά...
- Δεν θα σε γαργαλήσω, συμπλήρωσε το μικρό χταποδάκι.
Κοίταξαν ο ένας τον άλλον με απορία.
- Αυτό είναι μία συμφωνία, είπε ο γαργαλίας
- Ναι, μια κανονική συμφωνία, είπε το μικρό χταπόδι.

Ο γαργαλίας έδωσε το πτερύγιο του και το μικρό χταπόδι ένα πλοκάμι. Για πρώτη φορά στα χρονικά του βυθού είχε γίνει συμφωνία ανάμεσα σ' έναν γαργαλίας και σ' ένα χταποδάκι. Η συμφωνία αυτή ήταν ιστορική! Και μαζί με τη συμφωνία είχαν και μία ιδέα. Μία ιδέα που δεν θα μπορούσε κανείς να την φανταστεί. Αποφάσισαν να ταξιδέψουν μαζί! Να έχουν ο ένας τον άλλον παρέα. Ξεκίνησαν, λοιπόν, να κολυμπάνε ο ένας δίπλα στον άλλον για άγνωστα νερά. Η ιστορία λέει ότι ταξίδεψαν σε θάλασσες και ωκεανούς και προκάλεσαν σάλο σ' όλα τα πλάσματα του βυθού. Μετά από περιπλανήσεις και ταξίδια κατέληξαν βαθιά πολύ βαθιά, στην απέραντη άβυσσο του ωκεανού. Η ιστορία λέει ότι έζησαν εκεί για πολλά χρόνια. Ο γαργαλίας συνέχισε να είναι ένα απ' τα πιο τρομερά πλάσματα του ωκεανού με μία δυνατή καρδιά. Το μικρό χταποδάκι μεγάλωσε και δεν ήταν πλέον μικρό. Έγινε ένα μεγάλο χταπόδι με πλοκάμια που απλωνόταν σ' όλη την άβυσσο, με τρεις μεγάλες καρδιές. Ο γαργαλίας δεν έφαγε ποτέ το χταπόδι και το χταπόδι δεν γαργάλησε ποτέ τον γαργαλίας. Αυτή είναι η ιστορία που είπαν οι λούτσοι στους μοναχούς, οι μοναχοί στους ψαράδες, οι ψαράδες στους εμπόρους και οι έμποροι στους ναυτικούς. Είναι η ιστορία για τον τελευταίο μυθικό γαργαλίας που γνώρισε ένα μικρό χταπόδι και έζησαν μαζί στην άβυσσο των ωκεανών. Ή μάλλον ζούνε ακόμα στην άβυσσο των ωκεανών!

ΤΕΛΟΣ

Μία ξεχωριστή περιπέτεια

Όπου μία σκυλίτσα του δρόμου γεννάει πέντε ολόλευκα κουτάβια

Ήταν μία βροχερή νύχτα όταν άνοιξα για πρώτη φορά τα μάτια μου. Τριγύρω μόνο σκοτάδι. Το μόνο που μπόρεσα να δω ήταν η μητέρα μου να με παίρνει, να με βάζει όσο πιο κοντά της γίνεται και να με γλύφει. Ήμουν το τελευταίο κουτάβι από τα πέντε συνολικά που είχαν γεννηθεί. Με μισάνοιχτα μάτια κοίταξα ολόγυρά μου. Οφείλω να ομολογήσω ότι δεν ενθουσιάστηκα καθόλου. Ο κόσμος μου ήταν μουντός, μαύρος και γκριζός. Το μόνο ενδιαφέρον, οι σταγόνες της βροχής που έπεφταν τριγύρω μας. Ήθελα να τις ακουμπήσω αλλά δεν είχα τη δύναμη να κουνηθώ. Δεν άργησα να αποκοιμηθώ στην αγκαλιά της μητέρας μου μαζί με τα αδέρφια μου.

Με το πρώτο φως της επόμενης ημέρας όλος ο κόσμος αποκαλύφθηκε... ή έτσι τουλάχιστον νόμιζα εγώ. Ο κόσμος δεν ήταν πλέον σκοτεινός. Τριγύρω μου είχε χρώματα, πολλά χρώματα, μυρωδιές έσκαγαν από παντού και ήχοι, τόσο πολλοί ήχοι! Έκανα ένα βήμα και ένιωσα τη μητέρα μου να με παίρνει απαλά από το σβέρκο και να με φέρνει πάλι κοντά της. «Μην βιάζεσαι. Δεν είσαι ακόμα έτοιμος για τον κόσμο, πρέπει να μεγαλώσεις λίγο ακόμα», μου είπε ψιθυριστά. Κοίταξα τα αδέρφια μου, όλα στην αγκαλιά της μητέρας. Ξάπλωσα και εγώ δίπλα τους. Ήμασταν πέντε κουτάβια με χρώμα λευκό και καφέ σημάδια να σχηματίζουν διάφορα σχήματα στα σώματά μας.

Το σπίτι μας ήταν ένα παλιό αυτοκίνητο στην άκρη ενός δρόμου που οδηγούσε σε αδιέξοδο. Μπορούσαμε να τριγυρνάμε και να παίζουμε μέσα σ' αυτό αλλά η μητέρα μας δεν μας άφηνε να απομακρυνόμαστε. «Μέχρι να μην μπερδεύετε τα βήματα σας όταν περπατάτε, θα μείνετε εδώ, ένα αυτοκίνητο που δεν κινείται είναι ασφαλές», μας έλεγε κάθε πρωί πριν φύγει για τη συνηθισμένη της βόλτα στον κόσμο. Μας έβλεπε βέβαια πόσο ανυπόμονα ήμασταν και μας καθησύχαζε ότι ο καιρός θα περάσει γρήγορα και ότι μόνο λίγες μέρες θα χρειαστούν για να πάμε και εμείς μαζί της. Ο καιρός όμως για μένα δεν περνούσε και οι λίγες μέρες μου φαινόταν αιωνιότητα. Στην προσπάθεια μου να αποδείξω στη μητέρα μου ότι είμαι αρκετά μεγάλος για τον κόσμο, βιαζόμουν να περπατήσω με αποτέλεσμα να σκουντουφλάω συνέχεια. Πόσο γδαρσίματα είχα αποκτήσει, αλλά δεν το έβαζα κάτω. Μία μέρα, λοιπόν τα κατάφερα! Σηκώθηκα, περπάτησα μέχρι και που έτρεξα. Όλα αυτά χωρίς να πέσω ούτε μία φορά. Εντάξει, το παραδέχομαι έπεσα μόνο μία φορά. Τα είχα όμως καταφέρει και εγώ και τα αδέρφια μου, όπως συμβαίνει μ' όλα τα κουτάβια.

Η μεγάλη μέρα έφτασε! Η μητέρα μας είπε ότι το επόμενο πρωί θα πηγαίναμε όλα μαζί την πρώτη μας βόλτα στον κόσμο. Ήμουν ενθουσιασμένος! Η αιωνιότητα είχε περάσει επιτέλους, αν και σύμφωνα με τη μητέρα είχαν περάσει μόνο λίγες μέρες. Αρχίσαμε να προετοιμαζόμαστε. Μας έπλυνε ένα- ένα. Ποτέ μου δεν μου άρεξε το μπάνιο, ακόμα και τώρα το αποφεύγω συστηματικά. Ένα σκυλί δεν χρειάζεται να πλυθεί, αν και η μητέρα μου ανακάλυψε λιτά και απέριττα ότι αν δεν κάνω μπάνιο θα χάσω τη βόλτα. Κάθισα φυσικά υπάκουος. Μετά ακολούθησε η

ονοματοδοσία. Ακόμα και ένα σκυλί πρέπει να έχει όνομα. Πώς θα πηγαίναμε την πρώτη βόλτα στον κόσμο χωρίς όνομα; Θα ήταν απαράδεκτο, σύμφωνα με τη μητέρα μου. Τα ονόματα των σκύλων είναι πάντα τόσο προφανή. Εγώ δεν κατάφερα να ξεφύγω απ' τον κανόνα. Καθώς ήμουν το μικρότερο κουτάβι, το όνομά μου ήταν Μικρούλης -και λέω ήταν γιατί αργότερα κάτω από κάποιες περίεργες συνθήκες άλλαξε. Ολοκάθαρα και με ονόματα πια, αποκοιμηθήκαμε και ονειρευτήκαμε την αυριανή μας βόλτα στον κόσμο.

Ξεκινήσαμε νωρίς το πρωί, η μητέρα μπροστά και εμείς από πίσω να την ακολουθούμε. Δεν έπρεπε να την χάσουμε με τίποτα. Ομολογώ ότι ήταν λίγο δύσκολο, καθώς συνέχεια υπήρχαν πράγματα που μας τραβούσαν την προσοχή και κάθε φορά η μητέρα μάς υπενθύμιζε να είμαστε όσο πιο κοντά της γίνεται. Κάποιες φορές μας άφηνε λίγο περισσότερο να παρατηρήσουμε, να μυρίσουμε και να επεξεργαστούμε όλα αυτά τα καινούργια πράγματα. Κάποιες άλλες όμως γρήγορα μας απομάκρυνε, λέγοντάς μας ότι είναι πολύ επικίνδυνο. Συνήθως αυτό γινόταν όταν υπήρχαν άνθρωποι. Οι άνθρωποι για τη μητέρα ήταν ο φόβος και ο τρόμος! Δεν έπρεπε να τριγυρνάμε γύρω τους και σε καμία περίπτωση δεν έπρεπε να τους πλησιάζουμε. Και όπως μας είχε πει πολλές φορές, αν υπήρχε περίπτωση αυτοί να μας πλησιάσουν, ο μόνος τρόπος για να τους αντιμετωπίσουμε ήταν να τους φοβερίσουμε, να γίνουμε απειλητικοί, να γαβγίσουμε και στη συνέχεια να απομακρυνθούμε πολύ πολύ γρήγορα.

Υπήρχαν φυσικά και οι εξαιρέσεις. Ήταν μία μικρή ταβέρνα με λίγα τραπέζια. Η μητέρα μας οδήγησε στην πίσω μεριά, όπου ένας ψηλός άνθρωπος με άσπρη ποδιά και κατακόκκινα μάγουλα βγήκε από μία πόρτα, μας χαμογέλασε και μας άφησε φαγητό. Η μητέρα πλησίασε μύρισε το φαγητό και αφού ο άνθρωπος μπήκε μέσα μας φώναξε να φάμε. Ήταν ένας πολύ νόστιμος μεζές! «Δεν είναι όλοι άνθρωποι ίδιοι, ο κύριος Μάρκος είναι μία σπάνια περίπτωση. Οι περισσότεροι θέλουν να μας κάνουν κακό. Μην το ξεχνάτε αυτό!» μας είπε η μητέρα με εμπιστευτικό αλλά και αυστηρό ύφος. Αφού φάγαμε, συνεχίσαμε τη βόλτα μας. Η μητέρα πάντα πήγαινε από έρημους δρόμους χωρίς πολλά αυτοκίνητα -οι ρόδες τους είναι το πιο επικίνδυνο πράγμα για ένα σκυλί και όχι μόνο- και φυσικά χωρίς ανθρώπους -το πόσο επικίνδυνοι είναι οι άνθρωποι το έχουμε πει ξανά, αν και η μητέρα συνέχεια μας το υπενθύμιζε.

Ο ήλιος είχε αρχίσει να πέφτει σιγά σιγά. Ήταν απόγευμα όταν φτάσαμε σ' ένα από τα πιο όμορφα σημεία της πόλης μας στη θάλασσα. Η μητέρα μάς το κρατούσε για έκπληξη. Ήταν μία μικρή και απόμακρη παραλία με βράχια. Πλησιάσαμε δειλά με τ' αδέρφια μου αλλά όταν είδαμε τη μητέρα μου να ορμάει στα νερά, την ακολουθήσαμε χωρίς δισταγμό. Τσαλαβουτούσαμε στα νερά για πολύ ώρα και κάναμε και το πρώτο μάθημα κολύμβησης. Η μητέρα ήταν άριστη κολυμβήτρια. Στη συνέχεια καθίσαμε στα βραχάκια και είδαμε τη δύση του ήλιου. Ένα ζεστό ροδακινί φως έπεφτε πάνω μας. Ήταν τόσο όμορφα! Δεν ήθελα με τίποτα να γυρίσω πίσω. Με το τελευταίο φως όμως του ήλιου ξεκινήσαμε για την επιστροφή. Μετά απ' αυτήν τη βόλτα όλα θα άλλαζαν στην ζωή μου. Καθόλου περίεργο για ένα σκυλί που γεννήθηκε σ' ένα παλιό αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμο.

Όπου ο Μικρούλης και τα υπόλοιπα κουτάβια φεύγουν από το παλιό αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμου

Κάθε μέρα πηγαίναμε με τη μητέρα την ίδια βόλτα. Περνούσαμε τον μεγάλο έρημο δρόμο χωρίς πολλά αυτοκίνητα και ανθρώπους, πηγαίναμε στο μαγαζί του κύριου Μάρκου όπου τρώγαμε νόστιμες λιχουδιές και καταλήγαμε στη θάλασσα με τα ροδακινί χρώματα. Εμείς πλέον είχαμε συνηθίσει και πολλές φορές τρέχαμε μακριά από τη μητέρα για να μυρίσουμε ή να δούμε κάτι που μας φαινόταν περίεργο αλλά πάντα ξαναγυρνούσαμε κοντά της.

Μετά από λίγες μέρες, λοιπόν, καταλάβαμε ότι η πρώτη βόλτα μας και οι υπόλοιπες που ακολούθησαν ήταν η αρχή για την ανεξάρτητη ζωής μας, μακριά από τη μητέρα και το παλιό αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμου. Μας το ανακοίνωσε η μητέρα το βράδυ όταν επιστρέψαμε από μια ακόμα βόλτα. «Έχετε μεγαλώσει αρκετά πλέον, είστε ολόκληρα σκυλιά. Ήρθε η ώρα, λοιπόν, να φύγετε και να κάνετε τη δική σας ζωή. Να βρείτε το σπίτι σας, όπως είχα κάνει και εγώ και άλλα αμέτρητα σκυλιά σαν εμάς. Σας έχω εμπιστοσύνη, θα τα καταφέρετε. Το μόνο που πρέπει να θυμάστε είναι να μείνετε μακριά από επικίνδυνους ανθρώπους», μας είπε η μητέρα και μας κοίταζε ένα ένα στα μάτια. Δεν μπορώ να πω ότι ενθουσιάστηκα μ' αυτήν την ιδέα. Μου άρεζε το σπίτι μας στο παλιό αυτοκίνητο, οι καθημερινές οι βόλτες, τα χάδια της μητέρας μου και τα παιχνίδια με τα αδέρφια μου. Αυτός όμως ήταν ο σκοπός για κάθε σκυλί. Να ακολουθήσει τον δικό του δρόμο.

Στην αρχή έφυγαν απ' το σπίτι τα δύο μου μεγάλα αδέρφια. Ο Ασπρούλης ακολούθησε τον δρόμο προς τα βουνά, ήθελε να γίνει ένα λυκόσκυλο. Η Ζαχαρένια πήγε προς το λιμάνι με τα μεγάλα πλοία, ήθελε να ταξιδέψει και να γνωρίσει μακρινές χώρες. Μετά από λίγες μέρες ακολούθησαν και τα άλλα δύο μου αδέρφια. Η Λευκή πήρε τον δρόμο προς τα κοντινά χωριά, μακριά από τη φασαρία και τις ρόδες των αυτοκινήτων. Ο Αλεύρης ακολούθησε την όσφρηση του για να βρει ένα μέρος που θα προσέφερε τις καλύτερες λιχουδιές. Όταν αποχαιρετηθήκαμε ήμασταν σίγουρα ότι θα ξαναβρεθούμε κάποια στιγμή στο παλιό αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμου που οδηγούσε σ' ένα αδιέξοδο. Θα παίζαμε ξανά, θα κάναμε βόλτες και θα καταλήγαμε στη θάλασσα για βουτιές και κολύμπι. Δεν συνάντησα όμως κανένα απ' τα αδέρφια μου ξανά. Και αυτό πολύ πιθανόν σημαίνει ότι ακολούθησαν τον δρόμο τους και πέτυχαν αυτό που πραγματικά ήθελαν.

Εγώ ήμουν ο τελευταίος που έφυγα απ' το σπίτι. Ήταν μία ηλιόλουστη ανοιξιάτικη μέρα όταν ξεκίνησα να πάρω το δρόμο για... για πού; Δεν ήξερα ακριβώς για πού. Δεν ήξερα ποιο δρόμο ήθελα να ακολουθήσω. Δεν ήξερα τι ήθελα να κάνω. Δεν είχα κανένα σκοπό ακόμα, όπως είχαν τα αδέρφια μου. Δεν ήθελα να πάω στα βουνά ούτε στο λιμάνι. Δεν μου άρεζε η ιδέα να πάω σε χωριό ούτε να ψάξω να βρω το καλύτερο μέρος για λιχουδιές. Συνέχισα, λοιπόν, να περπατάω και έκανα τη συνηθισμένη μου βόλτα. Περπάτησα στους έρημους δρόμους, έφαγα στον κύριο Μάρκο και κατευθύνθηκα προς τη θάλασσα. Εκεί κάθισα μέχρι να βραδιάσει και αποκοιμήθηκα κάτω από ένα βράχο με τα κύματα να με νανουρίζουν.

Ξύπνησα την επόμενη μέρα από φωνές και φασαρία και αντιλήφθηκα ότι πολύ κοντά μου υπήρχαν άνθρωποι. Ήταν μία οικογένεια με δύο παιδιά. Είχα μεγάλη

περιέργεια για αυτούς. Με τη μητέρα τούς αποφεύγαμε πάντα. Αποφάσισα να τους πλησιάσω. Τα δύο παιδιά με αντιλήφθηκαν πρώτα και με πλησίασαν με ενθουσιασμό. Τότε ξαφνικά άκουσα άγριες φωνές, οι δύο άλλοι άνθρωποι έτρεξαν καταπάνω μου κουνώντας απειλητικά τα χέρια τους. Ένας από αυτούς κρατούσε πέτρες, που άρχισε να τις πετάει προς το μέρος μου. Μία απ' αυτές με πέτυχε και πόνεσα αρκετά. Η περιέργεια μου εξαφανίστηκε. Χωρίς να το σκεφτώ άρχισα να τρέχω όσο πιο γρήγορα γίνεται πάνω στα βράχια. Σταμάτησα όταν δεν άκουγα πλέον τις φωνές τους. Έτρεμα ολόκληρος. Τότε θυμήθηκα τη μητέρα μου και τα λόγια της για τους ανθρώπους. Είχε δίκιο. Οι άνθρωποι είναι επικίνδυνοι. Και μου το απέδειξαν και άλλες φορές. Καθώς συνέχισα την περιπλάνησή μου στην πόλη μέσα από καινούργιους δρόμους και μέρη, που δεν είχαμε πάει με τη μητέρα, δεν ήταν λίγες οι φορές που έπεσα πάνω σε ανθρώπους που με έδιωχναν απειλητικά. Οι άγριες φωνές τους, οι απότομες και απειλητικές κινήσεις τους με έκαναν να τρέμω κάθε φορά που τους συναντούσα.

Ένα βράδυ βρέθηκα πάλι στα βράχια κοντά στη θάλασσα που πηγαίναμε με την μητέρα και τ' αδέρφια μου. Μετά το περιστατικό με τους ανθρώπους δεν είχα ξαναπάει εκεί. Δεν ήθελα, αν και το αγαπούσα πολύ. Εξακολουθούσε να είναι πανέμορφο με τα χρώματα του σούρουπου να χρωματίζουν τη θάλασσα. Αποκοιμήθηκα εκεί κοντά και το πρωί όταν ξύπνησα πήρα μία απόφαση. Είχε έρθει η στιγμή να φύγω από την πόλη όσο μπορούσα πιο μακριά από τους ανθρώπους. Αποφάσισα να διασχίσω τα βράχια δίπλα στη θάλασσα ακολουθώντας τον ήλιο που μόλις είχε βγει.

Περπάτησα μία ολόκληρη μέρα, όταν το βράδυ έφτασα σε κάτι απότομα βράχια που δεν μπορούσα να τα ανέβω. Από πάνω από τη θάλασσα υπήρχε ένας μεγάλος χωματόδρομος. Ήταν πολύ σκοτεινά και έρημα. Σίγουρα δεν υπήρχε κανένας άνθρωπος τριγύρω. Πέρασα απέναντι από τον χωματόδρομο και βρέθηκα σε μία μεγάλη αλάνα που είχε μόνο μία άδεια αποθήκη. Αποφάσισα να περάσω το βράδυ μου εκεί χωρίς να γνωρίζω τι θα συναντήσω και πόσο θα άλλαζε η ζωή μου και όχι μόνο αυτή.

Όπου ο Μικρούλης συναντάει τη συμμορία των «Αλυχτισμένων Σκυλιών»

Όταν πλησίασα στην αποθήκη αρκετά ταλαιπωρημένος και κουρασμένος, άκουσα γαβγίσματα που λόγω της ερημιάς ήταν σαν να έρχονταν από παντού. Ήταν σαν να με πλησίαζε ένας στρατός από σκυλιά. Αυτό όμως που διέκρινα μέσα στο σκοτάδι ήταν οι μαύρες σιλουέτες τεσσάρων σκυλιών που έτρεχαν προς το μέρος μου. Με περικύκλωσαν πολύ γρήγορα χωρίς να μου αφήσουν περιθώρια να μπορέσω να φύγω. Η πρώτη σκέψη που μου ήρθε στο μυαλό ήταν ότι άνετα θα μπορούσαν να με κατασπαράξουν. Μ' ένα ουρλιαχτό όλα σταμάτησαν να γαβγίζουν αλλά συνέχιζαν να γρυλίζουν απειλητικά.

Το σκυλί που έβγαλε το ουρλιαχτό με πλησίασε και άρχισε να με μυρίζει. Ήταν ένα γεροδεμένο σκυλί με κοντό τρίχωμα, κατάμαυρο. Μόνο τα μάτια του διέκρινες που λαμπύριζαν στο σκοτάδι. Δεν αντέδρασα καθόλου. Δεν τολμούσα ούτε να τον μυρίσω. Με κοίταξε στα μάτια. «Τι γυρεύεις εδώ ολομόναχος;», μου είπε με μία ύπουλη φωνή. Προσπάθησα να απαντήσω αλλά η φωνή μου δεν έλεγε να βγει.

«Ξέρεις, πού βρίσκεσαι; Εδώ κουμάντο κάνουμε εμείς. Ξέρεις ποιο είμαστε;», συνέχισε να με ρωτάει. «Οοοχι...δεεεεν...ξέεεερω», απάντησα μετά από πολύ προσπάθεια και ξεροκατάπια. Τα σκυλιά συνέχισαν να με κοιτάνε και να γρυλίζουν. Πήρα μια βαθιά ανάσα. «Ψάχνω ένα μέρος να κοιμηθώ. Μακριά από ανθρώπους», συνέχισα και έμεινα έκπληκτος που κατάφερα να μιλήσω χωρίς να τρέμω.

Με την απάντησή μου τα σκυλιά σταμάτησαν να γρυλίζουν, συνέχιζαν όμως να μ' έχουν περικυκλωμένο. «Αν δεν θες τους ανθρώπους ήρθες στο κατάλληλο μέρος. Εδώ είναι το σπίτι της συμμορίας των «Αλυχτισμένων Σκυλιών». Αυτοί είμαστε εμείς. Και οι άνθρωποι δεν τολμούν να πλησιάσουν γιατί εμείς δεν τους αφήνουμε», είπε το γεροδεμένο σκυλί μ' ένα απειλητικό γρύλισμα. Τότε ξαφνικά άρχισαν ν' ουρλιάζουν και να γαβγίζουν όλα μαζί. Νόμιζα ότι θα μου ορμούσαν και μαζεύτηκα όσο μπορούσα. Το γεροδεμένο σκυλί με κοίταξε και μ' ένα χαϊρέκακο ύφος μου είπε: «Μην τρέμεις κιόλας. Ακολούθησέ μας. Η συμμορία των «Αλυχτισμένων Σκυλιών» σε προσκαλεί στο σπίτι της.» Μιά φωνή μέσα μου, μου έλεγε να φύγω, να τρέξω μακριά αλλά νομίζω ότι δεν είχα άλλη επιλογή. Ακολούθησα τις τέσσερις σιλουέτες που έμοιαζαν περισσότερα σαν φαντάσματα παρά σαν σκυλιά.

Μέσα στη αποθήκη ήταν σκοτεινά και δεν μπορούσα να διακρίνω τίποτα. «Βρες μια γωνιά και κοιμήσου, θα τα πούμε αύριο», μου είπε ξανά το γεροδεμένο σκυλί και μπορεί να έμοιαζε και σαν απειλή στα αυτιά μου. Οι μαύρες σιλουέτες των σκυλιών χάθηκαν μέσα στη σκοτεινή αποθήκη. Ξάπλωσα δίπλα στην πόρτα. Ένιωθα πιο ασφαλής κοντά σε μία έξοδο. Κοιτούσα συνέχεια ολόγυρα, πίστευα ότι ανά πάσα στιγμή θα έβλεπα ξανά τη συμμορία να με πλησιάζει. Μ' αυτήν τη σκέψη στο μυαλό μου, αποφάσισα να μην κοιμηθώ. Και όταν ξημέρωνε θα έβλεπα τι θα έκανα. Ήμουν όμως αρκετά κουρασμένος και με πήρε τελικά ο ύπνος χαζεύοντας τα αστέρια που φαινόταν από το σπασμένο παράθυρο της αποθήκης που ήταν ακριβώς απέναντι μου. Είχα ανήσυχο ύπνο, γεμάτο περίεργα όνειρα. Πρωταγωνιστές ήταν τα ουρλιαχτά, τα γαβγίσματα και φυσικά η συμμορία των «Αλυχτισμένων» Σκυλιών.

Το επόμενο πρωί ξύπνησα από γαβγίσματα και ουρλιαχτά, ακριβώς όπως στα όνειρά μου. Βγήκα δειλά έξω απ' την αποθήκη και είδα ένα παράξενο θέαμα. Πάνω στον χωματόδρομο βρισκόταν ένα αυτοκίνητο περικυκλωμένο από τα ίδια σκυλιά, που με είχαν υποδεχτεί το προηγούμενο βράδυ. Με το φως της ημέρας μπορούσα επιτέλους να τα παρατηρήσω καλύτερα: Το γεροδεμένο μαύρο σκυλί με το απότομο και κοφτό γάβγισμα που φαινόταν να είναι ο αρχηγός της συμμορίας, το πιο μεγαλόσωμο απ' όλα γκρι μαλλιαρό με το βαθύ γάβγισμα, που μόνο με το μέγεθός του μπορούσε να σε τρομοκρατήσει, ένα καφέ, λίγο πιο κοντό αλλά αρκετά επιδέξιο με γρήγορους ελιγμούς, που φαινόταν ότι αν σε κυνηγούσε δεν θα είχες καμία ελπίδα, και τέλος, το πιο μικρόσωμο, περίπου στο δικό μου μέγεθος, ένα ασπρόμαυρο με φουντωτή ουρά και μ' ένα νευρικό γάβγισμα που μάλλον δεν σταματούσε ούτε για να πάρει ανάσα. Όση ώρα τα παρατηρούσα, έκαναν συνέχεια κύκλους γύρω απ' το αυτοκίνητο μ' έναν έξυπνο τρόπο που δεν το άφηναν να κινηθεί. Δεν μπορούσε να πάει ούτε μπροστά ούτε πίσω. Ο οδηγός φαινόταν έκπληκτος που είχε παγιδευτεί από τέσσερα σκυλιά και προσπαθούσε να τα αποφύγει. Μετά από λίγη ώρα το πιο μικρόσωμο πήδηξε στο καπό του αυτοκινήτου, ενώ το μαύρο όρμηξε στο παράθυρο

που ήταν ελάχιστα ανοιχτό. Ο οδηγός τώρα ήταν τρομοκρατημένος, πάτησε το γκάζι και έφυγε μαζί με τα δύο σκυλιά πάνω στο αυτοκίνητο ενώ τα άλλα δύο συνέχισαν να τρέχουν από πίσω του με ουρλιαχτά και γαβγίσματα. Δεν ήξερα πως να αντιδράσω σ' αυτήν την άγρια παράσταση που είχα δει. Είχα απλά κοκαλώσει.

Λίγη ώρα μετά τα είδα να επιστρέφουν με μία ικανοποίηση «Καιρό είχε να φανεί αυτοκίνητο εδώ, είχα ξεχάσει πόσο ωραία είναι να τα κυνηγάς», άκουσα το καφέ σκυλί να λέει με ενθουσιασμένη φωνή. Τα υπόλοιπα έδειχναν να συμφωνούν. Καθώς επέστρεφαν πίσω, με είδαν να στέκομαι στην πόρτα. «Ξυπνήσαμε και τον φιλοξενούμενο μας», φώναξε το μαύρο σκυλί και τα τέσσερα σκυλιά με κοίταζαν και άρχισαν να με πλησιάζουν. «Λοιπόν, τώρα, μπορούμε επιτέλους να γνωριστούμε. Τι λες;» με ρώτησε το μαύρο σκυλί και πραγματικά δεν μπορούσα να καταλάβω αν ήταν απειλή ή απλό ενδιαφέρον. «Εγώ είμαι ο Δίας, μαζί με τον Δούκα ήμασταν οι πρώτοι της συμμορίας», μου είπε με δυνατή φωνή και έδειξε το μεγαλόσωμο μαλλιαρό σκυλί που μου έκανε ένα νεύμα και με κοίταζε γεμάτο περηφάνια χωρίς να μιλήσει. Το πιο μικρόσωμο απ' όλα με πλησίασε και στάθηκε δίπλα μου. «Κοίτα να δεις αυτό είναι πιο κοντό και από μένα», αναφώνησε υποτιμητικά. Εγώ έκανα ένα βήμα πιο πίσω. Δεν μου άρεσε καθόλου ο χαρακτηρισμός του. «Μην παρεξηγείσαι τόσο! Εγώ είμαι η Τσίτα, εμείς τα μικρόσωμα σκυλιά ξέρουμε πως να τα βγάζουμε πέρα», μου είπε ψιθυριστά μ' ένα ειρωνικό ύφος. Συνέχισα να νιώθω άβολα. «Αστραπή!», είπε κοφτά το καφέ σκυλί χωρίς να μου ρίξει ούτε ένα βλέμμα. Στεκόμουν στην πόρτα ακίνητος και παρατηρούσα για ακόμα μια φορά τα τέσσερα σκυλιά. Αυτή ήταν, λοιπόν, η συμμορία των «Αλυχτισμένων Σκυλιών»! Ήταν τόσο διαφορετικά μεταξύ τους. Είχαν όμως στο βλέμμα τους κάτι κοινό. Είχαν κάτι που τώρα το αναγνώριζα και εγώ στον εαυτό μου αλλά τότε δεν το είχα καταλάβει ακόμα.

Τη σκέψη μου την διέκοψε η απότομη φωνή του Δία. «Όνομα, μικρέ», είπε και με κοίταζε επίμονα. Στην πραγματικότητα δεν ήθελα καθόλου να πω το όνομα μου, αλλά τελικά πολύ διστακτικά και σιγά σαν ήταν μυστικό, πρόφερα το «Μικρούλης». Η συμμορία κοιτάχτηκε μεταξύ τους και μετά κοίταξε εμένα. «Αυτό θα αλλάξει σύντομα, αν θες να είσαι μαζί μας», είπε γρυλίζοντας ο Δίας. Και μπήκαν όλα στην αποθήκη με εμένα απλά να τα ακολουθώ. Απ' ότι φαίνεται, λοιπόν, χωρίς πολλά πολλά άνηκα και εγώ στη συμμορία των «Αλυχτισμένων Σκυλιών». Ήταν μία απόφαση που την πήρε η ίδια η συμμορία και εγώ απλώς την δέχτηκα γιατί απλά δεν είχα που αλλού να πάω. Η αποθήκη πίστευα ότι θα ήταν ένα ασφαλές σπίτι για μένα. Τα πράγματα όμως δεν ήταν τόσο εύκολα.

Ο Δίας ήταν ο αρχηγός και του άρεζε τόσο πολύ να μας το υπενθυμίζει με κάθε τρόπο. Καθόταν σε μία γωνία όπου μπορούσε να παρατηρήσει τα πάντα. Μας κοιτούσε μ' ένα υπεροπτικό ύφος και όποτε ήθελε μας έδινε διαταγές. Εγώ σαν καινούργιος πολλές φορές του έδωσα το μαξιλάρι, του πήγα την κουβέρτα του, του έφερα την αγαπημένη του λιχουδιά και άλλα πολλά. Ο Δούκας ήταν ο σωματοφύλακας του Δία. Δεν μιλούσε καθόλου, απλά εκτελούσε τις εντολές του, που τις περισσότερες φορές ήταν απλά να κάθεται δίπλα του και να τρομοκρατεί τα υπόλοιπα σκυλιά της συμμορίας με το μέγεθός του. Όπου πήγαινε ο Δίας, ο Δούκας πήγαινε από πίσω του. Πολλές φορές που έκανα ότι δεν άκουγα τις διαταγές του Δία, ο Δούκας ερχόταν απειλητικά κοντά μου χωρίς να μιλήσει ή να γρυλίσει, η

τερατώδης σκιά του έπεφτε πάνω μου απειλητικά και μου υπενθύμιζε αυτό που έπρεπε να κάνω.

Η Τσίτα, το μικρόσωμο και νευρικό σκυλί ήταν το πιο ύπουλο απ' όλα. Της άρεζε να κολακεύει τον Δία με διάφορα επίθετα και σκαρφιζόταν διάφορα ψέματα εις βάρος της υπόλοιπης συμμορίας για να κερδίσει τη συμπάθεια και την εύνοια του. Πολλές φορές με κατηγορήσε ότι τεμπελιάζω, με αποτέλεσμα ο Δίας να γίνει πιο σκληρός απέναντί μου. Η Αστραπή ήταν ένα περίεργο και τρομακτικό σκυλί. Κυνηγούσε όλη μέρα διάφορα μικρά ζώα απλά για διασκέδαση. Ήταν σαν μία μηχανή που απλά εκτελούσε εντολές. Πολλές φορές ένιωθα το κενό βλέμμα της πάνω μου.

Η συμμορία είχε περίεργους κανόνες, που όλα έπρεπε να τους ακολουθήσουμε. Κάθε μέρα, ο Δίας μας ξυπνούσε με τα ουρλιαχτά του για να ξεκινήσουμε τη γυμναστική. Έπρεπε να είμαστε προετοιμασμένοι για τα αυτοκίνητα που θα ερχόταν. Τρέχαμε ατέλειωτους γύρους μέχρι τελικής πτώσης και πηδούσαμε τα πιο ψηλά εμπόδια που μπορούσαμε να φανταστούμε. Ο Δίας μπορούσε να γίνει πολύ σκληρός. Δεν μας άφηνε να πάρουμε ανάσα. Πολλές φορές που έπεφτα εξαντλημένος ερχόταν από πάνω μου και γρύλιζε απειλητικά για να μου δείξει τα δόντια του. Μόνο όταν σηκωνόμουν και συνέχιζα, τότε μόνο σταματούσε. Μετά, ερχόταν η ώρα του φαγητού. Η συμμορία πήγαινε στους κάδους σκουπιδιών μία αποθήκης κρεάτων, που ήταν πολύ κοντά στη δική μας αποθήκη. Ορμούσαν πεινασμένα για να βρουν την καλύτερη λιχουδιά και όταν κάποιος την έβρισκε, τότε ήταν που ξεκινούσε η μάχη. Τα σκυλιά μάλωναν ή μάλλον καλύτερα πάλευαν μεταξύ τους με σκοπό να την κερδίσει αυτό που θα επιβίωνε. Ήταν μία μάχη όπου το καθένα χρησιμοποιούσε το καλύτερο όπλο του. Δισταγμοί σίγουρα δεν χωρούσαν. Και το να μοιραστούν το φαγητό, ήταν για αυτά αστείο. Πολλές φορές στην αρχή είχα μείνει νηστικός ή απλά έτρωγα τα αποφάγια της συμμορίας. Δυστυχώς, η μάχη μεταξύ των σκυλιών δεν γινόταν μόνο για το φαγητό. Πολλές φορές ανταγωνιζόταν μεταξύ τους, για μία θέση στην αποθήκη, για ένα καινούργιο παιχνίδι που είχαν βρει, για το ποιο είναι πιο άγριο και πάντα κατέληγαν σε μάχη.

Όλα αυτά άρχισα σιγά σιγά να τα συνηθίζω. Με τον χειμώνα να έρχεται πίστευα ότι αυτό θα ήταν τώρα το σπίτι μου, αν και η συμμορία δεν έμοιαζε καθόλου με οικογένεια. Ήταν απλά άγρια σκυλιά, άγρια ζώα. Και για μένα ήταν ο μοναδικός τρόπος για να μπορέσω να επιβιώσω σαν σκυλί σ' αυτόν τον κόσμο. Πέρα από τη συμμορία δεν υπήρχε τίποτα άλλο. Μόνο άνθρωποι που ήθελαν να μου κάνουν κακό.

Όπου έρχεται η στιγμή που ο Μικρούλης κυνηγάει ένα αυτοκίνητο, αλλάζει το όνομά του και όχι μόνο

Με την άνοιξη να πλησιάζει, είχα κλείσει σχεδόν έναν χρόνο από τότε που έφυγα απ' το παλιό αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμου. Πίστευα ότι είχα γίνει επίσημα μέλος της συμμορίας αν και ακόμα δεν είχα κυνηγήσει κανένα αυτοκίνητο. Τον χειμώνα ο χωματόδρομος ήταν έρημος. Ακολουθούσε όμως πιστά όλους τους κανόνες. Έτρεχα ατέλειωτους γύρους, πηδούσα τα πιο ψηλά εμπόδια, ήμουν υπάκουος στις διαταγές του Δία. Επίσης πάλευα για το φαγητό μου, για μια θέση στην αποθήκη, για κερδίσω

τον τίτλο του πιο άγριου σκυλιού της συμμορίας. Είχα συνηθίσει τη ζωή μου στην αποθήκη της συμμορίας των «Αλυχτισμένων Σκύλων».

Με τη συμμορία η σχέση μας δεν άλλαξε καθόλου από την πρώτη μέρα. Είχα μάθει όμως τις ιστορίες τους, που έμοιαζαν αρκετά με τη δική μου ιστορία. Ο Δίας ήταν γέννημα θρέμμα σκυλί του δρόμου. Πριν από τα «Αλυχτισμένα Σκυλιά» άνηκε σε μία άλλη συμμορία. Μόνο το όνομά της είχε αναφέρει «τα Σκυλιά της Πανούκλας». Ένα όνομα σίγουρα αξέχαστο. Ο Δούκας ήταν φύλακας σε μία έπαυλη. Όταν όμως το αφεντικό του πέθανε, κατέληξε στον δρόμο. Τότε ήταν που γνώρισε τον Δία και έγινε ο σωματοφύλακάς του. Η Αστραπή ήταν μία σκυλίτσα αγώνων δρόμου. Όταν όμως στραμπούληξε το πόδι της σ' έναν αγώνα, την παράτησαν στον δρόμο. Ήταν τραυματισμένη σ' ένα σοκάκι όταν συνάντησε τη συμμορία. Τέλος, η Τσίτα υιοθετήθηκε όταν ήταν κοντάβι από μία οικογένεια. Επειδή όμως ήταν πολύ παιχνιδιάρικη και αυτοί πολύ μουντρούχοι, όπως ανέφερε η ίδια, την γύρισαν πίσω. Μία ιστορία της για το πόσο παιχνιδιάρικη ήταν περιλάμβανε ένα ξεπουπουλιασμένο μαξιλάρι και ένα παπούτσι ξεσκισμένο. Μετά απ' αυτό έμεινε για αρκετό καιρό σ' ένα κλουβί, μέχρι που αποφάσισε να το σκάσει. Έπεσε πάνω στη συμμορία όταν κυνηγούσε αυτοκίνητα μανιωδώς ένα ολόκληρο απόγευμα. Η ζωή στην πόλη συνέχισε να είναι σκληρή γι' αυτά και αποφάσισαν να φύγουν μακριά και να έρθουν σ' αυτήν την ερημιά. Να γίνουν άγρια ζώα, άγρια σκυλιά με τους δικούς τους νόμους. Και αυτό αποφάσισα να γίνω και εγώ ένα άγριο σκυλί.

Είχε έρθει για τα καλά το καλοκαίρι, όταν επιτέλους εμφανίστηκε ένα αυτοκίνητο. Ήταν το πρώτο αυτοκίνητο που θα κυνηγούσα. Το ακούσαμε από χιλιόμετρα μακριά. Ο Δίας με κοίταξε. «Είσαι έτοιμος Μικρούλη;», μου είπε ειρωνικά. Ο Δούκας με αργά αλλά αποφασιστικά βήματα με κοίταξε με την άκρη του ματιού του και τον ακολούθησε. Η Αστραπή είχε τρέξει για να δει καλύτερα το αυτοκίνητο και είχε ήδη γυρίσει. Ήταν τουρίστες, είχε ανακοινώσει με απόλυτη σιγουριά και με κοίταξε και αυτή με ενθουσιασμό. Εγώ έμεινα ακίνητος. Η Τσίτα άρχισε να με περιτριγυρίζει και μου φώναζε ασταμάτητα. «Όρμα! Όρμα! Όρμα!». Δεν ήμουν με τίποτα προετοιμασμένος για να ορμήξω, μάλλον ένιωθα παγωμένος. Παρόλα αυτά, όταν είδα την υπόλοιπη συμμορία να τρέχει, την ακολούθησα χωρίς να διστάσω. Άρχισα να γαβγίζω δυνατά και να τρέχω και εγώ δίπλα από το αυτοκίνητο. Ο οδηγός ξαφνιασμένος από την επίθεσή μας, άνοιξε το παράθυρο και πέταξε ένα μπουκάλι. Αυτό έσπασε μπροστά μου και πετάχτηκε ένα κομμάτι γυαλί στο πρόσωπό μου. Εκείνη τη στιγμή δεν ένιωσα καθόλου πόνο, αλλά συνέχισα να γαβγίζω και να τρέχω πίσω απ' το αυτοκίνητο. Ο δισταγμός που ένιωθα είχε εξαφανιστεί. Όταν όμως το αυτοκίνητο χάθηκε απ' τα μάτια μου εκτός απ' τον πόνο που ένιωθα από το χτύπημα, είχα και ένα περίεργο συναίσθημα που με έκανε να νιώθω άβολα. Δεν έδωσα όμως περισσότερη σημασία, καθώς όλη η συμμορία ήταν ενθουσιασμένη για το κυνηγητό.

Η πληγή που μου προκάλεσε το γυαλί απ' το μπουκάλι, δεν ήταν κάτι σοβαρό. Τις επόμενες μέρες δεν πονούσα καθόλου. Όμως μου άφησε ένα σημάδι στα πάνω χείλη μου. Αυτό έκανε τον ένα κυνόδοντα μου να φαίνεται συνέχεια. Με έκανε μόνιμα άγριο αλλά και πιο μεγάλο. Φαινόμενουν σαν γέρος. Η Τσίτα όταν ήταν κοντά μου, ύπουλα με φώναζε «Γέρο» ξανά και ξανά. Μία μέρα το άκουσε ο Δίας,

χαμογέλασε χαιρέκακα. « Βρήκα το καινούργιο σου όνομα, «Γερομικρούλης», και καλά θα κάνεις να το συνηθίσεις». Δεν απάντησα τίποτα απλά κούνησα το κεφάλι μου. Είχα συνηθίσει να υπακούω στον αρχηγό της συμμορίας μας. Από εκείνη την ημέρα και μετά, σχεδόν κάθε μέρα περνούσε και ένα αυτοκίνητο απ' τον χωματόδρομο της αποθήκης. Εγώ μέρα με τη μέρα συνήθιζα όλο και περισσότερο. Κάθε φορά ο δισταγμός μου υποχωρούσε. Έτρεχα και γάβγιζα σαν ένα άγριο σκυλί. Είχα γίνει ο Γερομικρούλης. Ένα άγριο σκυλί της συμμορίας των «Αλυχτισμένων Σκύλων».

Ήταν μία συνηθισμένη μέρα όταν ο οδηγός απ' ένα αυτοκίνητο που είχαμε περικυκλώσει, βγήκε έξω εξοργισμένος μ' ένα μπαστούνι στο χέρι και άρχισε να το κουνάει πέρα δώθε. Μέσα σε μια στιγμή έδωσε ένα χτύπημα στην Τσίτα, που έπεσε κάτω ζαλισμένη. Όλα παγώσαμε. Εγώ είδα το χέρι του οδηγού που συνέχισε να κουνάει το μπαστούνι και τότε χωρίς να το σκεφτώ πολύ, όρμησα και του δάγκωσα το χέρι. Ήταν η πρώτη φορά που δάγκωνα έναν άνθρωπο. Αφού το μπαστούνι έπεσε κάτω, άφησα το χέρι του οδηγού, που φωνάζοντας μπήκε γρήγορα στο αυτοκίνητο και απομακρύνθηκε. Τα υπόλοιπα σκυλιά με κοίταξαν για μια στιγμή και άρχισαν να γαβγίζουν ενθουσιασμένα. Είχα κάνει αυτό που έπρεπε να κάνω. Έτσι μάλλον πίστευα.

Τις επόμενες μέρες έβλεπα συνέχεια το ίδιο όνειρο. Ήμουν ένα κουτάβι, άκουγα τη φωνή της μητέρας μου, με προειδοποιούσε για τους ανθρώπους. Ήμουν μόνος και φοβόμουν και τότε ξαφνικά γινόμουν ένα άγριο σκυλί. Συνέχισα να φοβάμαι. Και τότε δάγκωνα ξανά και ξανά το χέρι ενός ανθρώπου. Δεν με αναγνώριζα, είχα μεταμορφωθεί σε κάτι άλλο. Και τότε ξυπνούσα. Αυτό το όνειρο με επηρέασε αρκετά, δεν μπορούσα να το βγάλω απ' το μυαλό μου. Όσο το σκεφτόμουν, τόσο δεν ήθελα να κυνηγάω αυτοκίνητα. Την επομένη φορά που ήρθε ένα αυτοκίνητο, εγώ απλά κάθισα μέσα στην αποθήκη. Όταν τελείωσε το κυνηγητό, ο Δίας ήρθε οργισμένος προς το μέρος μου. «Έχεις ακόμα μία ευκαιρία, διαφορετικά το λιγότερο που θα γίνει είναι να φύγεις απ' τη συμμορία», είπε κοφτά.

Την επόμενη μέρα εμφανίστηκε ένα αυτοκίνητο. Όλη η συμμορία με κοίταξε. Σηκώθηκα και άρχισα να γαβγίζω μαζί με τα άλλα σκυλιά. Τότε ξαφνικά ήρθε στο μυαλό μου, το σκυλί απ' το όνειρό μου. Ήταν ένα άγριο τέρας που δάγκωνε. Κοντοστάθηκα δεν μπορούσα να συνεχίσω. Για πρώτη φορά μετά από αρκετό καιρό κατάλαβα ότι έπρεπε να φύγω. Να συνεχίσω τον δρόμο μου, που είχα ξεκινήσει σχεδόν ένα χρόνο πριν. Η συμμορία των «Αλυχτισμένων Σκύλων» δεν με κοίταξε καθόλου και συνέχισε να κυνηγάει το αυτοκίνητο.

Έτρεξα γρήγορα στον χωματόδρομο, που επέστρεφε πίσω στην πόλη. Δεν ήξερα που ήθελα να πάω αλλά συνέχισα να περπατώ με οδηγό τη μυρωδιά απ' το αλάτι και τα φύκια της θάλασσας. Κάποια στιγμή στο τέλος της ημέρας έφτασα στην άκρη ενός μικρού λόφου. Όταν έφτασα υπήρχαν παντού χρώματα απ' το ηλιοβασίλεμα που αντανακλούσαν στη θάλασσα. Μου θύμιζε το ηλιοβασίλεμα των παιδικών μου χρόνων. Τα χρώματα όμως εδώ ήταν πιο λαμπερά. Στάθηκα πάνω σ' ένα παγκάκι για να απολαύσω τη θέα και ένιωσα γαλήνη για πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό.

Όπου ο Μικρούλης ή μάλλον ο Γερομικρούλης φτάνει στο σπίτι πάνω στον λόφο και γνωρίζει θαυμαστά και υπέροχα πράγματα

Ξαφνικά άκουσα γαβγίσματα. Γύρισα και είδα λίγο πιο δίπλα ένα σπίτι. Ήταν ένα σπίτι ούτε πολύ μεγάλο ούτε πολύ μικρό. Τα γαβγίσματα ερχόταν από εκεί. Όταν κοίταξα λίγο καλύτερα είδα έναν μεγαλόσωμο καφέ σκύλο να με πλησιάζει τρέχοντας, κουνούσε ενθουσιασμένα την ουρά του. Αμέσως άρχισα να του γαβγίζω απειλητικά, ήμουν προετοιμασμένος να του επιτεθώ. Ήταν πολύ πιο μεγάλος από εμένα και σίγουρα θα με κέρδιζε με μία επίθεσή του. Συνέχισα να του γρυλίζω και να του δείχνω τα δόντια μου, δεν θα το έβαζα εύκολα κάτω. Αυτός όμως κοντοστάθηκε, άρχισε να κάνει κύκλους, κοιτούσε προς το σπίτι και συνέχισε να κουνάει ενθουσιασμένα την ουρά του. Τι περίεργο σκυλί σκέφτηκα.

Τότε ακούστηκε κάτι που με έκανε να κρυφτώ κάτω απ' ένα παγκάκι, ήταν η φωνή ενός ανθρώπου. Τον είδα να πλησιάζει και άρχισα πάλι να γρυλίζω, έπρεπε να τον κάνω να φοβηθεί, αν χρειαζόταν θα τον δάγκωνα. Αυτός όμως μου χαμογέλασε, είπε κάτι στο σκυλί με την ενθουσιασμένη ουρά και μετά με ξανακοίταξε. «Όλα καλά τώρα. Ηρέμησε, μην φοβάσαι», είπε με ήρεμη φωνή και απομακρύνθηκαν μαζί με τον σκύλο. Είχα μείνει άναυδος, σταμάτησα να γρυλίζω. Ένας άνθρωπος χωρίς φωνές, πέτρες, μπουκάλια. Τι περίεργα πράγματα. Και έτσι όπως τα σκεφτόμουν όλα αυτά, με πήρε ο ύπνος κάτω απ' το παγκάκι, δίπλα στο σπίτι πάνω στο λόφο, όπου θα γνώριζα και άλλα αξιοπερίεργα πράγματα.

Το επόμενο πρωί ξύπνησα από το φως του ήλιου. Λίγα πιο δίπλα απ' το παγκάκι υπήρχαν δύο μπολάκια. Ένα με νερό και ένα με φαγητό. Διστακτικά πλησίασα και τα μύρισα. Αφού σιγουρεύτηκα ότι δεν ήταν κάτι άλλο, άρχισα να τρώω με λαιμαργία. Ήταν κάτι πολύ νόστιμο, αν και το έτρωγα πρώτη φορά. Τότε είδα ξανά εκείνο το τεράστιο σκυλί. Με κοιτούσε με τεντωμένα αυτιά και κουνούσε πάλι την ουρά του. Μάλλον δεν ήταν κανονικό σκυλί σκέφτηκα. «Γεια! Θες να παίξουμε; Κυνήγησέ με ή μάλλον θα σε κυνηγήσω εγώ. Τρέχα, τρέχα, τρέχα!», μου είπε με μία τσιριχτή και ενθουσιώδης φωνή. Το κοιτούσα μ' ανοιχτό το στόμα. Δεν μου είχε ξανασυμβεί κάτι παρόμοιο. «Σπίθα, μην τον ζαλίζεις, μόλις τώρα ήρθε στο σπίτι στον λόφο», ακούστηκε μία βραχνή φωνή. Ήταν ένα μαλλιαρό γκριζό σκυλί με μαύρες τούφες, που έδειχναν το χρώμα του όταν ήταν ακόμα νέο. Φαινόταν αρκετά γερασμένο. Έκανα δύο βήματα πίσω και άρχισα πάλι να γρυλίζω και να γαβγίζω. Το γέρικο σκυλί δεν έδειξε να φοβάται, με αργά βήματα πήγε κάτω από τη σκιά του μεγαλύτερου δέντρου και ξάπλωσε ατάραχο.

Αν και έμεινα έκπληκτος για ακόμα μια φορά μ' αυτό που έβλεπα, συνέχισα να γρυλίζω και κοιτούσα μία το τεράστιο σκυλί που ήθελε να παίξει και μία το γέρικο σκυλί που ήταν ξαπλωμένο και ήρεμο. «Δεν χρειάζεται να φοβάσαι. Δεν θέλουμε το κακό σου. Εγώ είμαι η Κασέτα και απ' εδώ η Σπίθα. Είμαστε τα σκυλιά του σπιτιού στον λόφο», μου είπε ήρεμα το γέρικο σκυλί. Στα λόγια του αυτά θύμωσα. «Δεν φοβάμαι καθόλου. Εσείς θα έπρεπε να φοβάστε. Εγώ είμαι ο Γερομικρούλης της συμμορίας των «Αλυχτισμένων Σκύλων», ένα άγριο σκυλί, αν θέλετε να ξέρετε. Και μπορώ και να σας δαγκώσω αν χρειαστεί», αναφώνησα και στα τελευταία μου απειλητικά λόγια ένιωσα λίγο ντροπή. Τα δύο σκυλιά κοιτάχτηκαν μεταξύ τους, δεν

ένιωσα όμως να φοβήθηκα. «Δεν νομίζω ότι θα χρειαστεί κάτι τέτοιο, λίγο χρόνο μόνο χρειάζεται για να συνηθίσεις τα πράγματα εδώ», συνέχισε πολύ ήρεμα η Κασέτα και έκλεισε τα μάτια του. Ενώ η Σπίθα άρχισε να κυνηγάει κάτι πεταλούδες λίγο πιο πέρα.

Τα πράγματα μου φαινόταν όλο και πιο περίεργα. Δεν ήξερα πως να αντιδράσω. Είχα τόσες πολλές απορίες. Είχα έρθει σ' ένα μέρος που μου είχαν δώσει φαγητό και νερό. Είχα γνωρίσει δύο σκυλιά που το ένα ήθελε να παίξει μαζί μου και τ' άλλο μου έδινε συμβουλές. Ένιωθα ότι ήμουν σ' ένα μέρος αρκετά μακριά από την πραγματικότητα. Τις σκέψεις μου διέκοψαν οι φωνές των ανθρώπων που ερχόταν απ' το σπίτι. Όταν κοίταξα προς τα εκεί, είδα πέντε μπορεί και έξι ανθρώπους να κάθονται σ' ένα τραπέζι. Η Σπίθα έτρεχε προς το μέρος τους. Ασυναίσθητα κρύφτηκα πάλι κάτω απ' το παγκάκι. Η Κασέτα που είχε απ' ώρα ανοίξει τα μάτια της, με είδε. «Δεν χρειάζεται να κρύβεσαι από κανέναν εδώ. Είναι φίλοι και φίλες μας, μας έχουν βοηθήσει και τους έχουμε βοηθήσει. Είμαστε οικογένεια». Εντάξει ήμουν σίγουρος, αυτά τα σκυλιά ήταν τρελά. Άνθρωποι και φίλοι! Αυτό δεν γίνεται με τίποτα. Θυμήθηκα τις προειδοποιήσεις της μητέρας μου, τις φωνές και τις πέτρες όταν πλησίασα πρώτη φορά έναν απ' αυτούς, τις ιστορίες της συμμορίας των «Αλυχτισμένων Σκύλων», το ρόπαλο που είχε χτυπήσει την Τσίτα, το μπουκάλι που μου είχε αφήσει σημάδι. Όλα αυτά αποδεικνυαν ότι οι άνθρωποι δεν μπορούσαν να είναι πραγματικοί φίλοι με τα σκυλιά. Παρόλο που ήμουν σίγουρος ότι αυτό δεν γινόταν, άρχισα να το σκέφτομαι.

Είχαν περάσει λίγες μέρες από τότε που είχα φτάσει στο σπίτι στον λόφο. Αν και ένιωθα περίεργα μ' όλα αυτά τα πρωτόγνωρα πράγματα δεν ήθελα να φύγω. Κάτι μέσα μου έλεγε να μείνω. Εξάλλου ήταν το μόνο μέρος εδώ και πολύ καιρό που ένιωθα ήρεμα. Οι άνθρωποι δεν με πλησίαζαν, τους έβλεπα μόνο από μακριά. Κάποιες φορές κοιτούσαν προς το μέρος μου. Μάλλον με φοβόντουσαν αλλά γιατί δεν με έδιωχναν δεν μπορούσα να καταλάβω.

Ένα πρωί, είδα έναν από αυτούς τους ανθρώπους να με πλησιάζει μαζί με τη Σπίθα που χοροπηδούσε σαν κατσίκι. Έσκυψε στο παγκάκι που κρυβόμουν και μου μιλούσε. Εγώ άρχισα να γαβγίζω σαν τρελό, ήθελα να την τρομάξω. Συνέχισε όμως να μου μιλάει ήρεμα και όταν είδα τα μάτια της, σταμάτησα να γαβγίζω. Είχαν μία περίεργη χαρούμενη λάμψη, που μ' έκανε να ηρεμήσω. Τότε άπλωσε το χέρι της προς το μέρος μου, ασυναίσθητα την δάγκωσα μόνο για μια στιγμή. Ήμουν πάλι το άγριο τέρας απ' το όνειρό μου. Μαζεύτηκα αμέσως, δεν ήξερα τι θα γινόταν. Η κοπέλα δεν φώναξε καθόλου, αν και πρέπει να την πόνεσα. Συνέχισε να με κοιτάει μ' αυτήν την λάμψη στα μάτια. «Χρειάζεται λίγο χρόνο ακόμα», είπε και απλά απομακρύνθηκε ήρεμα. Η Σπίθα και η Κασέτα με κοίταξαν σαν να συμφωνούσαν μαζί της και την ακολούθησαν. Έμεινα κρυμμένος κάτω απ' το παγκάκι για όλη την υπόλοιπη μέρα. Έβλεπα τους ανθρώπους να μπεινοβγαίνουν στο σπίτι αλλά κανένας απ' αυτούς δεν με πλησίασε. Μάλλον τους είχα τρομοκρατήσει. Και αυτό έπρεπε να κάνω για είμαι ασφαλής. Τους έδειξα ότι είμαι ένα άγριο σκυλί που μπορούσε μέχρι και να δαγκώσει. Δεν μπορούσα όμως να καταλάβω γιατί ένιωθα άσχημα γι' αυτό.

Το βράδυ της ίδιας μέρας η Κασέτα με πλησίασε. Ήμουν σίγουρος ότι θα με έδιωχνε απ' τον λόφο επειδή δάγκωσα μία φίλη του. Και μάλλον θα το άξιζα. Δεν

ταίριαζα μ' αυτά τα σκυλιά και μ' αυτούς τους ανθρώπους. Αντί γι' αυτό όμως κάθισε δίπλα μου και άρχισε να μου λέει για ένα όνειρο που είχε δει πριν λίγες μέρες. Ήταν σ' έναν άγνωστο μέρος, ήταν μόνη της. Δεν γνώριζε κανέναν. Ένα περίεργο πλάσμα την πλησίασε. Φοβόταν, φοβόταν πολύ. Δεν ήξερε τι να κάνει. Ήθελε να ορμήσει. Και τότε ξύπνησε. «Εσύ τι θα έκανες στη θέση μου;», με ρώτησε η Κασέτα. Δεν ήξερα τι να απαντήσω. Πριν λίγο καιρό θα της έλεγα να του επιτεθεί. Εγώ όμως όταν το έκανα ένιωσα άσχημα. Η Κασέτα με κοίταξε με τα γέρικα μάτια της. «Ελπίζω κάποια στιγμή να έχεις την απάντηση», μου είπε και απομακρύνθηκε.

Τις επόμενες μέρες άρχισα να παρατηρώ την καθημερινότητα του σπιτιού στον λόφο. Κάθε πρωί τους έβλεπα όλους να κάνουν διάφορες δουλειές. Μπορεί να ήταν μαστορέματα στο σπίτι, καθαριότητα στην αυλή, μάζεμα λαχανικών απ' τον κήπο, μαγειρέμα. Πάντα θα υπήρχε κάτι και όλα τα έκαναν μαζί. Βοηθούσαν ο ένας τον άλλον. Ακόμα και η Κασέτα με τη Σπίθα. Κάθε μεσημέρι, έτρωγαν όλα μαζί στο τραπέζι στην αυλή, άνθρωποι και σκυλιά. Τα απογεύματα συζητούσαν για τις δουλειές που έπρεπε να γίνουν τις επόμενες μέρες -αυτό μου το είχε πει η Σπίθα μία μέρα, που κυνηγώντας μία αράχνη ήρθε στη γωνιά μου- και τα βράδια μιλούσαν, γελούσαν και κάποιες φορές μπορεί και να τραγουδούσαν. Ήταν μία όμορφη εικόνα να τους βλέπεις όλους μαζί. Ήταν φίλοι και φίλες. Άνθρωποι και σκυλιά. Ήταν μία οικογένεια. Γενικά, η Κασέτα και η Σπίθα με επισκεπτόταν συχνά. Η Σπίθα για παιχνίδι, αν και ποτέ δεν της έκανα την χάρη, και η Κασέτα για να συζητήσουμε. Μου άρεσαν οι συζητήσεις με την Κασέτα. Μία μέρα της είπα και το δικό μου όνειρο. Το όνειρο που γινόμουν ένα άγριο τέρας. Το σκέφτηκε για λίγο. «Το όνειρό σου μάλλον, Γερομικρούλη είναι η απάντηση στο δικό μου όνειρο», μου είπε. Δεν κατάλαβα όμως πολλά. Η Κασέτα είναι ένα μικρός φιλόσοφος. Τους ανθρώπους μετά το περιστατικό με το δάγκωμα δεν τους είχα πλησιάσει ακόμα. Πολλές φορές με φώναζαν να πλησιάσω για φαγητό αλλά δεν τολμούσα. Παρόλα αυτά κάθε πρωί έβρισκα τα μπολάκια με το φαγητό και το νερό γεμάτα. Έτσι περνούσαν οι μέρες μου στο σπίτι στο λόφο.

Ένα ανοιξιάτικο μεσημέρι, με πλησίασε ο άνθρωπος που είχα δαγκώσει. Μου έδειξε το χέρι της. «Όλα καλά τώρα, έτσι δεν είναι;». Για πρώτη φορά ένιωσα την ανάγκη να την πλησιάσω, δεν δίστασα καθόλου και το έκανα. Αυτή μου χαμογέλασε και άρχισε να με χαϊδεύει. Ήταν πολύ ωραία! Και τότε ξαφνικά μου ήρθε μία σκέψη. Μία σκέψη μαζί μ' ένα πρωτόγνωρο αλλά όμορφο συναίσθημα. Για πρώτη φορά εμπιστεύτηκα, εμπιστεύτηκα έναν άνθρωπο και ένιωσα όμορφα. Είχα μάθει από μικρός ότι οι άνθρωποι είναι επικίνδυνοι. Είχα μάθει ότι θέλουν μόνο το κακό μας. Μας κυνηγάνε, μας παρατάνε στον δρόμο, μας πετάνε μπουκάλια, μας χτυπάνε με μπαστούνια. Είχα μεγαλώσει με φόβο για τους ανθρώπους. Ναι για πρώτη φορά το παραδέχομαι. Φοβόμουν τους ανθρώπους. Όπως ακριβώς το ίδιο συναίσθημα είχε και η μητέρα μου αλλά και η συμμορία των «Αλυχτισμένων Σκυλιών». Ο φόβος δεν μ' άφηνε να τους εμπιστευτώ αλλά με έκανε να τους επιτεθώ. Κάποιες φορές μπορεί να ήταν δίκαιο αλλά φορές όμως ήταν άδικο. Άδικο για εμένα αλλά και γι' αυτούς. Το όνειρό μου, λοιπόν, όντως ήταν η απάντηση στο όνειρο της Κασέτας. Πήγα τρέχοντας κάτω από το μεγάλο δέντρο που ξάπλωνε και ενθουσιασμένος την ξύπνησα από το μεσημεριανό της ύπνο. «Ο φόβος! Ο φόβος είναι ένα ακόμα από τα

συναίσθημα που έχουμε. Δεν θέλουμε να φοβόμαστε και το κρύβουμε. Και αυτό μας κάνει «κακούς». Κάνεις άσχημα πράγματα μόνο και μόνο για να μην παραδεχτείς ότι φοβάσαι. Δεν είναι όμως κακό να φοβάσαι. Αν το καταλάβεις έχεις την ευκαιρία να το ξεπεράσεις. Σίγουρα είναι δύσκολο. Αν προσπαθείς να το κάνεις μόνο σου είναι ακατόρθωτο, αν όμως εμπιστευτείς τον κόσμο γύρω σου, μπορεί σίγουρα να σε βοηθήσει. Αν εμπιστευτείς τους άλλους δεν θα είσαι πότε μόνο. Το περίεργο πλάσμα στο όνειρο σου, όσο και αν το φοβάσαι, επειδή δεν είναι σαν εσένα, απλά δείξε του εμπιστοσύνη», είπα χωρίς σταματήσω ούτε για να πάρω ανάσα. Η Κασέτα με κοίταζε χωρίς να πει κουβέντα και μου χαμογέλασε.

Την επόμενη μέρα πλησίασα δειλά στο τραπέζι των ανθρώπων. Με υποδέχτηκαν με χαμόγελα και με λίγα χάδια. Για πρώτη φορά έτρωγα μαζί με παρέα. Ήταν όμορφα να μοιράζεσαι το φαγητό σου. Όσο περνούσε ο καιρός είχα γίνει και εγώ μέρος του σπιτιού στον λόφο. Έτρωγα μαζί τους, κοιμόμουν μέσα στο σπίτι, βοηθούσα όσο μπορούσα στις δουλειές και άρχισα να παίζω με τους ανθρώπους και φυσικά με τη Σπίθα -είχε ενθουσιαστεί τόσο πολύ που ήθελα να παίξουμε κνηγητό, που η ουρά της έμοιαζε σαν ελατήριο έτοιμο να εκτοξευθεί. Είχα αρχίσει να εμπιστεύομαι περισσότερο και να φοβάμαι λιγότερο.

Εντάξει, οφείλω να το παραδεχτώ ότι κάποιες φορές, ειδικά αν μύριζα κάτι ξένο ή διαφορετικό, άνθρωπο ή ζώο, με έπιανε φόβος και άρχισα να γαβγίζω και να γρυλίζω. Γινόμουν πάλι «κακός». Δεν είναι εύκολο να μην φοβάσαι. Οι φίλοι μου όμως, ήταν δίπλα μου για να με ηρεμήσουν. Με βοηθούσαν να καταλάβω ότι φοβόμουν και τότε θυμόμουν την εμπιστοσύνη. Είχα επιλέξει να ζήσω σ' έναν κόσμο που θα εμπιστευόμουν τον κόσμο γύρω μου γιατί και αυτός με εμπιστεύεται. Και ποιος ξέρει τώρα που εμπιστεύτηκα τους ανθρώπους μπορεί να εμπιστευτώ και τις γάτες. Ας μην βιάζομαι όμως, όλα χρειάζονται χρόνο και υπομονή. Μεγάλο μάθημα η ζωή μου στο σπίτι στον λόφο με όλα τα αξιοπερίεργα και θαυμαστά πράγματα που γνώρισα.

ΤΕΛΟΣ